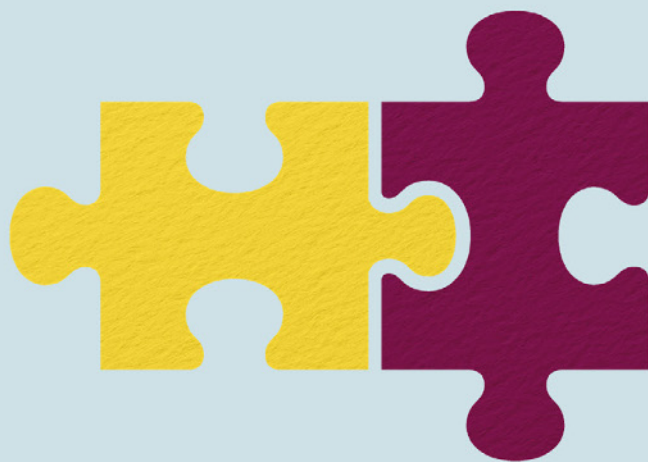

Žiadatelia s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi

Postup preskúmania

Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi

Postup preskúmania

November 2024

Dňa 19. januára 2022 sa z Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) stala Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA). Všetky odkazy na úrad EASO, produkty a orgány úradu EASO sa majú chápať ako odkazy na EUAA.

Rukopis bol dokončený v apríli 2024

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) ani iná osoba konajúca v mene agentúry EUAA nenesie zodpovednosť za použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2026

Print ISBN 978-92-9410-996-5 doi:10.2847/7466023 BZ-01-24-016-SK-C

PDF ISBN 978-92-9410-995-8 doi:10.2847/2582641 BZ-01-24-016-SK-N

© Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), 2026

Reprodukcia je povolená len s uvedením zdroja.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve agentúry EUAA, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv. EUAA nevlastní autorské práva vzťahujúce sa na tieto prvky:

– obálka, ilustrácia, FotografiaBasica, © 476725956, 2015.

O príručke

Prečo bola vypracovaná táto príručka? Poslaním Agentúry Európskej únie pre azyl (EUAA) je uľahčovať a podporovať činnosti členských štátov EÚ a krajín pridružených k schengenskému priestoru (krajín EÚ+) ⁽¹⁾ pri vykonávaní spoločného európskeho azylového systému. V súlade so svojím celkovým cieľom podporovať správne a účinné vykonávanie spoločného európskeho azylového systému a umožniť konvergenciu agentúra EUAA vypracúva spoločné prevádzkové normy a ukazovatele, usmernenia a praktické nástroje. Okrem iných tematických oblastí sa agentúra EUAA zaviazala podporovať krajiny EÚ+ pri zaobchádzaní so žiadateľmi s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi (SOGIESC).

Ako používať túto príručku? Túto príručku tvoria tri samostatné, ale vzájomne sa dopĺňajúce a prepojené časti, v ktorých sa riešia rôzne témy týkajúce sa SOGIESC v oblasti azylu.

- **Prierezové prvky** poskytujú informácie a usmernenia, ktoré sú prierezové a relevantné pre konanie o azyle a prijímanie vrátane právneho rámca, bezpečných priestorov a inkluzívnej komunikácie, tlmočenia, poskytovania informácií, budovania kapacít, spolupráce a koordinácie.
- **Prijímanie** poskytuje usmernenia a praktické odporúčania týkajúce sa navrhovania a riadenia systémov prijímania a poskytovania podmienok prijímania spôsobom, ktorý zohľadňuje osobitné prijímacie potreby žiadateľov z radov LGBTIQ osôb na individuálnom aj kolektívnom základe.
- **Postup preskúmania** poskytuje praktické usmernenia zamerané najmä na kľúčové aspekty týkajúce sa preskúmania žiadostí o medzinárodnú ochranu obsahujúce žiadosti založené na SOGIESC vrátane registrácie, osobného pohovoru, dôkazov a posudzovania rizík, ako aj právnej analýzy.

Príručka bola vypracovaná počas procesu reformy spoločného európskeho azylového systému. Nástroje Nového paktu o migrácii a azyle nadobudli účinnosť v júni 2024 a začnú sa uplatňovať v júni 2026. Príručka obsahuje odkazy na oba právne rámce v závislosti od ich relevantnosti.

Príručku dopĺňa [informačná poznámka](#), ktorá poskytuje podrobné informácie o výrazoch a pojmoch súvisiacich so SOGIESC.

Komu je určená táto príručka? Táto príručka je určená predovšetkým pre zamestnancov, ktorí priamo pracujú so žiadateľmi o medzinárodnú ochranu v azyle: registračných pracovníkov, rozhodovateľov a zamestnancov v oblasti prijímania. Konkrétne oddiely sú určené aj riadiacim pracovníkom a tvorcom politik. Okrem toho je táto príručka užitočná pre všetky ostatné osoby alebo organizácie, ktoré pracujú alebo sa angažujú v oblasti azylu.

(1) 27 členských štátov EÚ doplnených o Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko.

Každá časť je zameraná na mierne odlišné cieľové skupiny na základe jej obsahu a rozsahu.

- **Prierezové prvky** sú v prvom rade zamerané na celé spektrum zamestnancov vnútroštátnych orgánov. Osobitné oddiely s označením „Pre riadiacich pracovníkov“ a/alebo „Pre tvorcov politik“ sú výslovne zamerané na týchto odborníkov v oblasti azylu. Užitočná môže byť aj pre iné zainteresované strany, ktoré sa zaoberajú azylom (napr. organizácie občianskej spoločnosti).
- **Prijímanie** sa zameriava predovšetkým na pracovníkov v oblasti prijímania, ako aj na ďalšie zainteresované strany, ktoré sa podieľajú na prijímaní žiadateľov/s nimi priamo pracujú (napr. organizácie občianskej spoločnosti). Osobitné oddiely s označením „Pre riadiacich pracovníkov“ a/alebo „Pre tvorcov politik“ sú výslovne zamerané na týchto odborníkov v kontexte prijímania.
- **Postup preskúmania** je zameraný predovšetkým na registračných pracovníkov a rozhodovateľov v konaniach o azyle. Okrem toho je užitočným nástrojom pre pracovníkov zodpovedajúcich za kvalitu a právnych poradcov, ako aj tvorcov politik vo vnútroštátnych rozhodujúcich orgánoch a akúkoľvek inú osobu pracujúcu alebo zainteresovanú v oblasti medzinárodnej ochrany v kontexte EÚ.

Ako vznikla táto príručka? Táto príručka bola vytvorená na základe koordinovaného prístupu medzi tromi sieťami agentúry EUAA. Agentúra EUAA uľahčila a koordinovala jej prípravu.

- **Prierezové prvky** a **informačná poznámka**: vypracovali ich experti z azylových a prijímacích orgánov, medzinárodných organizácií, organizácií občianskej spoločnosti a akademickej obce s cenným príspevkom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) a ILGA-Europe. Pred dokončením sa uskutočnila konzultácia s krajinami EÚ+ prostredníctvom siete expertov agentúry EUAA na problematiku zraniteľnosti.
- **Prijímanie**: vypracovali experti z prijímacích orgánov a organizácií občianskej spoločnosti s cenným príspevkom UNHCR a ILGA-Europe. Pred jej dokončením sa uskutočnila konzultácia s krajinami EÚ+ prostredníctvom siete prijímacích orgánov agentúry EUAA.
- **Postup preskúmania**: vypracovali experti z celej EÚ s cenným príspevkom Európskej komisie, UNHCR, Agentúry Európskej únie pre základné práva a Európskej rady pre utečencov a exulantov. Pred jej dokončením sa uskutočnili konzultácie so všetkými krajinami EÚ+ prostredníctvom siete EUAA pre azylové procesy. Agentúra EUAA vyjadruje poďakovanie členom pracovnej skupiny, ktorí pripravili návrh tejto príručky: Sylvie Decoodt, Baptiste Martel, Annick Oerlemans a Johanna Sassi.

Ako súvisí táto príručka s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou?

Ide o nástroj mäkkej konvergencie. Nie je právne záväzný a odráža spoločne dohodnuté normy, ktoré prijala správna rada agentúry EUAA 31. októbra 2024.

Ako táto príručka súvisí s inými nástrojmi agentúry EUAA? Každá časť tejto príručky sa má vykladať v spojení s inými dostupnými praktickými príručkami a nástrojmi agentúry EUAA.

- **Prierezové prvky** by sa mali vykladať v spojení s dokumentom *Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators* (Usmernenia k zraniteľnosti v oblasti azylu a prijímania: prevádzkové normy a ukazovatele) ⁽²⁾ a portálom agentúry EUAA *Let's Speak Asylum* (Na slovíčko o azyle) ⁽³⁾.
- **Prijímanie** by sa malo vykladať v spojení s dokumentom *Usmernenie EASO k podmienkam prijímania* ⁽⁴⁾, *Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu* ⁽⁵⁾ a *Usmernenia EASO o plánovaní pre prípad nepredvídaných udalostí v kontexte prijímania* ⁽⁶⁾. Všetky tieto príručky dopĺňa dokument *Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators* (Usmernenie o zraniteľnosti v oblasti azylu a prijímania: prevádzkové normy a ukazovatele) ⁽⁷⁾, ako aj dokument *Guidance on Reception: Operational standards and indicators* (Usmernenie o prijímaní: prevádzkové normy a ukazovatele) ⁽⁸⁾.
- **Postup preskúmania** by sa mal vykladať v spojení s dokumentmi *Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor* ⁽⁹⁾, *Practical Guide on Evidence and Risk Assessment* (Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík) ⁽¹⁰⁾, *Praktická príručka úradu EASO: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu* ⁽¹¹⁾ a *Practical Guide on Subsequent Applications* (Praktická príručka o následných žiadostiach) ⁽¹²⁾.

Vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Táto príručka bola vypracovaná bez toho, aby bola dotknutá zásada, že len Súdny dvor Európskej únie môže poskytovať autoritatívny výklad práva EÚ.

⁽²⁾ EUAA, [Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators](#) (Usmernenia o zraniteľnosti v azyle a prijímaní: prevádzkové normy a ukazovatele), máj 2024.

⁽³⁾ Portál agentúry EUAA [Let's Speak Asylum](#) (Na slovíčko o azyle).

⁽⁴⁾ EASO, [Usmernenie EASO k podmienkam prijímania: prevádzkové normy a ukazovatele](#), september 2016.

⁽⁵⁾ EASO, [Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu: prevádzkové normy a ukazovatele](#), 2018.

⁽⁶⁾ EASO, [Usmernenia EASO o plánovaní pre prípad nepredvídaných udalostí v kontexte prijímania](#), marec 2018.

⁽⁷⁾ EUAA, [Guidance on Vulnerability in Asylum and Reception: Operational standards and indicators](#) (Usmernenia o zraniteľnosti v azyle a pri prijímaní: prevádzkové normy a ukazovatele), máj 2024.

⁽⁸⁾ EUAA, [Guidance on Reception: Operational standards and indicators](#) (Usmernenia o prijímaní: prevádzkové normy a ukazovatele), máj 2024.

⁽⁹⁾ EASO, [Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor](#), december 2014.

⁽¹⁰⁾ EUAA, [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#) (Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík), január 2024.

⁽¹¹⁾ EASO, [Praktická príručka úradu EASO: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu](#), apríl 2018.

⁽¹²⁾ EASO, [Practical Guide on Subsequent Applications](#) (Praktická príručka o následných žiadostiach), december 2021.

Obsah

Zoznam skratiek	9
Úvod	10
1. Charakteristické aspekty žiadostí založených na SOGIESC	12
1.1. Význam dôvery	12
1.2. Vplyv kultúrneho, sociálneho a jazykového prostredia	17
1.3. Vplyv stigmy, hanby, nedôvery a strachu.....	18
1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov	19
2. Osobitné procesné záruky	22
2.1. SOGIESC a osobitné potreby.....	22
2.2. Identifikácia osobitných potrieb	23
2.3. Poskytovanie osobitných procesných záruk.....	25
3. Registrácia.....	31
3.1. Včasná identifikácia žiadostí založených na SOGIESC.....	31
3.2. Registrácia dôvodov žiadosti	32
3.3. Registrácia osobných údajov žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb.....	32
4. Osobný pohovor	34
4.1. Príprava na pohovor	34
4.1.1. Oboznámenosť so spisom.....	34
4.1.2. Nahliadnutie do informácií o krajine pôvodu	36
4.2. Začatie pohovoru	38
4.2.1. Poskytovanie informácií	38
4.3. Vedenie pohovoru	39
4.3.1. Flexibilný prístup	39
4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie	42
4.4. Ukončenie pohovoru.....	53
5. Posudzovanie dôkazov	56
5.1. Získavanie informácií.....	57
5.1.1. Zhromažďovanie dôkazov.....	57
5.1.2. Identifikácia a formulovanie vecných skutočností	59
5.2. Posudzovanie dôveryhodnosti	61
5.2.1. Posudzovanie vyhlásení žiadateľa	62
5.2.2. Posúdenie listinných dôkazov	66

5.2.3. Posudzovanie informácií o krajine pôvodu.....	69
5.2.4. Faktory skreslenia.....	70
6. Posudzovanie rizík	73
6.1. Náležitosti, ktoré treba zvážiť.....	73
6.2. Žiadosti založené na sexuálnych aktivitách osôb rovnakého pohlavia.....	75
6.3. Žiadosti <i>sur place</i>	75
6.4. Problematika diskretnosti	76
6.5. Zákony kriminalizujúce SOGIESC	77
6.6. Pôvodcovia prenasledovania.....	78
7. Právna analýza.....	80
7.1. Zaobchádzania predstavujúce prenasledovanie	80
7.2. Spojitosť s dôvodom na prenasledovanie.....	83
7.2.1. Príslušnosť k určitej sociálnej skupine	84
7.2.2. Iné dôvody prenasledovania v žiadostiach založených na SOGIESC	86
7.3. Ochrana v krajine pôvodu.....	87
7.3.1. Aktéri ochrany.....	87
7.3.2. Alternatíva vnútroštátnej ochrany	88
8. Následné žiadosti	91
8.1. Nová žiadosť predložená v rámci následnej žiadosti na základe SOGIESC	91
8.2. SOGIESC ako základ predchádzajúcej žiadosti opätovne predloženej s novými náležitostami.....	92

Vysvetlivky

Vo vysvetlivke sa označuje konkrétna cieľová skupina pre každú z kapitol tejto časti: registrační pracovníci a rozhodovači v kontexte azylu. Každá cieľová skupina je znázornená osobitnou ikonou, ktorá uľahčuje odkaz na príslušnú kapitolu (kapitoly).

Ikona	Cieľová skupina	Kapitoly
	Registračný pracovník	1. Charakteristické aspekty žiadostí založených na SOGIESC 2. Osobitné procesné záruky 3. Registrácia
	Rozhodovač	1. Charakteristické aspekty žiadostí založených na SOGIESC 2. Osobitné procesné záruky 4. Osobný pohovor 5. Posudzovanie dôkazov 6. Posúdenie rizík 7. Právna analýza 8. Následné žiadosti

Zoznam skratiek

Skratka	Vymedzenie pojmov
COI	informácie o krajine pôvodu
Členské štáty	členské štáty EÚ
Dohovor o právnom postavení utečencov	Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 a jeho Protokol z roku 1967 (uvádzaný v právnych predpisoch EÚ v oblasti azylu a Súdny dvorom EÚ ako „Ženevský dohovor“)
EUAA	Agentúra Európskej únie pre azyl
Charta	Charta základných práv Európskej únie
IPA	alternatíva vnútroštátnej ochrany
Krajiny EÚ+	členské štáty EÚ a krajiny pridružené k schengenskému priestoru (Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko)
Kvalifikačná smernica (prepracované znenie)	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie)
Kvalifikačné nariadenie	nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1347 zo 14. mája 2024 o normách pre podmienky, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretej krajiny alebo osoby bez štátnej príslušnosti na priznanie postavenia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a pre obsah udelenej ochrany, ktorým sa mení smernica Rady 2003/109/ES a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ
LGBTIQ	lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové, intersexuálne a queer osoby
Nariadenie o konaní o azyle	nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1348 zo 14. mája 2024, ktorým sa stanovuje spoločné konanie o medzinárodnej ochrane v Únii a zrušuje smernica 2013/32/EÚ
Procedurálna smernica (prepracované znenie)	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie)
SOGIESC	sexuálna orientácia, rodová identita, rodový prejav a pohlavné znaky
UNHCR	Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov

Úvod

Žiadatelia s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi (SOGIESC) nie sú homogénnou skupinou. Hoci môžu mať podobné riziká, ich žiadosti o medzinárodnú ochranu sú založené na rôznych skúsenostiach, príbehoch a profiloch. Žiadatelia môžu takisto potrebovať medzinárodnú ochranu vzhľadom na riziká vyplývajúce z ich pripisovaných SOGIESC. Každý prípad je špecifický a vyžaduje si individuálne posúdenie.

Žiadosti o azyl založené na SOGIESC vo všeobecnosti predstavujú výzvu pre tých, ktorí sú poverení ich preskúmaním. Jadro žiadosti sa často týka oblastí života žiadateľa, ktoré sa vo svojej povahe považujú za veľmi citlivé a intímne. Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC sa môžu nachádzať v zraniteľnej situácii, ktorá si vyžaduje osobitné procesné záruky umožňujúce spravodlivé preskúmanie ich žiadostí. Aspekty, ako sú domnienky, stereotypy, trauma, nedôvera a strach, môžu ovplyvniť spôsob, akým žiadateľ prezentuje fakty alebo ako ich prijíma registračný pracovník/rozhodovateľ. V týchto prípadoch je na vybudovanie atmosféry dôvery počas celého konania o azyle potrebné vynaložiť obzvlášť veľké úsilie.

Táto príručka poskytuje praktické usmernenie zamerané najmä na kľúčové aspekty týkajúce sa registrácie a posudzovania žiadostí o medzinárodnú ochranu založených na SOGIESC. Hoci obsahuje aj základné body všeobecných usmernení uplatniteľných na všetky azylové prípady, v tejto príručke sa tieto body podrobne nerozoberajú. Odkazy na iné publikácie agentúry EUAA, v ktorých možno nájsť podrobnejšie usmernenia, sú podľa potreby zahrnuté v celej príručke.

Praktická príručka je štruktúrovaná do ôsmich kapitol.

V kapitole [1. Charakteristické aspekty žiadostí založených na SOGIESC](#) sa vysvetľuje význam vytvorenia atmosféry dôvery počas fázy registrácie a pohovoru v rámci konania o azyle a obsahuje usmernenia o tom, ako postupovať. Je zameraná aj na osobitné aspekty týkajúce sa žiadostí založených na SOGIESC, ktoré môžu ovplyvniť postup preskúmania.

Kapitola [2. Osobitné procesné záruky](#) je zameraná na identifikáciu osobitných potrieb v prípade žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC. Obsahuje aj usmernenie k poskytovaniu potrebných osobitných procesných záruk počas celého postupu preskúmania s cieľom vytvoriť podmienky potrebné na ich účinný prístup ku konaniu o azyle a účasť na ňom.

Kapitola [3. Registrácia](#) obsahuje usmernenie ku kľúčovým bodom relevantným pre registráciu žiadostí súvisiacich so SOGIESC. Konkrétne je zameraná na to, ako môžu registrační pracovníci identifikovať žiadosti založené na SOGIESC, ako registrovať motív takýchto žiadostí a ako registrovať osobné údaje žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb.

Kapitola [4. Osobný pohovor](#) obsahuje praktické usmernenie pre rozhodovateľa o tom, ako pristupovať k osobnému pohovoru v súvislosti so žiadosťami súvisiacimi so SOGIESC vrátane toho, ako pripraviť, otvoriť a viesť osobný pohovor vrátane aspektov alebo rozmerov, ktoré by mohli byť relevantné na preskúmanie, a ako ho uzavrieť.

Kapitola [5. Posudzovanie dôkazov](#) obsahuje usmernenie týkajúce sa aspektov, ktoré treba zvážiť pri zhromažďovaní a posudzovaní relevantných dôkazov v žiadostiach súvisiacich so SOGIESC, a to aj pri identifikácii a formulovaní vecných skutočností a posudzovaní dôveryhodnosti na základe vyhlásení žiadateľa, listinných dôkazov a informácií o krajine pôvodu, pričom sa zohľadňujú možné faktory skreslenia.

Kapitola [6. Posudzovanie rizík](#) je zameraná na kľúčové náležitosti, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní rizika pri návrate v prípadoch, ktoré obsahujú žiadosti založené na SOGIESC, vrátane otázky diskretnosti, pôvodcov prenasledovania a zákonov, ktoré kriminalizujú SOGIESC.

V kapitole [7. Právna analýza](#) sa uvádzajú náležitosti právnej analýzy so zameraním na aspekty, ktoré sú osobitne relevantné pre žiadosti súvisiace so SOGIESC. Táto kapitola obsahuje náležitosti, ktoré treba zvážiť, pokiaľ ide o zaobchádzanie, ktoré predstavuje prenasledovanie, spojenosť s jedným (alebo viacerými) dôvodmi prenasledovania, možní aktéri ochrany a uplatnenie alternatívy vnútroštátnej ochrany.

Kapitola [8. Následné žiadosti](#) je zameraná na náležitosti, ktoré môžu byť relevantné pre posúdenie prípustnosti následných žiadostí na základe SOGIESC.

1. Charakteristické aspekty žiadostí založených na SOGIESC

V tejto kapitole sa uvádzajú usmernenia týkajúce sa:

- spôsobov, ako vytvoriť atmosféru dôvery počas fázy registrácie, ako aj fázy osobného pohovoru v rámci konania o azyle, pokiaľ ide o žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC, a
- aspektov, ktoré môžu mať vplyv na preskúmanie žiadostí založených na SOGIESC počas fázy registrácie, pri vedení osobného pohovoru, ako aj počas posudzovania dôkazov žiadostí týkajúcich sa SOGIESC.

1.1. Význam dôvery

Vytvorenie **atmosféry dôvery** je dôležité vo všetkých azylových prípadoch s cieľom zhromaždiť všetky relevantné informácie o dôvodoch žiadateľa na podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu. Tým sa zabezpečí **spravodlivé preskúmanie** prípadu prostredníctvom správneho uplatňovania všetkých príslušných pravidiel na základe právnych predpisov. Vytvorenie tejto atmosféry dôvery, a to vo fáze registrácie, ako aj pri osobnom pohovore, je pre žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC kľúčové. Je to preto, že uľahčuje **sebaodhalenie**, ktoré je nevyhnutné pre spravodlivé preskúmanie žiadosti založenej na SOGIESC. Sebaodhalenie týkajúce sa SOGIESC je akt dobrovoľného odhalenia SOGIESC osoby pracovníkom v oblasti azylu a prijímania.

Pre žiadateľa je **registračný pracovník** zvyčajne jednou z prvých kontaktných osôb v konaní o azyle, ktorému predloží dôvody svojej žiadosti. Z tohto dôvodu musíte vytvoriť bezpečné a otvorené prostredie pre žiadateľov, ktorí sú lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové, intersexuálne alebo queer osoby (LGBTIQ), aby mohli svoju žiadosť predložiť. To znamená, že akýkoľvek aspekt fyzického alebo sociálneho prostredia sa stane inkluzívnejším a rešpektovanejším a žiadateľom sa zabezpečí dôvernosť.

Podobne sa počas **osobného pohovoru** očakáva, že žiadateľ poskytne informácie o svojich SOGIESC, čo môže byť citlivou témou pre každého bez ohľadu na jeho pôvod alebo krajinu pôvodu. Počas osobného pohovoru by ste preto mali vytvoriť aj atmosféru dôvery, aby ste sa uistili, že žiadateľ sa cíti dostatočne bezpečne na to, aby sa podelil o informácie o týchto témach.

Tu je niekoľko odporúčaní, ktoré môžu pomôcť pri uľahčovaní sebaodhalenia a vytváraní otvoreného a inkluzívneho prostredia vo fáze registrácie a/alebo osobného pohovoru.

Obrázok 1. Odporúčania na vytvorenie otvoreného a inkluzívneho prostredia

- **Venujte pozornosť verbálnej a neverbálnej komunikácii.**

Na začiatok venujte pozornosť svojej verbálnej a neverbálnej komunikácii, najmä tónu hlasu a reči tela. Žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu pozorne sledovať vaše správanie a sledovať jazyk, pretože tak možno museli robiť v minulosti, aby sa ochránili.

Dbajte na to, aby vaša verbálna aj neverbálna komunikácia bola pozorná a voči žiadateľovi vyjadrovala otvorenosť, pokoj, neutralitu a empatiu. Dá sa to dosiahnuť napríklad spomalením tempa otázok pohovoru, zmäkčením tónu hlasu, venovaním času pozornému počúvaniu žiadateľa a priamym oslovením žiadateľa. Venujte pozornosť aj svojim vlastným postojom a zaujatostiam a nezabudnite na profesionálny prístup bez predsudkov (pozri aj oddiel [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)). V tejto súvislosti je dôležitá aj verbálna a neverbálna komunikácia tlmočníka. Mali by ste zabezpečiť, aby aj tlmočník konal neutrálne a profesionálne (pozri dokument [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 4. Tlmočenie).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA-IGC

Ďalšie informácie sú uvedené v dokumente agentúry EUAA-IGC [Practical Guide on Interpretation in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o tlmočení v konaní o azyle), február 2024.

- **Použite meno a zámeno, ktoré žiadateľ používa pre seba.**

Ak sa v jazyku používanom počas pohovoru rozlišuje medzi mužským, ženským a/alebo neutrálnym tvarom, nezabudnite to zohľadniť pri oslovení žiadateľov z radov transrodových, intersexuálnych alebo nebinárnych osôb. Na začiatku pohovoru sa zdvorilo opýtajte žiadateľa,

ako by chcel byť oslovený, a pri oslovovaní žiadateľa počas konania o azyle použite zámeno a meno, ktoré uvedie. Hoci registrácia osobných údajov žiadateľa závisí od vnútroštátneho právneho rámca a politik, odporúča sa oslovovať žiadateľa tak, ako si želá, aby bol oslovovaný, bez ohľadu na to, či je možné jeho vlastné meno a pohlavie zaregistrovať v databáze ako také (pozri aj oddiel [3.3. Registrácia osobných údajov žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb](#)).

- **Zabezpečte a zdôraznite neutralitu a nestrannosť.**

Informujte žiadateľa o vašej neutralite a nestrannosti, ako aj o nestrannosti a neutralite tlmočníka. Ak je to vhodné, oznámte žiadateľovi, že vy a/alebo tlmočník ste už oboznámení so žiadosťami založenými na SOGIESC. Ak je to vo vnútroštátnom kontexte uplatniteľné, dobrým postupom je vopred informovať tlmočníka o témach, ktoré sa očakávajú počas pohovoru (pozri dokument [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 4. Tlmočenie).

- **Zabezpečte a zdôraznite dôvernosť.**

Jasne vysvetlite žiadateľovi, že všetky poskytnuté informácie a dôkazy sú dôverné a nebudú sprístupnené údajným pôvodcom prenasledovania alebo vážneho bezprávia⁽¹³⁾. Žiadateľ by mal byť informovaný o tom, či je potrebné zdieľať nejaké informácie s inými orgánmi alebo subjektmi, a o ich dôvodoch.

Vysvetlenie účelu zhromažďovania informácií v rôznych fázach konania pomáha žiadateľovi pochopiť, aký druh informácií je potrebný a prispieva k budovaniu atmosféry dôvery.

Ak je v tom istom spise viac ako jedna dospelá osoba, napríklad v prípade manželov alebo rodín, zaregistrujte, vypočujte a informujte každú dospelú osobu osobitne, na mieste, ktoré zaručuje súkromie a rešpektuje zásadu dôvernosti. Zabezpečte, aby každá dospelá osoba vedela o možnosti podať vlastnú, samostatnú žiadosť o medzinárodnú ochranu⁽¹⁴⁾.

Ak vaša vnútroštátna prax umožňuje zdieľať informácie týkajúce sa žiadateľa s inými žiadateľmi zahrnutými v tom istom spise, opýtajte sa žiadateľa, či má námietky, a zabezpečte pritom dôvernosť. Je to obzvlášť dôležité v prípade žiadosť založených na SOGIESC, pretože môžu byť veľmi citlivé a žiadatelia si môžu želať, aby podrobnosti o ich prípade zostali súkromné z osobných dôvodov a z dôvodov ochrany súkromia a bezpečnosti.

- **Poskytnite informácie o slobode prejavu v súvislosti so SOGIESC v konaní o azyle.**

Osvedčeným postupom je informovať žiadateľa, že počas konania o azyle môže byť otvorený a slobodne hovoriť o svojich SOGIESC. Tieto informácie možno poskytnúť v rôznych fázach konania o azyle (t. j. pri registrácii, na začiatku alebo kedykoľvek počas osobného pohovoru) v závislosti od prípadu a momentu, v ktorom sa žiadateľ odvoláva na svoje SOGIESC.

⁽¹³⁾ Článok 30 [smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ](#) z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180/60, 29.6.2013) [procedurálna smernica (prepracované znenie)]; článok 7 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2024/1348](#) zo 14. mája 2024, ktorým sa stanovuje spoločné konanie o medzinárodnej ochrane v Únii a zrušuje smernica 2013/32/EÚ (Ú. v. EÚ L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>) (nariadenie o konaní o azyle).

⁽¹⁴⁾ Článok 7 ods. 1 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 21 nariadenia o konaní o azyle. Upozorňujeme, že nariadenie o konaní o azyle obsahuje osobitné ustanovenia o dospelých, ktorí potrebujú pomoc pri výkone právnej spôsobilosti (pozri článok 31 nariadenia o konaní o azyle).

- **Zabezpečte, aby miesto registrácie alebo pohovoru bolo citlivé z hľadiska SOGIESC.**

Ak je to vo vašom vnútroštátnom kontexte možné, zvážte vytvorenie fyzického priestoru, v ktorom prebieha registrácia/pohovor, ako aj iných priestorov, napríklad čakární, ktoré by umožňovali vytvoriť citlivú atmosféru voči LGBTIQ osobám. Mohlo by to znamenať vystavenie informačných materiálov (napr. letákov alebo plagátov) súvisiacich s právami a službami pre osoby s osobitnými potrebami vrátane práv LGBTIQ osôb a podporných služieb, ak sú takéto materiály k dispozícii vo vnútroštátnej správe. Pamätajte však na to, že takýto materiál by mal byť vždy k dispozícii diskretným, kultúrne citlivým spôsobom. Zobrazenie takéhoto materiálu môže prispieť k tomu, aby sa miesto registrácie/pohovoru stalo bezpečným priestorom, v ktorom sa žiadateľ môže cítiť istejšie pri odhalení svojich SOGIESC. Tak ako vo všetkých azylových prípadoch, aj prostredie miestnosti na registráciu a pohovor by malo žiadateľovi umožniť poskytnúť informácie pri plnom rešpektovaní zásady dôvernosti.

Uvedomte si, že samotné miesto konania, ako aj oblečenie registračných pracovníkov alebo rozhodovateľov môže mať vplyv na žiadateľa a jeho sebaodhalenie. Ak je napríklad miestom konania policajná stanica a registračný pracovník je oblečený v uniforme, môže to mať vplyv na žiadateľov, ktorí majú negatívne skúsenosti s úradmi.

- **Zabezpečte, aby boli deti náležite vypočuté.**

Deti (osoby mladšie ako 18 rokov) majú právo na vypočutie a ich najlepší záujem je prvoradým hľadiskom ⁽¹⁵⁾. Deti, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu spolu so svojím rodičom (svojimi rodičmi) alebo inými dospelými osobami, ktoré sú za ne zodpovedné, môžu mať vlastnú žiadosť o azyl z dôvodov súvisiacich s ich SOGIESC, ale počas procesu registrácie ju nemusia uviesť. Preto je osvedčeným postupom vypočuť deti so sprievodom individuálne už počas fázy registrácie.

To, či deti so sprievodom majú možnosť podať žiadosť individuálne, je vymedzené vo vnútroštátnych právnych predpisoch ⁽¹⁶⁾.

V prípade detí bez sprievodu a v závislosti od vnútroštátnych právnych predpisov a postupov môže byť potrebné, aby ste po podaní žiadosti o azyl prijali osobitné opatrenia na zabezpečenie prítomnosti zástupcu/opatrovníka počas osobného pohovoru.

Súvisiace publikácie agentúry EUAA

Ďalšie informácie o registrácii žiadostí detí bez sprievodu sú uvedené v dokumente úradu EASO [Practical Guide on Registration – Lodging of applications for international protection](#) (Praktická príručka o registrácii – Podávanie žiadostí o medzinárodnú ochranu), december 2021.

⁽¹⁵⁾ Články 12 a 3 [Convention on the Rights of the Child](#) (Dohovor o právach dieťaťa) Valného zhromaždenia OSN, 20. novembra 1989, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zväzok 1577, s. 3 a [Protocol Relating to the Status of Refugees](#) (Protokol o právnom postavení utečencov), 31. januára 1967, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zväzok 606, s. 267 (Dohovor o utečencoch) a odôvodnenie 33 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 23 a článok 22 nariadenia o konaní o azyle.

⁽¹⁶⁾ Článok 7 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 34 a článok 32 nariadenia o konaní o azyle.

Ďalšie informácie o najlepšom záujme dieťaťa počas konania o azyle sú uvedené v dokumente úradu EASO [Practical Guide on the best interests of the child in asylum procedures](#) (Praktická príručka o najlepšom záujme dieťaťa v konaniach o azyle), február 2019.

- **Poskytnite informácie o konaní o azyle.**

Poskytovanie informácií zohráva kľúčovú úlohu pri uľahčovaní sebaodhalenia. Žiadatelia si nemusia byť vedomí toho, že SOGIESC môžu byť relevantné pre posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, alebo sa nemusia cítiť oprávnení alebo bezpečne na to, aby ich odhalili. Žiadatelia majú často málo znalostí o konaní o azyle pred registráciou svojej žiadosti. Môžu mať už existujúce mylné predstavy o tom, že by mali prezentovať svoju SOGIESC stereotypným spôsobom (pozri aj oddiel [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)). Od tretích strán mohli prijať nepravdivé alebo protichodné informácie o konaní o azyle. Žiadatelia mohli napríklad prijať od prevádzачov alebo iných tretích strán zavádzajúce informácie, že odhalenie ich SOGIESC by mohlo mať negatívny vplyv na ich konanie o azyle.

Poskytnutie informácií o týchto témach môže žiadateľa povzbudiť k tomu, aby odhalil svoje SOGIESC: dôvernosť konania o azyle zo strany všetkých zúčastnených subjektov; neutralita tlmočníka; možnosť podať samostatnú žiadosť od svojich rodinných príslušníkov; jeho právo na pomoc počas konania z dôvodu osobitných procesných potrieb; primeraná podpora pre osobitné prijímacie potreby; právna pomoc a zastupovanie; iná podpora zo strany špecializovaných služieb (pozri aj oddiel [4.2.1. Poskytovanie informácií](#)). Ešte vo fáze prístupu ku konaniu o azyle je dobrým postupom informovať žiadateľa o tom, aký typ informácií sa požaduje, aké typy formulárov a dokumentov sa používajú, a o prípadných obmedzeniach, napríklad o spôsobe registrácie osobných údajov vo vnútroštátnej databáze pre žiadateľov z radov transrodových osôb (pozri aj oddiel [3.3. Registrácia osobných údajov žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb](#)).

Spolu s poskytovaním informácií musíte žiadateľom poskytnúť dostatočný priestor na to, aby mohli klásť otázky a riešiť akékoľvek prípadné pochybnosti. Ďalšie informácie o poskytovaní informácií žiadateľom z radov LGBTIQ osôb sú uvedené v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 5. Poskytovanie informácií, budovanie kapacít a zvyšovanie informovanosti.

Súvisiace zdroje agentúry EUAA

Ak sa chcete dozvedieť viac o poskytovaní informácií žiadateľom z radov LGBTIQ osôb, navštívte portál agentúry EUAA [Let's Speak Asylum](#) (Na slovíčko o azyle).

Ďalšie informácie o poskytovaní informácií sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Practical Guide on Information Provision in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o poskytovaní informácií v konaní o azyle), december 2024.

Ďalšie usmernenia o tom, ako používať komunikačné techniky na vytvorenie inkluzívneho prostredia sú uvedené v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 3. Inkluzívna komunikácia a vytváranie bezpečných priestorov.

1.2. Vplyv kultúrneho, sociálneho a jazykového prostredia

Sociálne, kultúrne a **jazykové prostredie** žiadateľa môže mať vplyv na posudzovanie prípadov SOGIESC rôznymi spôsobmi.

Žiadateľovi môžu **chýbať slová na to**, aby mohol hovoriť o svojich SOGIESC. Žiadatelia často pochádzajú z jazykového kontextu, v ktorom môžu chýbať neutrálne alebo špecifické výrazy na opis záležitostí súvisiacich so SOGIESC, alebo si osvojili hanlivé výrazy, ktoré používajú iní v ich kultúre alebo spoločnosti na opis ich SOGIESC, a používajú ich rovnako. Zároveň to môže viesť k nedostatku špecifickosti v ich vyhláseniach. Žiadatelia môžu takisto v rámci toho istého rozprávania zneužívať určité pojmy alebo ich používať s rôznymi významami, čo by mohlo ovplyvniť vnímaný súlad ich vyhlásení. Usmernenie, ako postupovať v tomto scenári, je uvedené v oddiele [Prispôsobte svoj štýl komunikácie](#) (oddiel 2.3.).

Sociálne a kultúrne prostredie môže mať navyše vplyv na spôsob, akým sa žiadateľ identifikuje. Niektorí môžu napríklad hovoriť o príťažlivosti k rovnakému pohlaviu alebo o sexuálnych aktivitách, ale nepovažuje sa za bisexuála, homosexuála alebo geja. Môže to byť z dôvodu stigmy a hanby spojenej s týmito označeniami, ale aj z rôznych iných dôvodov, napríklad z toho, kto sa v krajine pôvodu žiadateľa považuje za geja. Pozri aj dokument [Practical Guide on Applicants with Diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note](#) (Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – Informačná poznámka), kapitola 1. Výrazy a pojmy súvisiace s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi.

Marginalizácia, diskriminácia alebo dokonca kriminalizácia LGBTIQ osôb v krajine pôvodu často vedie k **nedostatočnému vypracovaniu správ a nedostatočnému dokumentovaniu** prípadov zneužívania LGBTIQ osôb. Konkrétne informácie o krajine pôvodu sú preto často obmedzené alebo dokonca chýbajú. Okrem toho sa LGBTIQ osoby môžu zdráhať nahlasovať incidenty úradom, aj keď nesúvisia so SOGIESC, a to zo strachu alebo z iných dôvodov. Úrady zároveň nemusia byť ochotné poskytnúť správy o incidentoch o tom, čo považujú za súkromné záležitosti a/alebo spoločenské tabu.

Pokiaľ ide o **registráciu a osobný pohovor**, je nevyhnutné, aby ste žiadateľom umožnili používať vlastné slová na identifikáciu alebo opis ich SOGIESC a aby ste používali tie isté slová. Opýtajte sa žiadateľa na význam pojmov, ktoré používa, a na dôvody, prečo ich používa, najmä ak sa vám zdajú prekvapivé alebo nejasné. Uistite sa, že tlmočník používa rovnaké slová ako žiadateľ. V prípade potreby si poznačte slová použité v jazyku žiadateľa (a nie ich preklad). Ďalšie informácie o tlmočení pre LGBTIQ osoby sú uvedené v dokumente agentúry EUAA, [Practical Guide on Interpretation in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o tlmočení v konaní o azyle), február 2024, oddiel 4.3.4. Tlmočenie pre LGBTIQ osoby.

Pri príprave a vedení osobného pohovoru a počas **posúdenia dôveryhodnosti** sa oboznámte s aspektmi jazykového, sociálneho a kultúrneho prostredia žiadateľa, ktoré sú relevantné pre otázky SOGIESC ⁽¹⁷⁾ na základe informácií, ktoré máte v tejto fáze k dispozícii. Napríklad

⁽¹⁷⁾ Článok 15 ods. 3) písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 7 písm. a) nariadenia o konaní o azyle.

preskúmajte informácie o pojmoch, ktoré sa v jazyku žiadateľa používajú na označenie LGBTIQ osôb. V prípade potreby získajte ďalšie informácie, napríklad prostredníctvom informácií o krajine pôvodu, jazykových odborníkov, odborníkov v krajine alebo informácií dostupných v spise žiadateľa. Pozri aj oddiel [4.1.2. Nahliadnutie do informácií o krajine pôvodu](#).

Majte na pamäti, že vaše znalosti o okolnostiach žiadateľa môžu byť obmedzené a že miestne alebo osobné postupy sa môžu líšiť. Pred vyvodením záveru sa v čo najväčšej miere uistite, že počas osobného pohovoru sa preberali možné otázky týkajúce sa dôveryhodnosti a že žiadateľ mal príležitosť vysvetliť alebo objasniť ich. Uistite sa, že takéto problémy s dôveryhodnosťou neboli len dôsledkom kultúrnych, jazykových alebo sociálnych rozdielov.

1.3. Vplyv stigmy, hanby, nedôvery a strachu

Žiadateľ môže pochádzať zo spoločnosti, v ktorej sa o ľuďoch s rozmanitými SOGIESC hovorí vo všeobecnosti negatívne a hanlivo, alebo dokonca len negatívne a hanlivo, a/alebo zo spoločnosti, v ktorej sú vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia alebo rodovo nekonformné identity diskriminované alebo dokonca kriminalizované. Okrem nepriateľskej spoločenskej klímy môže mať žiadateľ aj osobné skúsenosti s nesúhlasom alebo diskrimináciou v rodine, medzi priateľmi alebo v komunite, či dokonca skúsenosti s fyzickým násilím alebo zneužívaním. To by sa mohlo vzťahovať aj na tranzitnú a/alebo hostiteľskú krajinu. Stigmatizácia a rôzne skúsenosti s ujmom mohli vyústiť do pocitov **hanby**, **viny**, alebo dokonca **internalizovanej homo-/bi-/trans-/intersexfóbie**.

Okrem toho môžu žiadatelia z radov LGBTIQ osôb v dôsledku minulých alebo súčasných skúseností s marginalizáciou, diskrimináciou, násilím alebo kriminalizáciou zo strany spoločnosti alebo orgánov pociťovať **nedôveru** voči orgánom, tlmočníkom a/alebo iným osobám v krajine azylu. Stigma, hanba, strach a nedostatok dôvery môžu spôsobiť, že žiadateľ sa bude vyhýbať odhaleniu svojich SOGIESC (alebo sa o to bude snažiť). Aj keď žiadateľ odhalil svoje SOGIESC, stále môže mať problém so sprístupnením informácií a podrobností týkajúcich sa jeho SOGIESC, jeho skúseností alebo iných aspektov jeho žiadosti.

Riziko, že tieto aspekty budú mať negatívny vplyv na **pohovor**, môžete minimalizovať tým, že žiadateľa informujete a ubezpečíte, a to aj viackrát, o dôvernosti konania o azyle (pozri oddiel [1.1. Význam dôvery](#)). Žiadateľovi môžete zároveň pripomenúť, že môže hovoriť slobodne bez obáv z toho, že bude súdený. Voči žiadateľovi sa správajte empaticky a vysvetlite mu, že ste si vedomí citlivej povahy tejto témy a že je pochopiteľné, že sa môže cítiť neisto alebo mu je nepríjemné o nej hovoriť. V každom prípade venujte pozornosť svojmu postoj a zachovajte neutralitu a zároveň zabezpečte, aby to isté platilo aj pre tlmočníka (pozri oddiel [1.1. Význam dôvery](#)). Pri zmierňovaní tohto rizika môžu zohrávať úlohu aj pojmy, ktoré používate, a spôsob, akým formulujete a štruktúrujete otázky počas osobného pohovoru (pozri oddiel [4.3. Vedenie pohovoru](#)). Uvedomte si, že presnosť tlmočenia je preto veľmi dôležitá. Ak je to potrebné, uistite sa, že tlmočník si takisto uvedomuje dôležitosť presnosti. Ďalšie usmernenie o tlmočení v žiadostiach založených na SOGIESC je uvedené v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 4. Tlmočenie.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA-IGC

Usmernenie týkajúce sa tlmočenia počas azylových pohovorov je uvedené v dokumente agentúry EUAA-IGC [Practical Guide on Interpretation in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o tlmočení v konaní o azyle), február 2024.

Pokiaľ ide o **posúdenie dôveryhodnosti**, je dôležité poznamenať, že stigma a hanba môžu mať vplyv na skúsenosti žiadateľa s jeho SOGIESC a úroveň podrobnosti, konkrétnosti a koherentnosti, ktorú môžete odôvodnene očakávať od jeho vyhlásení. Pri zvažovaní, akú úroveň podrobnosti a konkrétnosti by ste mohli očakávať, aby ste príslušné skutočnosti mohli uznať za dôveryhodné, budete možno musieť zohľadniť rôzne náležitosti. Mohli by zahŕňať napríklad to, či mal žiadateľ ťažkosti s prijatím svojich SOGIESC a či a ako často a otvorene o tom hovoril s ostatnými. Do úvahy treba vziať aj ďalšie aspekty, ktoré môžu mať vplyv na preskúmanie a osobné okolnosti, ako sú úroveň vzdelania a celková výrečnosť.

1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov

Stereotypy, domnienky a predsudky môžu zohrávať úlohu počas fázy registrácie, osobného pohovoru a posudzovania dôkazov. Môžu mať vplyv na registračného pracovníka a/alebo rozhodovača. **Stereotypy o ľuďoch s rozmanitými SOGIESC** sú rozšírené a môžu súvisieť s rôznymi aspektmi.

Existujú stereotypy týkajúce sa vlastností alebo charakteristík v oblasti správania, vystupovania alebo vzhľadu. Príkladom je stereotyp, že homosexuálni muži by mali mať črty alebo správanie všeobecne považované za ženské, alebo že lesbické ženy by mali mať črty alebo správanie všeobecne považované za mužské.

Domnienky a stereotypy môžu súvisieť aj so želaniami, pocitmi, emóciami, vnútornými procesmi alebo skúsenosťami osoby. Niektoré príklady sú uvedené nižšie.

- Domnienka, že transrodové osoby chcú podstúpiť rodovo potvrdzujúcu operáciu a liečbu. V skutočnosti to tak nie je u všetkých transrodových ľudí. Okrem toho, niekto môže chcieť určité zákroky, ale iní nie.
- Domnienka, že LGBTIQ osoby prešli procesom vnútorného boja, ktorý sa týka ich sexuálnej orientácie. V skutočnosti to tak môže, ale nemusí byť.
- Domnienka, že LGBTIQ osoby prešli procesom sebareflexie. Rozsah, v akom je žiadateľ schopný vyjadriť sebareflexiu, do veľkej miery závisí od individuálnych okolností.
- Domnienka, že LGBTIQ osoba by sa podieľa na činnostiach/podujatiach/organizáciách LGBTIQ osôb. Môže to tak byť, ale nemusí.

Domnienky sa môžu týkať aj sexuálnych, romantických a/alebo manželských vzťahov LGBTIQ osôb. Niektoré LGBTIQ osoby už môžu mať skúsenosti s romantickými alebo sexuálnymi vzťahmi, zatiaľ čo iné nie. Niektorí môžu aktívne nadväzovať romantické alebo sexuálne vzťahy, zatiaľ čo iní nie ⁽¹⁸⁾. Niektoré LGBTIQ osoby môžu byť alebo boli v určitom období

⁽¹⁸⁾ Pozri oddiel [4.3.2.c\) Vzťahy, príťažlivosti, interakcie alebo iné](#).

svojho života aj vo vzťahu alebo manželstve s opačným pohlavím (pozri oddiel [4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie](#)).

Domnienky sa môžu týkať aj sexuálnej orientácie transrodových osôb. Rodová identita a vyjadrenie sú odlišné a oddelené od sexuálnej orientácie. Transrodové osoby môžu mať odlišnú sexuálnu orientáciu podobne ako cisrodové osoby (t. j. osoby, ktorých rodová identita zodpovedá pohlaviu, ktoré im bolo pridelené pri narodení). Napríklad transrodovú ženu môžu priťahovať cis ženy alebo cis muži alebo iná transrodová osoba.

Počas **registrácie a osobného pohovoru** je dôležité vyhnúť sa verbálnemu alebo neverbálnemu vyjadrovaniu akýchkoľvek úsudkov o fyzickom vzhľade, správaní a postoji žiadateľa vrátane jeho oblečenia, účesu, líčenia alebo spôsobu správania, ktoré môžu byť založené na domnienkach alebo stereotypoch. Mali by ste sa snažiť vyhýbať akýmkoľvek negatívnym postojom voči akejkoľvek osobe alebo skupine a zachovávať úctivé, otvorené a profesionálne správanie⁽¹⁹⁾. Mali by ste si uvedomovať svoje vlastné možné predsudky a mať na pamäti, že samotný žiadateľ môže mať svoje vlastné predsudky alebo domnienky o úlohe azylových orgánov. Takisto môžu istým spôsobom pociťovať povinnosť prejavovať počas pohovoru určité stereotypné správanie alebo vlastnosti, aby vás presvedčili o svojich SOGIESC.

Počas **posúdenia dôveryhodnosti** by ste nemali vyvodzovať závery z vášho vnímania fyzického vzhľadu, správania alebo postoja žiadateľa. Pri skúmaní dôveryhodnosti vyhlásení žiadateľa sa zdržte predpokladu, že žiadatelia z radov LGBTIQ osôb sa vždy vyhnú určitým rizikám. Ak napríklad žiadateľ, ktorý tvrdí, že je homosexuál, tvrdí, že mal stretnutie s iným mužom v centrálnom hoteli vo svojom meste, kde riskovali, že ich uvidia, nemali by ste predpokladať, že to nie je dôveryhodné len preto, že to bolo potenciálne riskantné. Aj LGBTIQ osoby podstupujú riziká rovnako ako všetci ľudia.

Posúdenie dôveryhodnosti by nemalo byť založené na uspokojení a potvrdení (alebo nepotvrdení) predsudkov, stereotypov alebo domnienok týkajúcich sa ľudí s rozmanitými SOGIESC. Aby ste sa tomu vyhli, uvedomte si svoje vlastné domnienky a stereotypy a pri posúdení vychádzajte z ukazovateľov dôveryhodnosti namiesto toho, aby ste sa riadili tým, či žiadateľ zapadá do stereotypných predstáv. Pozri oddiel [5.2. Posudzovanie dôveryhodnosti](#) a dokument [Practical Guide on Applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information Note](#) (Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – Informačná poznámka), oddiel 2.1. Normy a skreslenia.

⁽¹⁹⁾ SDEÚ rozhodol, že stereotypné predstavy spojené s homosexuálmi neumožňujú orgánom zohľadniť individuálnu situáciu a osobné okolnosti dotknutého žiadateľa. Pozri SDEÚ, rozsudok z 2. decembra 2014, [A, B, C/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), spojené veci C-148/13 až C-150/13 ECLI:EU:C:2014:2406, body 61 – 63. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Vytvorenie atmosféry dôvery je pre žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC kľúčové, pretože uľahčuje sebaodhalenie.
- Ďalej sú uvedené odporúčania, ktoré môžu pomôcť pri uľahčovaní sebaodhalenia a vytváraní otvoreného a inkluzívneho prostredia.
 - Venujte pozornosť svojej verbálnej a neverbálnej komunikácii.
 - Použite meno a zámeno, ktoré žiadateľ používa pre seba.
 - Zabezpečte a zdôraznite neutralitu a nestrannosť.
 - Zabezpečte a zdôraznite dôvernosť.
 - Poskytnite informácie o slobode prejavu v súvislosti so SOGIESC v konaní o azyle.
 - Urobte miesto registrácie alebo pohovoru citlivé z hľadiska SOGIESC.
 - Zabezpečte, aby boli deti náležite vypočuté.
 - Poskytnite informácie o konaní o azyle.
- Medzi aspekty, ktoré môžu ovplyvniť preskúmanie žiadostí založených na SOGIESC, patria:
 - kultúrne, sociálne a jazykové prostredie,
 - stigma, hanba, nedôvera a strach,
 - stereotypy, domnienky a predsudky rozhodovača.
- Je dôležité uvedomiť si vplyv týchto aspektov v rámci postupu preskúmania, aby sa minimalizoval ich vplyv na pohovor, posudzovanie dôkazov a celkový výsledok konania.

2. Osobitné procesné záruky

Niektorí žiadatelia o medzinárodnú ochranu vrátane žiadateľov z radov LGBTIQ osôb majú špecifické individuálne okolnosti, ktoré ich môžu vystaviť osobitnej zraniteľnosti. Môžu potrebovať osobitnú pomoc a služby, aby sa mohli zmysluplne zúčastniť na konaní o azyle a využívať práva, na ktoré majú nárok ⁽²⁰⁾.

Táto kapitola je zameraná na:

- identifikáciu osobitných potrieb v prípadoch žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC,
- poskytnutie potrebných osobitných procesných záruk počas celého postupu preskúmania, od registrácie až po osobný pohovor a posúdenie žiadosti, aby sa vytvorili podmienky potrebné na ich účinný prístup ku konaniu o azyle a účasť na ňom.

2.1. SOGIESC a osobitné potreby

U niektorých žiadateľov o medzinárodnú ochranu sa môžu vyskytovať osobné okolnosti, ktoré ich stavajú do **obzvlášť zraniteľnej situácie**, pokiaľ ide o účinný prístup ku konaniu o azyle a odôvodnenie ich žiadosti.

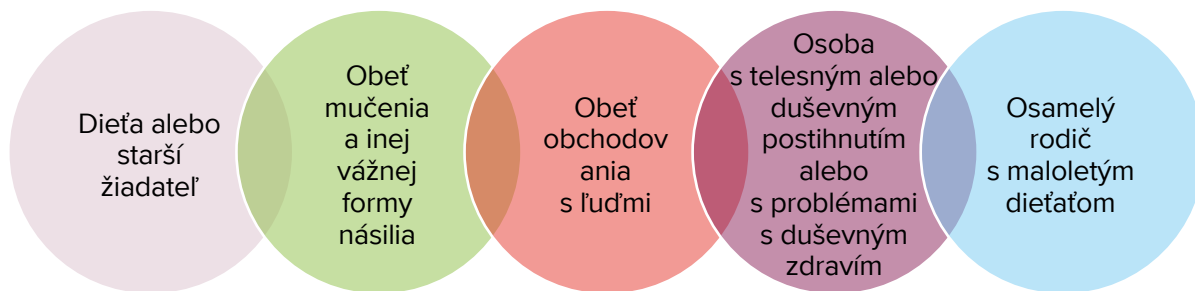
LGBTIQ osoby vo všeobecnosti čelia celému radu sociálnych, hospodárskych a právnych výziev, v dôsledku ktorých môžu byť zraniteľnejšie ako celková populácia. Mnohí (domní) žiadatelia z radov LGBTIQ osôb čelili diskriminácii, stigmatizácii a verbálnemu alebo fyzickému zneužívaniu v krajinách pôvodu alebo počas svojej cesty zo strany štátnych orgánov, svojich rodín a/alebo spoločnosti ako celku. Okrem toho mohli byť vystavení zločinom z nenávisti a násiliu alebo (mimosúdny) trestom, ako sú väzenie alebo prísne telesné tresty. Mohli sa stretnúť s diskrimináciou alebo hrozbami aj po príchode do hostiteľskej krajiny. Tieto skúsenosti mohli mať za následok traumy, hanbu, internalizovanú homo-/bi-/trans-/intersexfóbiu, nedôveru voči štátnym orgánom, pocit izolácie, ako aj ťažkosti s pocitom bezpečia a prijatia, so sebaaprijatím a sebauvedomením a s odhalením svojich SOGIESC.

Osoby s relevantnými osobnými okolnosťami alebo osoby, ktoré zažili takéto zaobchádzanie alebo udalosti, si môžu vyžadovať **osobitné procesné záruky**. To im umožní účinne sa zapojiť do konania o azyle a predložiť náležitosti potrebné na odôvodnenie ich žiadosti o medzinárodnú ochranu ⁽²¹⁾.

Žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu mať okrem potrieb súvisiacich s ich SOGIESC aj ďalšie **prelínajúce sa osobitné potreby**. Tieto prelínajúce sa potreby by sa mali riešiť s cieľom poskytnúť žiadateľovi primeranú pomoc a v prípade potreby osobitné procesné záruky.

⁽²⁰⁾ Článok 2 písm. d), článok 24 ods. 1 a článok 24 ods. 3 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 17, článok 3 ods. 14 a článok 21 nariadenia o konaní o azyle.

⁽²¹⁾ Odôvodnenie 29 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 20 nariadenia o konaní o azyle.

Obrázok 2. Situácie určujúce možné prelínajúce sa osobitné potreby

Niektoré charakteristiky určujúce možnú existenciu rôznych prelínajúcich sa osobitných potrieb, ktoré môže byť potrebné zväžiť, sú znázornené na obrázku vyššie. Napríklad žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu byť takisto deťmi bez sprievodu alebo môžu mať skúsenosti s násilím alebo obchodovaním s ľuďmi. To ich môže dostať do obzvlášť zraniteľnej pozície, a preto môžu na predloženie svojej žiadosti potrebovať osobitné procesné záruky.

Profily uvedené na obrázku nie sú úplné a každý prípad je potrebné posúdiť individuálne, aby sa identifikovali všetky možné osobitné potreby. Nezabúdajte, že skutočnosť, že žiadateľ je LGBTIQ osobou, sama osebe automaticky neznamená, že je v obzvlášť zraniteľnom postavení. Preto nie všetci žiadatelia z radov LGBTIQ osôb nevyhnutne potrebujú osobitné procesné záruky.

O prierezovosti, prelínajúcich sa identitách a výzvach, ktoré predstavujú pre LGBTIQ osoby, sa podrobnejšie hovorí v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 2. Prierezový charakter v oblasti azylu.

2.2. Identifikácia osobitných potrieb

Žiadatelia, ktorí potrebujú osobitné procesné záruky, by mali **byť čo najskôr identifikovaní**, aby sa zabezpečilo rýchle poskytnutie primeranej podpory ⁽²²⁾.

V závislosti od profilu a osobných okolností žiadateľa môže potreba osobitných procesných záruk vyplývať z jeho SOGIESC (pozri oddiel [2.1. SOGIESC a osobitné potreby](#)). Spoločenská diskriminácia, stigma, trauma a internalizovaná homo-/bi-/trans-/intersexfóbia, ťažkosti so sebauvedomením alebo seba prijatím vlastných SOGIESC, ako aj s ich odhalením môžu významne ovplyvniť schopnosť žiadateľa predložiť svoju žiadosť. Takisto môžu mať vplyv na jeho schopnosť spolupracovať s registrujúcim alebo rozhodujúcim orgánom v súvislosti s jeho žiadosťou o medzinárodnú ochranu, ak nie sú zavedené potrebné osobitné procesné záruky (pozri [2.3. Poskytovanie osobitných procesných záruk](#)).

Je dôležité mať na pamäti, že žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu mať aj iné, prelínajúce sa osobitné potreby, ktoré by sa mali riešiť, aby sa žiadateľovi poskytla primeraná pomoc a v prípade potreby osobitné procesné záruky (pozri viac v oddiele [2.1. SOGIESC a osobitné potreby](#)). Prelínajúce sa osobitné potreby sa môžu objaviť v ktorejkoľvek fáze konania. Preto

⁽²²⁾ Článok 24 ods. 1 a 3 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenia 17, 18, 20 a článok 20 nariadenia o konaní o azyle.

by ste mali aktívne pozorovať a skúmať vyjadrenia, dokumenty, správanie a prejavené alebo vyjadrené emócie žiadateľa počas všetkých krokov konania o azyle, za ktoré ste zodpovední (registrácia, osobný pohovor atď.), a byť pozorní, aby ste zachytili akýkoľvek náznak možného prelínania osobitných potrieb.

Ak počas registrácie identifikujete osobitné potreby, je dôležité, aby ste ich **zaznamenali** v registračnom formulári alebo v príslušných databázach alebo platformách, podľa potreby vo vašom vnútroštátnom kontexte, a okamžite ich zohľadnili. Je veľmi dôležité, aby sa tieto informácie poskytli rozhodujúcemu orgánu zodpovednému za preskúmanie žiadosti s informovaným súhlasom žiadateľa, aby sa tieto potreby mohli zohľadniť pri preskúmaní žiadosti.

V rámci procesu identifikácie je takisto dôležité, aby ste počas **osobného pohovoru** aktívne zväžili vyhlásenia žiadateľa a ďalšie dôkazy, ktoré by mohol poskytnúť. Pozorujte jeho správanie počas osobného pohovoru, aby ste zachytili možné indikátory osobitných potrieb. Zohľadnenie všetkých osobitných potrieb žiadateľa ako LGBTIQ osoby, ako aj určenie akýchkoľvek iných prelínajúcich sa osobitných potrieb vám pomôže primerane pripraviť, viesť a ukončiť pohovor spôsobom, ktorý žiadateľovi najlepšie umožní poskytnúť informácie o jeho dôvodoch ochrany.

Identifikácia osobitných potrieb a poskytovanie osobitných procesných záruk je **nepretržitý proces** počas celého osobného pohovoru, od prípravy až po uzavretie. Dokonca presahuje rámec pohovoru, napríklad prostredníctvom postúpenia prípadu externým zainteresovaným stranám, ako sú osoby zodpovedné za prijatie žiadateľa alebo sociálni pracovníci. V prípade, že je potrebné zdieľať informácie s externými zainteresovanými stranami, je potrebný informovaný súhlas žiadateľa s rešpektovaním zásady dôvernosti.

Nezabudnite, že byť žiadateľom z radov LGBTIQ osôb nemusí nevyhnutne znamenať, že táto osoba má osobitné potreby. To, či má žiadateľ s rozmanitými SOGIESC ďalšie vzájomne sa prelínajúce osobitné potreby, závisí od jeho individuálnych okolností.

Súvisiaci nástroj agentúry EUAA

Ďalšie informácie o identifikácii osobitných potrieb a o tom, ako ich riešiť v ktorejkoľvek fáze konania o azyle, sú uvedené v [nástroji agentúry EUAA na identifikáciu osôb s osobitnými potrebami](#).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o povinnosti rozhodovateľa vyšetrovať sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Practical Guide on Evidence and Risk Assessment](#) (Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík), január 2024, oddiel 1.1.1. písm. b) Plnenie povinnosti vyšetrovať, ktorú má rozhodovateľ.

2.3. Poskytovanie osobitných procesných záruk

Po identifikácii akýchkoľvek osobitných potrieb sa uistite, že poskytujete žiadateľovi primeranú podporu podľa potreby v každej fáze konania, a postúpte žiadateľa na ďalšie posúdenie alebo podporu ⁽²³⁾. V každej fáze by sa malo zvážiť niekoľko opatrení.

Obrázok 3. Poskytovanie osobitných procesných záruk

Zohľadnite pohlavie osôb zapojených do konania

Pridel'te rozhodovača, ktorý absolvoval primeranú odbornú prípravu

Prispôsobte svoj štýl komunikácie

Komunikujte s príslušnými zainteresovanými stranami a informujte žiadateľa o ďalšej podpore/pomoci

Zvážte zabezpečenie a/alebo umožnenie prítomnosti ďalšej podpornej osoby

Zabezpečte, aby bolo poskytovanie informácií prispôsobené osobným okolnostiam žiadateľa

Rozšírte pohovor v prípade potreby

Zabezpečte procesné úpravy

Vyhýbajte sa v čo najväčšej možnej miere vedeniu pohovorov na diaľku

Zohľadnite pohlavie osôb zapojených do konania

Informujte žiadateľa, že má **právo požiadať o tlmočníka, registračného úradníka alebo rozhodovača daného pohlavia** počas registračného pohovoru, ako aj počas následného osobného pohovoru. Tieto žiadosti by sa mali posudzovať priaznivo, ak sú založené na akýchkoľvek ťažkostiach, ktoré môže mať žiadateľ pri predkladaní dôvodov svojej žiadosti vyčerpávajúcim spôsobom ⁽²⁴⁾.

Informujte žiadateľa, že jeho žiadosti nemusí byť v niektorých prípadoch vyhovené z dôvodu praktických obmedzení (napr. obmedzená dostupnosť rozhodovačov alebo tlmočníkov požadovaného pohlavia).

Ak je to potrebné a prakticky uskutočniteľné (napr. v závislosti od dostupnosti), malo by byť možné zmeniť rozhodovača alebo tlmočníka, ktorý vedie pohovor. Ak zistíte, že sa tak nestalo pred pohovorom, upozornite na to príslušných kolegov alebo útvary vo vašej štátnej správe.

⁽²³⁾ Článok 24 ods. 3 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 20, články 20 a 21 nariadenia o konaní o azyle.

⁽²⁴⁾ Článok 15 ods. 3 písm. b) a c) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 9 nariadenia o konaní o azyle.

Pridel'te rozhodovača, ktorý absolvoval primeranú odbornú prípravu

Všetci rozhodovači musia byť kompetentní zohľadniť sexuálnu orientáciu a rodovú identitu žiadateľa v súvislosti s jeho žiadosťou o azyl ⁽²⁵⁾. Osvedčeným postupom je, že osobný pohovor vedie rozhodovač, ktorý absolvoval **odbornú prípravu** alebo má **osobitné odborné vzdelanie alebo skúsenosti v otázkach SOGIESC** a ich význam v konaní o azyle. Vo vašom vnútroštátnom systéme môžu existovať rozhodovači, ktorí sú špecializovaní na zaobchádzanie s prípadmi súvisiacimi so SOGIESC. Zamyslite sa nad vlastnou kompetentnosťou a schopnosťou viesť pohovor a v prípade potreby zabezpečte, aby sa pohovor previedol na iného rozhodovača. Už prečítanie tejto príručky je dobrým začiatkom pre rozšírenie vašich kompetencií v budúcnosti. Osvedčeným postupom je takisto pracovať s tlmočníkmi, ktorí absolvovali odbornú prípravu v oblasti otázok týkajúcich sa SOGIESC alebo majú značné odborné skúsenosti s vybavovaním žiadostí založených na SOGIESC. Ďalšie usmernenie o tlmočení v žiadostiach založených na SOGIESC je uvedené v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 4. Tlmočenie.

Prispôbte svoj štýl komunikácie

Prispôbte svoj jazyk a štýl komunikácie tak, aby ste vyjadrili empatiu a vybudovali si dôveru u žiadateľa. Ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [1.1. Význam dôvery](#).

Ak je to možné, **použite terminológiu, ktorú žiadateľ používa**, pričom ho požiadať, aby **vysvetlil, aký význam** pre neho tieto pojmy majú. Ak však žiadateľ na opis seba samého používa **hanlivé pojmy**, neopravujte ho, ale snažte sa vyhnúť opakovaniu týchto pojmov. Vysvetlite žiadateľovi, že by ste sa chceli vyhnúť používaniu pojmu, ktorý uviedol, pretože vo vašom jazyku má negatívnu konotáciu. Požiadať žiadateľa, aby vysvetlil, čo myslí pod týmto pojmom a či existuje nejaký iný pojem, ktorý by mohol použiť. Ak žiadateľ nepozná žiadny iný nehanlivý pojem, alebo ak neexistuje iný pojem, ktorý by pre seba použil, nevnučujte mu žiadne pojmy. Vždy je najlepšie umožniť žiadateľovi, aby sa sám identifikoval. Za žiadnych okolností by ste nemali zavádzať pojmy, ktoré by viedli k nálepkovaniu identity žiadateľa alebo skúsenosti so slovami odlišnými od slov, ktoré použil. Namiesto toho by ste sa mohli odvolávať na vysvetlenie, ktoré žiadateľ poskytol k danému pojmu. Ak napríklad použije hanlivý pojem pre „geja“ a vysvetlí to takto: „Použil som tento výraz, pretože som muž a páčia sa mi muži“, môžete svoje otázky formulovať takto: „Povedali ste mi, že ste muž, ktorému sa páčia muži“. V krajnom prípade, ak nevie vysvetliť pojem alebo vy nemôžete použiť takéto vysvetlenie, môžete použiť hanlivý pojem, pričom jasne uvediete, že ho používate preto, lebo ho použil žiadateľ. Môžete takisto napísať vysvetľujúcu poznámku, kde tieto informácie zaznamenáte.

Počas pohovoru oslovujte žiadateľa **zámenom**, ktoré používa pre seba. Oslovujte žiadateľa **menom alebo prezývkou** podľa jeho výberu, aj keď sa nezhoduje s dokladmi totožnosti žiadateľa alebo s menom, ktoré je úradne registrované (pozri aj oddiel [1.1. Význam dôvery](#)).

Inkluzívna komunikácia a jazyk sú podrobnejšie prediskutované v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 3. Inkluzívna komunikácia a vytváranie bezpečných priestorov.

⁽²⁵⁾ Článok 15 ods. 3) písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 7 písm. a) nariadenia o konaní o azyle.

Komunikujte s príslušnými zainteresovanými stranami a informujte žiadateľa o ďalšej podpore/pomoci

Venujte pozornosť všetkým osobitným potrebám, ktoré žiadateľ môže mať. Je dôležité, aby ste tieto potreby a ďalšie relevantné postrehy, ktoré ste uviedli vo fáze registrácie alebo počas osobného pohovoru, **zaznamenali a oznámili príslušným zainteresovaným stranám**, ktoré môžu poskytnúť konkrétnu pomoc a služby. Nezabúdajte pritom na zásadu dôvernosti. V závislosti od vnútroštátnych postupov a vašich vlastných povinností v rámci vášho orgánu poskytnite potrebné informácie príslušným externým zainteresovaným stranám. Mohli by sem patriť osoby zodpovedné za prijímanie žiadateľa a sociálni pracovníci. Poskytovanie informácií externým zainteresovaným stranám sa musí uskutočňovať len s informovaným súhlasom žiadateľa.

Informujte žiadateľa o jeho práve na právnu pomoc a zastúpenie vo všetkých fázach konania ⁽²⁶⁾. Pozri aj dokument [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), časť 5.1.2. Procesné informácie a právna pomoc.

V závislosti od vnútroštátnych postupov a vašich povinností v rámci vášho orgánu ponúknite žiadateľovi informácie o vhodnom ubytovaní, napr. prijímacie zariadenie ponúkajúce konkrétne ubytovanie alebo samostatné priestory pre žiadateľov z radov LGBTIQ osôb (pozri dokument [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prijímanie](#), kapitola 1. Poskytnutie podmienok prijímania, tabuľka Ubytovanie – aspekty špecifické pre SOGIESC). Zároveň môžete poskytnúť informácie o všetkých národných alebo miestnych organizáciách pre práva LGBTIQ osôb alebo podporných skupinách, ktoré pracujú s LGBTIQ osobami, najmä v kontexte imigrácie/azyly. Poskytovanie týchto informácií prostredníctvom letákov alebo vizitiek je osvedčeným postupom, pokiaľ sa to robí diskretným spôsobom, ktorý neprehrádza SOGIESC žiadateľa iným osobám, čo by ich mohlo potenciálne vystaviť násiliu alebo diskriminácii. Ak je to v prípade žiadateľa dostupné a potrebné, napríklad v prípade traumy, poskytnite informácie o špecializovaných psychológoch alebo psychoterapeutoch, ktorí pracujú so žiadateľmi alebo konkrétne so žiadateľmi z radov LGBTIQ osôb.

Zvážte zabezpečenie a/alebo umožnenie prítomnosti podpornej osoby

Uvedomte si, že žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu počas osobného pohovoru čeliť ďalším problémom pri zverejňovaní svojich žiadostí a môžu mať iné vzájomne sa prelínajúce potreby (pozri oddiel [2.1. SOGIESC a osobitné potreby](#)). Preto im môže pomôcť prítomnosť podpornej osoby, napríklad sociálneho pracovníka.

Ak váš vnútroštátny kontext umožňuje prítomnosť **podpornej osoby** počas pohovoru, stretnite sa so žiadateľom na dvojstrannej úrovni pred pohovorom, aby ste potvrdili, že súhlasí s prítomnosťou podpornej osoby na pohovore. Informujte žiadateľa o tom, že zásada dôvernosti sa vzťahuje na všetky prítomné osoby. Aby ste im umožnili poskytnúť informovaný súhlas, uistite sa, že žiadateľ si je vedomý úlohy podpornej osoby počas osobného pohovoru,

⁽²⁶⁾ Článok 22 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 16 a článok 15 nariadenia o konaní o azyly.

ako aj toho, že osobný pohovor môže ísť do detailov a dotknúť sa citlivých tém súvisiacich s jeho prípadom, o ktoré sa žiadateľ nemusel a/alebo nechcel podeliť s podpornou osobou.

Zabezpečte, aby bolo poskytovanie informácií prispôsobené osobným okolnostiam žiadateľa

Pri poskytovaní informácií **zvážte osobné okolnosti žiadateľa**. Patrí sem úroveň jeho vzdelania a gramotnosti a všetky potenciálne **osobitné potreby**, ktoré by mohli mať vplyv na jeho porozumenie, napríklad vek, traumatické zážitky a problémy s fyzickým a/alebo duševným zdravím.

Podrobnejšie pokyny o tom, ako vytvoriť dôveru a ako poskytovať informácie, sú uvedené v oddiele [1.1. Význam dôvery](#) a oddiele [4.2. Začatie pohovoru](#).

Rozšírte pohovor v prípade potreby

Pohovory v prípadoch SOGIESC si môžu vyžadovať **viac času** ako iné typy žiadostí. V takomto prípade počítajte s dlhším trvaním pohovoru alebo s druhým pohovorom v závislosti od toho, čo je pre vás v danom vnútroštátnom orgáne možné. Ak je to možné, zabezpečenie dostupnosti toho istého tlmočníka by umožnilo pokračovať v pohovore bez toho, aby bol potrebný dodatočný čas alebo úsilie na vytvorenie vzťahu so žiadateľom a atmosféry dôvery.

Zabezpečte procesné úpravy

V závislosti od individuálnych okolností žiadateľa a potrieb osobitných procesných záruk vyplývajúcich z akýchkoľvek situácií zraniteľnosti môžu byť potrebné procesné úpravy. Preskúmanie žiadosti žiadateľa sa môže uprednostniť ⁽²⁷⁾ alebo sa mu naopak môže poskytnúť viac času. Ak žiadateľ potrebuje osobitné procesné záruky, mal by byť vyňatý z uplatňovania zrýchleného konania a/alebo konania na hraniciach v prípade, že nie je možné poskytnúť primeranú podporu ⁽²⁸⁾.

Napríklad žiadosť LGBTIQ dieťaťa bez sprievodu možno uprednostniť, ak je to v jeho najlepšom záujme. Naopak, v žiadostiach založených na SOGIESC, pri ktorých má žiadateľ aj (iné) prelínajúce sa potreby, napríklad žiadateľ z radov LGBTIQ osôb so skúsenosťami s obchodovaním s ľuďmi v minulosti, môže byť potrebný dlhší čas alebo podpora, aby sa žiadateľ mohol účinne zúčastňovať na konaní o azyle. Ak podporu, ktorú potrebuje, pokiaľ ide o osobitné procesné záruky, nie je možné poskytnúť, žiadateľ by mal byť oslobodený od zrýchleného konania a/alebo konania na hraniciach.

V závislosti od vnútroštátnych postupov budete musieť prijať potrebné kroky na zabezpečenie **prioritizácie žiadosti** už počas procesu registrácie. V tejto fáze zabezpečte, aby boli žiadosti na základe SOGIESC správne nasmerované do správneho konania. Zvážte však skutočnosť, že prioritizácia žiadosti nie je vždy najlepšou možnosťou. Žiadateľ môže potrebovať čas na prípravu na osobný pohovor a na získanie podpory, napríklad lekárskej alebo psychologickej pomoci ⁽²⁹⁾.

⁽²⁷⁾ Článok 31 ods. 7 písm. b) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 34 ods. 5 písm. b) nariadenia o konaní o azyle.

⁽²⁸⁾ Odôvodnenie 30 a článok 24 ods. 3 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 20 a článok 21 nariadenia o konaní o azyle.

⁽²⁹⁾ Odôvodnenie 29 procedurálnej smernice (prepracované znenie); odôvodnenie 20 nariadenia o konaní o azyle.

Vyhýbajte sa v čo najväčšej možnej miere vedeniu pohovorov na diaľku

Pohovory na diaľku môžu **predstavovať výzvy**. Napríklad v prípadoch SOGIESC môže byť potrebný dlhý pohovor alebo môže byť pre vás náročné nadviazať vzťah so žiadateľom. Prostredie videokonferencie preto nemusí byť vhodné ⁽³⁰⁾. V iných prípadoch môže byť osobný pohovor na diaľku prospešný pre žiadateľov s osobitnými potrebami, pretože pre nich môže byť jednoduchšie predložiť citlivé informácie alebo môžu mať problémy s cestovaním. V takýchto prípadoch sa odporúča individuálne posúdenie. Za osvedčený postup sa považuje vyžiadanie súhlasu žiadateľa s vykonaním osobného pohovoru na diaľku, ak je to v danom vnútroštátnom kontexte možné.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o vedení osobných pohovorov na diaľku sú uvedené v dokumente úradu EASO [*Practical Recommendations on Conducting the Personal Interview Remotely*](#) (Praktické odporúčania pre vedenie osobného pohovoru na diaľku), máj 2020.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Niektorí žiadatelia z radov LGBTIQ osôb mohli zažiť násilie, diskrimináciu, hrozby, trestné činy z nenávisti a potrestanie, čo mohlo viesť k traume a/alebo pocitom hanby, nedôvery a izolácie. To môže znamenať, že žiadatelia z radov LGBTIQ osôb potrebujú osobitné procesné záruky, aby sa mohli účinne zapojiť do konania o azyle a predložiť náležitosti potrebné na odôvodnenie svojej žiadosti.
- Niektorí žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu mať aj iné vzájomne sa prelínajúce osobitné potreby, ako napríklad:
 - sú dieťaťom alebo starším človekom,
 - sú obeť mučenia a inej vážnej formy násillia,
 - sú obeť obchodovania s ľuďmi,
 - majú telesné alebo duševné postihnutie alebo problémy s duševným zdravím,
 - sú osamelým rodičom s maloletými deťmi.
- Nie všetci žiadatelia z radov LGBTIQ osôb nevyhnutne potrebujú osobitné procesné záruky. To závisí od konkrétnych okolností daného prípadu.
- Je dôležité, aby žiadatelia, ktorí potrebujú osobitné procesné záruky a/alebo majú osobitné prijímacie potreby, boli identifikovaní čo najskôr. Na zabezpečenie včasnej identifikácie týchto potrieb je mimoriadne dôležitý proces registrácie.
- Informácie o možných osobitných potrebách žiadateľa by ste mali zhromaždiť čo najskôr v priebehu konania. Počas procesu registrácie a počas celého procesu preskúmania by sa mali okamžite zohľadniť.

⁽³⁰⁾ Odôvodnenie 15 nariadenia o konaní o azyle.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Identifikácia osobitných potrieb a poskytovanie osobitných procesných záruk je nepretržitý proces počas celého osobného pohovoru, od prípravy až po ukončenie pohovoru, a dokonca aj po ňom, napríklad prostredníctvom postúpenia prípadu.
- Poskytovanie osobitných procesných záruk pre žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC na základe ich individuálnych okolností môže zahŕňať tieto náležitosti:
 - Zohľadnite pohlavie osôb zapojených do konania.
 - Pridel'te rozhodovača, ktorý absolvoval primeranú odbornú prípravu.
 - Prispôsobte svoj štýl komunikácie.
 - Komunikujte s príslušnými zainteresovanými stranami a informujte žiadateľa o ďalšej podpore/pomoci.
 - Zvážte zabezpečenie a/alebo umožnenie prítomnosti podpornej osoby.
 - Zabezpečte, aby bolo poskytovanie informácií prispôsobené osobným okolnostiam žiadateľa.
 - Rozšírte pohovor v prípade potreby.
 - Zabezpečte procesné úpravy.
 - Vyhýbajte sa v čo najväčšej možnej miere vedeniu pohovorov na diaľku.

3. Registrácia

Táto kapitola je zameraná na registráciu žiadostí o medzinárodnú ochranu súvisiacich so SOGIESC a obsahuje informácie o tom, ako môže registračný pracovník:

- identifikovať žiadosti založené na SOGIESC na základe dôkazov alebo materiálov, ktoré poskytol žiadateľ alebo iné strany,
- zaznamenať dôvody žiadosti, ak je to v súlade s vnútroštátnou praxou,
- vhodne spracovať registráciu žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb.

V tejto kapitole sa pod pojmami „registrácia“ a „proces registrácie“ rozumie registrácia vyhotovenia aj podania žiadosti. V závislosti od vnútroštátnej praxe sa tieto kroky môžu uskutočniť súčasne a môžu byť integrované do jedného kroku.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Komplexné usmernenie o procese registrácie v konaní o azyle je uvedené v dokumente úradu EASO [Praktická príručka o registrácii – Podávanie žiadostí o medzinárodnú ochranu](#), december 2021.

3.1. Včasná identifikácia žiadostí založených na SOGIESC

Od žiadateľov sa v zásade očakáva, že predložia všetky dôvody, pre ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu. Nezabúdajte však, že žiadatelia si nemusia byť vedomí toho, že skutočné alebo vnímané SOGIESC sú dôvodom na medzinárodnú ochranu, nemusia sa cítiť oprávnení alebo bezpečne, aby ich zverejnili, alebo na to môžu potrebovať viac času alebo súkromia. Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC majú často skúsenosti s diskrimináciou, nenávisťou a násilím v krajinách pôvodu, tranzitu alebo dokonca v krajine azylu. V niektorých prípadoch sú orgány v krajine pôvodu pôvodcom, ktorý sa dopúšťa takéhoto násillia alebo diskriminácie. Na **schopnosť žiadateľa predložiť svoju žiadosť**, ako aj na sebauvedomenie si svojich SOGIESC, môžu mať významný vplyv tieto negatívne skúsenosti, ako aj akákoľvek trauma, ktorú mohol zažiť, hanba alebo internalizovaná homo-/bi-/trans-/intersexfóbia.

Indície o možných SOGIESC žiadateľa vo fáze registrácie by mohli pochádzať aj z iných dôkazov, ktoré poskytol sám žiadateľ alebo iné orgány či útvary. To by mohlo zahŕňať lekárske alebo psychologické/psychosociálne správy alebo informácie, ktoré poskytli prijímacie orgány, právni poradcovia alebo organizácie občianskej spoločnosti, ktoré už boli v kontakte so žiadateľom. Tieto správy by mohli obsahovať informácie, ako sú biologické/medicínske aspekty tranzície transrodovej osoby, intersexuálny status žiadateľa alebo násillie, ktoré žiadateľ zažil a ktoré by mohlo súvisieť so SOGIESC žiadateľa (napríklad v prípade obete homo-/bi-/trans-/intersexuálneho násillia alebo „nápravného“ znásillnenia).

Existujú určité druhy dôkazov, ktoré by sa nemali zhromažďovať ani prijímať, a preto ich nemožno od žiadateľa vyžadovať. Ďalšie informácie o relevantnosti rôznych druhov listinných dôkazov a o zakázaných dôkazoch sú uvedené v kapitole [5. Posudzovanie dôkazov](#) a konkrétne v oddiele [5.1.1.b\) Zhromažďovanie listinných a iných druhov dôkazov](#).

3.2. Registrácia dôvodov žiadosti

Hoci všetky členské štáty EÚ a krajiny pridružené k schengenskému priestoru (krajiny EÚ+) registrujú osobné údaje žiadateľov počas registrácie, **dôvod (dôvody) žiadosti žiadateľa** sa v tejto fáze často nezaznamenávajú.

Registrácia dôvodu (dôvodov) súvisiaceho so SOGIESC v skorej fáze umožňuje azylovému orgánu náležite sa pripraviť na osobný pohovor. To zahŕňa zohľadnenie možných osobitných potrieb, ktoré žiadateľ môže mať, zabezpečenie potrebných procesných záruk vrátane použitia metódik vedenia pohovoru, ktoré pomáhajú žiadateľovi sprístupniť jeho žiadosť, alebo pridelenie prípadu osobitne vyškolenému alebo špecializovanému rozhodovateľovi ⁽³¹⁾. Odporúča sa postupovať týmto spôsobom, ak je to v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a usmerneniami.

Zaznamenajte dôvody ochrany a obavy žiadateľa **dôkladne**, a to vrátane ich náležitostí súvisiacich so SOGIESC, pričom presne zohľadnite slová žiadateľa. Ak napríklad žiadateľka povie, že spala so ženou, nemalo by to byť zaznamenané ako lesbická orientácia žiadateľky. Žiadateľom by sa takisto mala poskytnúť možnosť vyjadriť sa k akýmkoľvek chybám v preklade, nedorozumeniam alebo chybám, ktoré môžu identifikovať v registračnom zázname, a objasniť ich. Je to obzvlášť dôležité, aby sa predišlo akýmkoľvek nedorozumeniam a/alebo nezrovnalostiam medzi vyhláseniami žiadateľa v jeho registrácii a pri osobnom pohovore, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť hodnotenie jeho dôveryhodnosti. Uvedomte si, že pri žiadostiach súvisiacich so SOGIESC sa nemusí vychádzať len z vlastných SOGIESC žiadateľa, ale aj z jeho pripisovaných SOGIESC, ktoré mu prisudzuje napríklad spoločnosť alebo rodina.

3.3. Registrácia osobných údajov žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb

Vnútroštátne právne rámce, usmernenia a postupy sa môžu líšiť, pokiaľ ide o **spôsob registrácie osobných údajov žiadateľov z radov transrodových, nebinárnych alebo intersexuálnych osôb**, najmä ak rodová identita žiadateľa nie je v súlade s osobnými údajmi (meno, pohlavie/rod) zaznamenanými v jeho oficiálnych dokladoch totožnosti.

Pri registrácii osobných údajov týchto žiadateľov sa najprv oboznámte s vnútroštátnymi postupmi a usmerneniami.

⁽³¹⁾ Článok 15 ods. 3 písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 7 písm. a) a článok 13 ods. 8 písm. a) nariadenia o konaní o azyle.

Ak je to v súlade s vašimi vnútroštátnymi predpismi a postupmi, zaznamenajte osobné údaje žiadateľa (meno, pohlavie/rod) tak, ako ich žiadateľ predložil.

V prípade, že vnútroštátny právny rámec neumožňuje registráciu osobných údajov žiadateľa v podobe, v akej ich predložil, odporúča sa:

- zaznamenať osobné údaje (meno, pohlavie/rod), ktoré žiadateľ uviedol ako pseudonym, do databázy, napríklad ich vložením do časti s poznámkami k príslušnému záznamu, ak je to možné vo vašom vnútroštátnom orgáne,
- vysvetliť žiadateľovi, prečo nie je v súčasnosti možné zaregistrovať osobné údaje, ktoré predložil, ako primárne a oficiálne,
- poskytnúť žiadateľovi ďalšie informácie o právnom uznaní rodu vo vašej krajine.

Dbajte na to, aby ste k žiadateľovi pristupovali citlivým spôsobom. Pri registračnom pohovore nezabudnite **rešpektovať rodovú identitu žiadateľa** používaním zámen a mena, ktoré používa na svoje označenie, a to bez ohľadu na to, či je možné jeho meno a pohlavie, ktoré sám určil, zaregistrovať v databáze ako také. Snažte sa vybudovať atmosféru dôvery a otvorenosti, vytvoriť pozitívny vzťah a vyjadriť empatiu voči žiadateľovi. Vysvetlite žiadateľovi jednotlivé kroky v procese registrácie a uistite sa, že žiadateľ rozumie, na akom základe sa osobné údaje registrujú. Podrobnejšie usmernenie o tom, ako budovať dôveru a poskytovať informácie v prípadoch SOGIESC, je uvedené v oddiele [1.1. Význam dôvery](#).

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Môže sa stať, že žiadatelia sa spočiatku necítia dostatočne pohodlne na to, aby odhalili svoje SOGIESC. Počas registrácie môžete identifikovať ukazovatele toho, že žiadateľ má žiadosť založenú na SOGIESC, a to aj na základe niektorých dôkazov, ktoré máte k dispozícii alebo ktoré predložil žiadateľ.
- Ak vo vašom vnútroštátnom kontexte zaznamenávate dôvody žiadosti vo fáze registrácie, zaznamenajte žiadosť žiadateľa presným spôsobom.
- Počas registračného pohovoru oslovujte žiadateľa zámenom, ktoré používa sám pre seba.
- Oboznámte sa s vnútroštátnym usmernením o spôsobe zaznamenávania mena, pohlavia alebo rodu žiadateľa, ak sa jeho rodová identita nezhoduje s osobnými údajmi zaznamenanými v jeho úradných dokladoch totožnosti. Ak je to v súlade s vašou vnútroštátnou praxou, zaznamenajte osobné údaje žiadateľa (meno, pohlavie/rod) tak, ako ich predložil. V každom prípade žiadateľovi vysvetlite, ako budú jeho osobné údaje zaznamenané.

4. Osobný pohovor

Táto kapitola je zameraná na osobný pohovor so žiadateľmi, ktorých žiadosti sú založené na SOGIESC. Obsahuje informácie o:

- spôsobe účinnej prípravy na osobný pohovor so žiadateľom, ktorého žiadosť je založená na SOGIESC,
- poskytovaní informácií počas fázy začatia osobného pohovoru,
- kľúčových aspektoch týkajúcich sa toho, ako pristupovať k osobnému pohovoru a ako ho viesť,
- rôznych rozmeroch a témach, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie žiadostí založených na SOGIESC,
- spôsobe ukončenia osobného pohovoru.

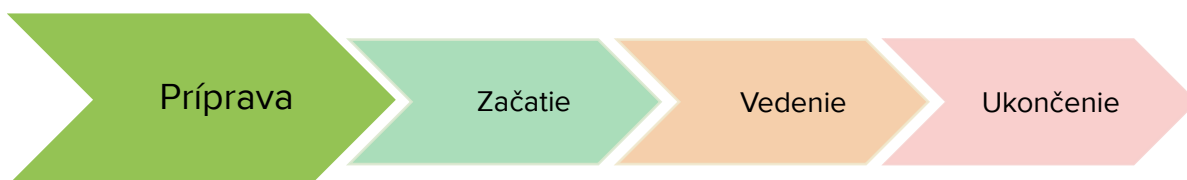

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Všeobecnejšie informácie o osobnom pohovore a jeho rôznych fázach sú uvedené v dokumente úradu EASO *Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor*, december 2014.

4.1. Príprava na pohovor

Obrázok 4. Fázy osobného pohovoru: príprava pohovoru

Primeraná príprava vám ako rozhodovačovi umožňuje oboznámiť sa s prípadom, identifikovať niektoré vecné skutočnosti a kľúčové prvky profilu žiadateľa, náležite naplánovať pohovor a vopred vykonať príslušný prieskum informácií o krajine pôvodu. Dôkladná príprava je takisto nevyhnutná na zabezpečenie identifikácie osobitných potrieb a poskytnutia prípadných osobitných procesných záruk.

4.1.1. Oboznámenosť so spisom

Pred osobným pohovorom je dôležité, aby ste sa oboznámili so všetkými relevantnými materiálmi a informáciami, ktoré sú už k dispozícii v spise žiadateľa ⁽³²⁾.

⁽³²⁾ Článok 15 ods. 3) písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 7 písm. a) nariadenia o konaní o azyle.

Registračný formulár a prepisy alebo záznamy z akéhokoľvek predchádzajúceho pohovoru (pohovorov)

Venujte pozornosť predchádzajúcim vyhláseniam žiadateľa, najmä pokiaľ ide o jeho rodinné pomery, príbuzenský vzťah (vzťahy) a pôvodný dôvod (dôvody) opustenia krajiny pôvodu alebo obvyklého pobytu.

Aktívne vyhľadávajte akékoľvek informácie o SOGIESC žiadateľa. Dôvody súvisiace so SOGIESC sa môžu javiť ako „skryté témy“, čo znamená, že sa môžu objaviť ako témy pod povrchom rozprávania žiadateľa. Môžu sa prejavovať ako nedostatky v rozprávaní alebo žiadateľ sa mohol pokúsiť o nepriame odhalenie svojich SOGIESC.

Písomné správy tretích strán

Správy tretích strán, ktoré by sa mohli predkladať v prípadoch založených na SOGIESC, môžu zahŕňať napríklad lekárske správy a iné písomné správy od sociálnych pracovníkov, psychológov, organizácií občianskej spoločnosti alebo iných podporných skupín, právnych poradcov alebo podporných osôb.

Lekárske správy by mohli obsahovať napríklad informácie o predchádzajúcom násilí, ktoré žiadateľ zažil z dôvodu svojich SOGIESC, o intersexuálnom statuse žiadateľa, lekárskeho zákroku alebo liečbe, ktorú žiadateľ z radov intersexuálnych osôb podstúpil, alebo o biologických/medicínskych aspektoch tranzície v prípade transsexuálnej osoby. Takéto správy môžu byť akceptované, ak ich žiadateľ predloží, ale nie sú povinné. Nezabudnite však, že lekárska správa by sa nemala vyžadovať a nikdy nemôže slúžiť ako dôkaz o sexuálnej orientácii žiadateľa ako takej⁽³³⁾. Psychologické správy, v ktorých sa tvrdí, že na základe nich sa má určiť sexuálna orientácia žiadateľa, nemožno požadovať ani použiť na posúdenie dôveryhodnosti žiadosti⁽³⁴⁾. Ďalšie podrobnosti o prípustných listinných dôkazoch v prípadoch SOGIESC sú uvedené v oddiele [5.1.1.b\) Zhromažďovanie listinných a iných druhov dôkazov](#).

Iné listinné dôkazy (ak sú k dispozícii)

Ďalšie listinné dôkazy môžu zahŕňať napríklad zvukový alebo obrazový materiál týkajúci sa rodinného života žiadateľa, jeho vzťahov, zapojenia do podporných skupín LGBTIQ osôb alebo aktivizmu LGBTIQ osôb. Nezabudnite však, že niektoré druhy dôkazov môžu byť v rozpore so základnými právami žiadateľa a nemôžu byť akceptované ako dôkazy na účely zistenia sexuálnej orientácie žiadateľa [napríklad fotografie alebo videá zobrazujúce sexuálne aktivity

⁽³³⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, rozhodol, že akceptovanie prípadných „testov“ predložených žiadateľmi na preukázanie ich homosexuality rozhodujúcimi orgánmi by bolo v rozpore s článkom 7 [Charty základných práv Európskej únie](#), 26. októbra 2012, 2012/C 326/02 (ďalej len „charta“), a preto by malo byť vylúčené; UNHCR uvádza, že lekárske testovanie sexuálnej orientácie žiadateľa by sa nemalo používať, pretože je porušením základných ľudských práv, pozri UNHCR, [Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9: Žiadosti o priznanie postavenia utečenca na základe sexuálnej orientácie a/alebo rodovej identity v zmysle článku 1A ods. 2 dohovoru z roku 1951 a/alebo jeho protokolu z roku 1967 týkajúceho sa postavenia utečencov), 23. októbra 2012, HCR/GIP/12/09.

⁽³⁴⁾ SDEÚ, [F/Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal \(predtým Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal\)](#), C-473/16, EU:C:2018:36, body 71 – 72. SDEÚ zakázal použitie psychologického posudku na posúdenie dôveryhodnosti deklarovanej sexuálnej orientácie žiadateľa.

alebo intímne akty ⁽³⁵⁾. Ďalšie informácie o tomto bode sú uvedené v oddiele [5.1.1.b\) Zhromažďovanie listinných a iných druhov dôkazov](#).

Informácie z iných relevantných zdrojov

V závislosti od vnútroštátnych postupov vyhľadajte príslušné vnútroštátne databázy alebo systémy a informácie z verejne dostupných zdrojov vrátane sociálnych médií, ak sú relevantné pre posúdenie žiadosti. Ďalšie informácie o používaní týchto dôkazov pri posudzovaní dôveryhodnosti sú uvedené v oddiele [5.2.2.b\) Obsah sociálnych médií](#).

Po oboznámení sa so spisom a na základe informácií, ktoré máte v tejto chvíli k dispozícii, sa **pokúste identifikovať relevantné podstatné skutočnosti** žiadosti a súvisiace témy alebo rozmery, ktoré by mohli byť relevantné na preskúmanie počas pohovoru. Ďalšie pokyny k identifikácii a formulácii významných skutočností sú uvedené v oddiele [5.1.2. Identifikácia a formulovanie vecných skutočností](#).

4.1.2. Nahliadnutie do informácií o krajine pôvodu

Pred osobným pohovorom **nahliadnite do informácií o krajine pôvodu** týkajúcich sa zaobchádzania s (vnímanými) LGBTIQ osobami v príslušnej krajine, a ak je to možné a dostupné, o konkrétnějších témach, ktoré sú potenciálne relevantné pre daný prípad (napr. zaobchádzanie s transrodovými osobami v krajine pôvodu).

Môže sa stať, že aj po dôkladnom výskume nájdete málo relevantných informácií o krajine pôvodu, prípadne žiadne. Pamätajte na to, že **nedostatok alebo vzácnosť informácií o krajine pôvodu** neznamena, že žiadatelia v oblasti SOGIESC nebudú v príslušnej krajine pôvodu vystavení riziku. Dôvodom môžu byť postoje spoločnosti k (vnímaným) LGBTIQ osobám v danej krajine, nedostatočné vypracovanie správ o porušovaní ľudských práv súvisiacich so SOGIESC alebo obmedzené kapacity subjektov v oblasti ľudských práv na monitorovanie a dokumentovanie týchto porušení ⁽³⁶⁾.

Okrem toho majte na pamäti, že dostupné informácie o krajine pôvodu môžu byť **obmedzené, pokiaľ ide o rozsah**. Niekedy zovšeobecňujú situáciu LGBTIQ osôb v určitej krajine bez uvedenia konkrétnych príkladov alebo informácií o konkrétnych častiach krajiny mimo hlavného mesta. Hoci v rámci zdrojov informácií o krajine pôvodu sa môže používať široké vymedzenie LGBTIQ, uvádzané informácie sa nemusia vzťahovať na všetky osoby, na ktoré sa vzťahuje tento zastrešujúci pojem, ale skôr sa vzťahujú len na niektoré skupiny, najčastejšie na gejov ⁽³⁷⁾. Dostupné informácie o krajine pôvodu často nie sú dostatočne podrobné na to, aby bolo možné zohľadniť rôzne individuálne okolnosti a prelínajúce sa osobitné potreby (napr. pohlavie, rod, zdravotné postihnutie, sociálno-ekonomické postavenie, náboženstvo, geografia, sociálna sieť alebo familiárne postoje) a ich vplyv na situáciu LGBTIQ osôb. Pri analýze informácií o krajine pôvodu v rámci prípravy na pohovor je preto nevyhnutné

⁽³⁵⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

⁽³⁶⁾ EUAA, [Country of Origin Information: Research Guide on LGBTIQ](#) (Výskumná príručka o informáciách o krajine pôvodu, pokiaľ ide o LGBTIQ osoby), február 2023, s. 18.

⁽³⁷⁾ EUAA, [Country of Origin Information: Research Guide on LGBTIQ](#) (Výskumná príručka o informáciách o krajine pôvodu, pokiaľ ide o LGBTIQ osoby), február 2023, s. 18.

zohľadniť individuálne okolnosti žiadateľa a prelínajúce sa potreby, ktoré mohli mať vplyv na jeho život ako (vnímanej) LGBTIQ osoby v krajine pôvodu a prípadne na riziko pri návrate.

Ďalej je uvedený neúplný zoznam zdrojov informácií o krajine pôvodu, ktoré by mohli byť užitočné okrem príslušných správ týkajúcich sa informácií o krajine pôvodu dostupných na vnútroštátnej úrovni.

Užitočné zdroje informácií o krajine pôvodu

- Správy agentúry EUAA o informáciách o krajine pôvodu obsahujú aj informácie o právach LGBTIQ osôb ⁽³⁸⁾.
- Výročná správa Medzinárodnej asociácie lesieb, gejov, bisexuálov, transrodových a intersexuálnych osôb (ILGA) o štátom podporovanej homofóbii ⁽³⁹⁾ poskytuje globálny prehľad právnych predpisov súvisiacich so SOGIESC a je užitočným východiskovým bodom. Odporúča sa takisto priamo preskúmať trestný zákonník príslušnej krajiny. Pozri aj [ILGA's world map on sexual orientation laws](#) (mapa sveta asociácie ILGA o zákonoch v oblasti sexuálnej orientácie).
- Rôzne ľudskoprávne organizácie a vládne úrady, ako napríklad Freedom House, Ministerstvo zahraničných vecí Spojených štátov, Human Rights Watch a Amnesty International, uverejňujú výročné správy a články, ktoré zvyčajne obsahujú informácie o právach LGBTIQ osôb.
- Články alebo správy mohli nedávno uverejniť aj vnútroštátne organizácie občianskej spoločnosti (ak existujú). Upozorňujeme, že v niektorých krajinách môžu byť tieto organizácie maskované ako všeobecnejšie organizácie zdravotnej alebo sociálnej starostlivosti.
- Informácie o situácii v oblasti práv LGBTIQ osôb a súvisiacich porušení ľudských práv v krajine pôvodu si môžete vyhľadať aj prostredníctvom vyhľadávačov s použitím jednoduchých kľúčových slov, ako napríklad „homosexualita v [krajina]“ alebo „práva homosexuálov/lesieb/transrodových osôb/LGBT(I)(Q) v [krajina]“.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie a praktické tipy na výskum v oblasti informácií o krajine pôvodu v súvislosti s rozmanitými SOGIESC sú uvedené v dokumente agentúry EUAA, [Country of Origin Information: Research Guide on LGBTIQ](#) (Príručka pre výskum v oblasti informácií o krajine pôvodu, pokiaľ ide o LGBTIQ osoby), 2023.

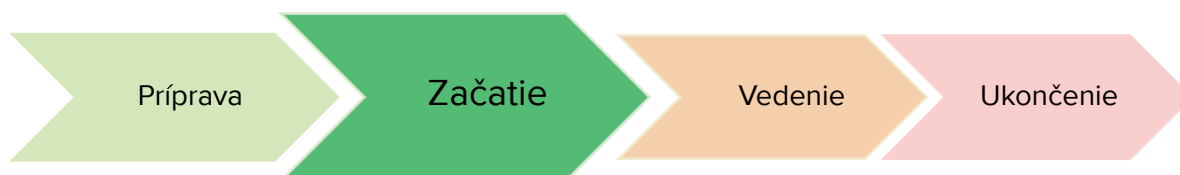
⁽³⁸⁾ Všetky správy agentúry EUAA o informáciách o krajine pôvodu sú k dispozícii na [EUAA COI portal](#) (portál agentúry EUAA o informáciách o krajine pôvodu).

⁽³⁹⁾ Svet ILGA, [State-Sponsored Homophobia – Global legislation overview update](#) (Štátom podporovaná homofóbia – aktualizácia prehľadu globálnych právnych predpisov), aktualizované vydanie, 2020.

4.2. Začatie pohovoru

Obrázok 5. Fázy osobného pohovoru: začatie pohovoru

Dobré otvorenie osobného pohovoru je obzvlášť dôležité a môže pozitívne ovplyvniť množstvo aj kvalitu získaných informácií. Osobitné usmernenie o tom, ako vytvoriť atmosféru dôvery, je uvedené v oddiele [1.1. Význam dôvery](#).

4.2.1. Poskytovanie informácií

Počas začatia pohovoru je dôležité, aby ste poskytli **informácie** o tom, čo znamená **medzinárodná ochrana**, vrátane dôvodov, ktoré môžu predstavovať dôvody na udelenie azylu, pokiaľ tieto informácie neboli žiadateľovi poskytnuté v predchádzajúcich fázach ⁽⁴⁰⁾. V druhom prípade overte žiadateľovo porozumenie počas fázy začatia pohovoru. Vysvetlite cieľ pohovoru. Žiadateľovi objasnite, že potrebujete získať čo najviac informácií o **dôvodoch**, prečo žiada o medzinárodnú ochranu. Ak existujú náznaky, že dôvody jeho žiadosti súvisia s jeho (pripisovanými) SOGIESC, informujte ho, že opodstatnené obavy z prenasledovania na základe SOGIESC môžu predstavovať dôvod na udelenie azylu.

Informujte žiadateľa o jeho **právach a povinnostiach** a vysvetlite **štruktúru pohovoru** a čo môže žiadateľ očakávať ⁽⁴¹⁾. Informujte žiadateľa aj o **dôvernosti** zdieľaných informácií a o prostriedkoch a účele **vypracovania správy a zaznamenávania** pohovoru, ak je to relevantné.

Poskytnite pokyny, ktoré sú **jasné, stručné a zrozumiteľné**. Uistite sa, že žiadateľ rozumie informáciám, ktoré poskytuje.

Žiadateľ nemusí mať predchádzajúce skúsenosti s osobným pohovorom. Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC môžu pociťovať osobitný stres vzhľadom na citlivosť a intímny charakter niektorých aspektov, ktoré budú musieť počas pohovoru odhaliť a rozviesť. Poskytnutie uvedených informácií môže pomôcť zmierniť stres, ktorý môžu cítiť, a zlepšiť ich pripravenosť zúčastniť sa na pohovore.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie všeobecné informácie o začatí pohovoru sú uvedené v dokumente úradu EASO [Practical Guide: Personal interview](#) (Praktická príručka: osobný pohovor), december 2014.

⁽⁴⁰⁾ EUAA, [Practical Guide on Information Provision in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o poskytovaní informácií v konaní o azyle), december 2024, s. 57 – 58.

⁽⁴¹⁾ Článok 12 ods. 1 písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 8 ods. 2 nariadenia o konaní o azyle.

4.3. Vedenie pohovoru

Obrázok 6. Fázy osobného pohovoru: vedenie pohovoru

Rovnako ako pri iných žiadostiach je vhodné použiť **štruktúrovaný pohovor a lievikovitý prístup** ⁽⁴²⁾. Žiadateľovi umožňuje **voľný prejav** v počiatočných fázach pohovoru, po ktorom nasleduje preskúmanie každej identifikovanej (alebo potenciálnej) vecnej skutočnosti rozhodovateľom vo **fáze zisťovania**. Vo všeobecnosti sa pred uzavretými otázkami uprednostňujú **otvorené otázky**, pričom použitie otvorených otázok s postupne sa zužujúcim rozsahom vám môže pomôcť získať viac podrobností, ak ich žiadateľ neposkytne spontánne. Môžete použiť uzavreté otázky, aby ste si overili vlastné pochopenie výpovede žiadateľa, alebo aby ste získali konkrétne informácie.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ak sa chcete dozvedieť viac o metodikách vedenia pohovoru, pozrite si dokument úradu EASO [Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor](#), december 2014.

4.3.1. Flexibilný prístup

Náročnou charakteristikou žiadostí založených na SOGIESC je **vnútorné intímny rozmer** jadra žiadosti. V dôsledku toho môže mať žiadateľ ťažkosti alebo sa môže zdráhať plne odhaliť svoje skúsenosti a podeliť sa o ne. Niektoré aspekty jeho príbehu môžu byť citlivej povahy alebo žiadateľ nikdy predtým s nikým o svojich SOGIESC nehovoril. Po odhalení mohol čeliť negatívnym dôsledkom. Na druhej strane môže byť pre vás ťažké klásť otázky o týchto aspektoch, ktoré môžete vnímať tak, že sa dotknú obzvlášť intímnej oblasti života, alebo ktoré sa môžu javiť ako nehmatateľné.

Vždy pamätajte na **flexibilitu**. Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC sa môžu ocitnúť v rôznych situáciách a môžu mať veľmi odlišné príbehy. Venujte pozornosť osobitostiam každého žiadateľa a prípadu a pohovor náležite upravte. Mali by ste zvážiť osobnú situáciu žiadateľa vrátane jeho veku, sociálno-ekonomického postavenia, úrovne vzdelania a následkov prípadných tráum.

Majte na pamäti, že niektorí žiadatelia môžu mať **ťažkosti s rozvádzaním** svojich SOGIESC a s vypracovaním a verbálnym vyjadrením úvahy o tom, kto sú a čo sa im stalo. Pre niektorých žiadateľov môže byť takisto náročné poskytnúť chronologické opisy toho, čo sa stalo.

⁽⁴²⁾ EASO, [Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor](#), december 2014.

Mali by ste **svoje otázky prispôbiť príbehom a skúsenostiam, ktoré žiadateľ uvádza**.

Niektorí žiadatelia mohli mať partnerov, zatiaľ čo iní možno nikdy neboli vo vzťahu. Niektorí môžu byť slobodní, iní môžu byť v heterosexuálnom manželstve, ďalší v homosexuálnom partnerstve. Niektorí z nich začali pochybovať o svojej rodovej identite alebo sexuálnej orientácii len nedávno, zatiaľ čo iní si ich môžu byť vedomí už dlhší čas. Niektorí v minulosti mohli svoje SOGIESC prezradiť iným, zatiaľ čo iní to (ešte) neurobili. Niektorí žiadatelia nemusia hneď prezradiť, že ich SOGIESC sú jadrom ich žiadosti o azyl, a môžu potrebovať čas – a úsilie z vašej strany na vytvorenie priaznivej atmosféry – aby cítili, že vám a systému dôverujú natoľko, aby tak urobili.

Niektorí žiadatelia sa obávajú prenasledovania z dôvodu svojich SOGIESC, zatiaľ čo iní môžu byť ohrození z dôvodu, že SOGIESC im pripisovali iní. Niektorí žiadatelia sa mohli stretnúť so závažnými negatívnymi dôsledkami z dôvodu svojich skutočných alebo vnímaných SOGIESC, zatiaľ čo iní mohli čeliť miernejším alebo žiadnym dôsledkom. Tieto a mnohé ďalšie rozdiely môžu mať vplyv na žiadosť žiadateľa a spôsob, akým o nej hovorí.

Keď sa pohovor dotýka **pocitov a emócií**, zvážte, že bez ohľadu ich pôvod nie sú všetky osoby rovnako schopné sebareflexie a rozprávania o nich. Mali by ste sa takisto vyhnúť predsudkom o tom, aké emócie by mal žiadateľ v danej situácii cítiť.

Hoci niektorí žiadatelia môžu povedať, že pociťovali hrdosť alebo úľavu nad niektorými svojimi skúsenosťami, uvedomte si, že na vysvetlenie toho, čo cítili alebo zažili, môžu použiť aj slová spojené so sférou hanby, stigmy, odlišnosti alebo iné výrazy (pozri aj oddiel [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)).

V prípadoch SOGIESC môže **vek žiadateľa** ovplyvniť jeho stupeň sebauvedomenia a jeho schopnosť vyjadriť myšlienky a pocity týkajúce sa jeho vlastných SOGIESC. Spôsob, akým sa v určitej kultúre diskutuje alebo nediskutuje o rode a sexualite a ako sa konceptualizuje, bude mať pravdepodobne vplyv na to, ako dieťa chápe svoju vlastnú sexualitu alebo rodovú identitu. Okrem toho nevytvárajte žiadne domnienky, pokiaľ ide o vek, v ktorom by niekto mal alebo nemal mať romantické alebo sexuálne vzťahy, uvedomoval si svoje SOGIESC alebo ich odhalil. Hoci dospievanie je obdobie života, ktoré sa (v mnohých kultúrach) zvyčajne spája s objavovaním a prebúdzaním sexualitu a identity, procesy a vývoj s tým spojené môžu prebiehať už skôr, ako aj oveľa neskôr v živote. Pri vymedzovaní vašich otázok počas **pohovoru** zvážte uvedené skutočnosti a v prípade potreby budete musieť použiť jazyk citlivý z hľadiska detí, a to v závislosti od veku a úrovne vyspelosti žiadateľa. V analýze dôveryhodnosti je takisto potrebné primerane upraviť váhu ukazovateľov **dôveryhodnosti**.

Držte sa radšej pojmov, ktoré žiadateľ používa, než aby ste v pohovore zavádzali nové slová, aby ste sa vyhli riziku nálepkovania jeho skúseností. Usmernenie o tom, čo robiť, keď žiadateľ na označenie svojej osoby používa urážlivé alebo hanlivé výrazy, je uvedené v oddiele 2.3. v časti [Prispôbte svoj štýl komunikácie](#).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA-IGC

Usmernenie týkajúce sa tlmočenia počas azylových pohovorov je uvedené v dokumente agentúry EUAA-IGC [Practical Guide on Interpretation in the Asylum Procedure](#) (Praktická príručka o tlmočení v konaní o azyle), február 2024.

Váš štýl komunikácie by mal vyjadrovať **neutralitu, empatiu a pomáhať budovať dôveru** so žiadateľom.

Umožniť žiadateľovi, aby sa v počiatočných fázach pohovoru podelil o svoje dôvody, prečo žiada o medzinárodnú ochranu, prostredníctvom **voľného rozprávania** ⁽⁴³⁾ vám umožní získať prvotnú predstavu o profile a skúsenostiach žiadateľa. Zároveň získate predstavu o jeho schopnosti verbalizovať, opisovať, rozprávať a organizovať svoje myšlienky. Je to nevyhnutné, aby ste pri zostavovaní zvyšku pohovoru zohľadnili to, čo žiadateľ už spomenul.

Na štruktúrovanie pohovoru vo **fáze prieskumu** a na výber línií pohovoru možno uplatniť rôzne prístupy.

Témy alebo rozmery, ktoré treba preskúmať, budú závisieť od špecifik každého jednotlivého prípadu. Schopnosť žiadateľa rozpracovať jeden alebo druhý rozmer sa môže líšiť aj v závislosti od osoby. Najúčinnjší spôsob ich preskúmania počas pohovoru bude závisieť aj od profilu a okolností žiadateľa. Preto musíte byť flexibilný pri prístupe k pohovoru v prípade žiadosti založenej na SOGIESC (pozri oddiel [4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie](#)).

Prístup, v rámci ktorého sa sleduje **životná dráha žiadateľa** tak, ako ju prezentuje vo voľnom rozprávaní, môže byť dobrou voľbou v prípadoch, keď žiadateľ dokáže prezentovať svoje rozprávanie v chronologickom slede udalostí. Mohli by ste preskúmať skúsenosti, ktoré žiadateľ uviedol, a to podľa poradia udalostí prezentovaných v súvislosti so životnou dráhou žiadateľa.

Nie je nevyhnutné zameriavať sa na chronológiu udalostí a ich presné dátumy. Výhodou tejto metódy je, že vám môže umožniť pochopiť vzájomné prepojenie rôznych prvkov a fáz života žiadateľa vrátane toho, ako mali udalosti a skúsenosti prípadne vplyv na seba navzájom, na to, ako žiadateľ vníma seba samého, alebo na vyjadrenie jeho SOGIESC či vnímanie iných ľudí v priebehu času.

Uvedomte si, že žiadateľ nemusí nutne poskytnúť lineárnu postupnosť v rozprávaní o svojom živote. SOGIESC môžu byť premenlivé a môžu sa vyvíjať. Aj vzťahy medzi žiadateľom a jeho rodinou alebo komunitou a ďalšie aspekty súvisiace so SOGIECS sa môžu vyvíjať spôsobom, ktorý nemusí byť lineárny.

V iných prípadoch môžu mať niektorí žiadatelia ťažkosti s poskytovaním informácií organizovaným spôsobom. V takýchto prípadoch môžete radšej pohovor štruktúrovať a usporiadať otázky **podľa jednotlivých tém**.

Nezabúdajte, že sa musia dodržiavať práva zaručené chartou, ako napríklad právo na ľudskú dôstojnosť, súkromie a rodinu. Žiadatelia by nemali byť vystavení podrobným otázkam v súvislosti so svojimi sexuálnymi praktikami ⁽⁴⁴⁾.

⁽⁴³⁾ EASO, [Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor](#), december 2014, s. 11 – 12.

⁽⁴⁴⁾ Pozri aj odôvodnenie 42 kvalifikačného nariadenia.

SDEÚ, 2014, A, B, C ⁽⁴⁵⁾

Súdny dvor rozhodol, že otázky týkajúce sa podrobností o sexuálnych praktikách žiadateľa sú v rozpore s rešpektovaním súkromného a rodinného života zakotveným v charte. Súd takisto uviedol, že predloženie testov alebo dôkazov na preukázanie homosexuality nemá žiadnu dôkaznú hodnotu a bolo by v rozpore s článkom 1 charty (ľudská dôstojnosť).

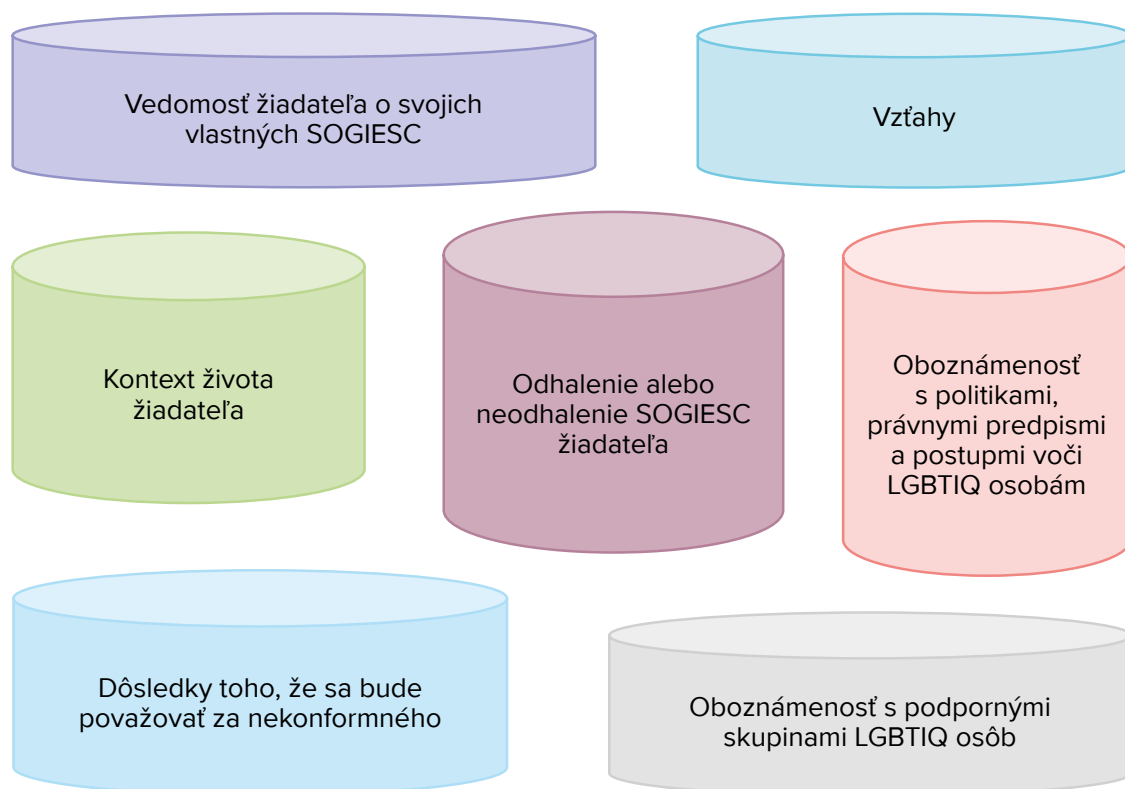
4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie

Existujú témy, ktoré je zvyčajne relevantné skúmať v prípade žiadostí založených na SOGIESC. Ako však už bolo uvedené, musíte určiť, ktoré rozmery sú významné a vhodné na preskúmanie v závislosti od rozprávania žiadateľa a okolností konkrétneho prípadu.

Zoznam rozmerov uvedený v tomto oddiele nie je úplný a nie všetky rozmery sú relevantné pre všetky prípady. Pri skúmaní týchto oblastí zhromaždíte čo najviac konkrétnych informácií vrátane miest, časov a zúčastnených osôb. Mohlo by byť relevantné preskúmať tieto témy vo vzťahu ku krajine pôvodu, tranzitu alebo azylu.

Preskúmajte, ak je to relevantné pre daný prípad, aj ďalšie aspekty, ktoré nie sú špecifické pre SOGIESC a môžu byť relevantné pre každú žiadosť, vrátane štátnej príslušnosti, pôvodu, vzdelania, okolností odchodu a cesty do krajiny azylu.

Obrázok 7. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie

⁽⁴⁵⁾ SDEÚ, 2014, A, B, C, op. cit., pozn. č. 19, bod 72. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

a) Kontext života žiadateľa**Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť**

Je dôležité preskúmať kontext, v ktorom žiadateľ žil vo svojej krajine pôvodu, aby sme plne pochopili priebeh jeho života a skúsenosti ako LGBTIQ osoby, osoby vnímanej ako LGBTIQ alebo osoby, ktorá sa zapojila do vzťahov s osobami rovnakého pohlavia.

Objasnenie kontextu života a skúseností žiadateľa vám umožní pochopiť rámec, v ktorom sa odohrával jeho život a rôzne skutočnosti relevantné pre jeho žiadosť.

Čo preskúmať

V závislosti od žiadosti môže byť relevantné preskúmať prostredie, v ktorom žiadateľ vyrastal a žil, vrátane jeho rodiny, jej zloženia, domov a miest, kde žil, jeho školy, jeho (rôzneho) pracovného prostredia (rôznych pracovných prostredí), sociálneho života atď.

Položte otázky týkajúce sa faktických prvkov, konkrétnych súvislostí a rozmerov relevantných pre život žiadateľa. V závislosti od špecifik prípadu môže byť napríklad dôležité opýtať sa žiadateľa na zloženie jeho domácnosti v priebehu času, na vzťahy, ktoré mal žiadateľ s rôznymi členmi rodiny alebo inými významnými osobami v jeho živote. Takisto môže byť vhodné opýtať sa na okolie a kontexty týkajúce sa spoločnosti alebo komunity, v ktorých žiadateľ žil počas svojho života.

Pochopenie vzdelávacej dráhy žiadateľa a pracovného prostredia, s ktorým sa stretol, by mohlo byť užitočné, ak sa niektoré z jeho deklarovaných skúseností týkajú týchto kontextov. Relevantné môže byť aj sociálno-ekonomické postavenie žiadateľa, jeho zvyky a život v spoločnosti ako celku alebo v jeho vnútorných kruhoch v priebehu rokov. Vzťahy žiadateľa s jeho najbližšou sieťou (či už ide o rodinu, priateľov, kolegov alebo iné osoby) môžu byť obzvlášť dôležité na preskúmanie, napríklad na pochopenie toho, ako sa žiadateľ cítil, keď sa k nemu tieto osoby správali určitým spôsobom, alebo keď zvažoval, že im odhalí svoje SOGIESC.

V takom prípade bude dôležité preskúmať skúsenosti relevantné pre žiadosť, ktorú žiadateľ predložil.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre akýkoľvek druh žiadosti týkajúcej sa SOGIESC, a to bez ohľadu na to, či sa žiadosť týka sexuálnej orientácie, rodovej identity alebo rodového prejavu a pohlavných znakov.

b) Vedomosť žiadateľa o svojich vlastných SOGIESC

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Sebauvedomenie je uznanie vlastných SOGIESC.

Sebauvedomenie môže mať dva rozmary: vnútorný rozmer, ktorý znamená vnútorné sebauvedomenie, a vonkajší rozmer, ktorý zahŕňa spôsob, akým sa uvedomenie vlastných SOGIESC vzťahuje na okolie človeka.

Mali by ste si uvedomiť, že uvedomenie si vlastných SOGIESC je niečo veľmi osobné a v závislosti od osoby môže byť prežívané veľmi odlišne. Žiadateľ môže napríklad predniesť skutočnosť, že svojich SOGIESC si je vedomý tak dlho, ako si pamätá. Alebo prežil veľkú časť svojho života v úplnej nevedomosti a svoje SOGIESC si začal uvedomovať až neskôr. Ťažkosti s pochopením alebo sebaaprijatím svojich SOGIESC alebo pochybnosti o nich, ktoré žiadateľ časom mal, mohli spôsobiť, že jeho sebauvedomenie bolo náročné a znepokojivé. Iní žiadatelia mohli realizáciu svojich SOGIESC spájať predovšetkým s pozitívnymi pocitmi (napríklad s láskou, túžbou, sebavyjadrením, autenticitou atď.), a preto ich nevnímajú alebo ich neopisujú ako boj. Niektorí žiadatelia majú pocit, že o svojich SOGIESC vedeli vždy, a preto neprešli vedomým procesom sebauvedomenia, zatiaľ čo u iných tento proces mohol trvať rôzne dlho. Možno nastal kľúčový okamih, ktorý bol pre žiadateľa rozhodujúci pri uvedomení si a pochopení svojej sexuálnej orientácie, rodovej identity alebo pohlavných znakov. V iných prípadoch mohlo byť takéto uvedomenie a pochopenie postupným procesom so zvratmi, neúspechmi a pokrokom. Sebauvedomenie sa môže objaviť v krajine pôvodu, ale aj počas tranzitu alebo v krajine azylu. Okrem toho SOGIESC osoby môžu byť premenlivé.

Majte na pamäti, že každá vnútorná skúsenosť je jedinečná. Sebauvedomenie sa môže rozvíjať veľmi rôznymi spôsobmi a rôznymi krokmi, ktoré sa u jednotlivých ľudí líšia.

Keď sa zaoberáte osobnými skúsenosťami a vnímaním súvisiacim so SOGIESC žiadateľa, mali by ste mať na pamäti, že ľudia nemusia používať špecifickú terminológiu na opis svojich SOGIESC alebo sa s týmito pojmami nemusia spájať. Namiesto toho môžu opisovať pocity, keď si uvedomili, že sú „iní“.

Čo preskúmať

Hoci by sa malo predchádzať predsudkom spojeným s vekom, v ktorom si žiadateľ začal uvedomovať sám seba, alebo s pocitmi žiadateľa počas procesu uvedomovania si samého seba, existuje niekoľko aspektov sebauvedomovania žiadateľa, ktoré možno skúmať.

Potenciálne relevantné aspekty môžu zahŕňať situácie, v ktorých žiadateľ spochybnil alebo objavil svoje SOGIESC a súvisiace aspekty, ako sú okolnosti alebo spúšťacie faktory takýchto situácií, reakcie žiadateľa atď.

Majte na pamäti, že niektorí žiadatelia nedokážu identifikovať konkrétne časy alebo situácie, keď spochybňovali svoje SOGIESC alebo si ich uvedomili (napr. preto, že si ich vždy uvedomovali). V týchto prípadoch môžu, ale nemusia byť schopní podrobne rozviesť momenty alebo situácie, v ktorých uvažovali o svojich SOGIESC alebo si ich uvedomovali.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre žiadosti týkajúce sa akýchkoľvek SOGIESC s určitými osobitosťami v závislosti od uvádzaných SOGIESC. Uvedomte si najmä to, že pre intersexuálne osoby môže byť dôležité preskúmať spôsob, akým zistili, že ich sexuálne znaky nie sú v súlade s normou, pričom treba mať na pamäti, že intersexuálne znaky môžu byť zjavné už pri narodení, môžu sa prejavovať až počas puberty alebo nemusia byť zjavné vôbec.

Uvedomte si, že niektoré žiadosti založené na SOGIESC sa netýkajú vlastných SOGIESC žiadateľa, ale ich SOGIESC tak, ako ich vnímajú ostatní. V druhom prípade nemusí byť preskúmanie sebauvedomenia si skutočných SOGIESC žiadateľa relevantné.

c) Vzťahy, príťažlivosti, interakcie alebo iné

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Vo väčšine prípadov by bolo vhodné preskúmať relevantné vzťahy, ktoré žiadateľ môže mať alebo mal, vrátane dlhodobých alebo krátkodobých vzťahov, príťažlivosti, interakcií alebo iných.

Pojem „vzťah“ sa tu používa v komplexnom význame, ktorý môže mať rôzne podoby a zahŕňať rôzne sféry: môže zahŕňať romantickú alebo emocionálnu zložku, fyzickejšiu alebo sexuálnu zložku, prípadne obe.

Musíte si vždy uvedomovať domnienky a stereotypné predstavy, ktoré môžete mať o vzťahoch: možno budete očakávať rozprávanie, ktoré žiadateľ neposkytne jednoducho preto, že nežil svoj vzťah (vzťahy) tak, ako by ste vy alebo iní predpokladali, že by ho žil alebo mal žiť. Domnienky zahŕňajú napríklad predstavy týkajúce sa existencie romantickej aj sexuálnej zložky vo vzťahu alebo význam, ktorý by každá z týchto zložiek mala mať alebo ktorý „za normálnych okolností“ má mať.

Môže sa stať nielen to, že niektorí ľudia môžu vo svojich vzťahoch pripisovať väčší význam jednej alebo druhej zložke, ale aj to, že tá istá osoba môže prežívať rôzne vzťahy s rôznou úrovňou romantickej, emocionálnej alebo sexuálnej príťažlivosti. Toto môže byť obzvlášť dôležité mať na pamäti pri riešení žiadostí asexuálnych osôb, t. j. osôb, ktoré môžu pociťovať romantickú alebo emocionálnu príťažlivosť, ale vo všeobecnosti nepociťujú sexuálnu príťažlivosť (ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)).

Uvedomte si, že žiadatelia, ktorí tvrdia, že sú lesby alebo gejovia, alebo že ich priťahujú osoby rovnakého pohlavia, mohli mať počas svojho života alebo stále majú vzťahy s osobami opačného pohlavia. Môžu byť (alebo boli) s nimi zosobášení a môžu mať deti. Možno už vzťah ukončili, možno ho chcú ukončiť alebo chcú v ňom zostať.

Gejovia a lesby môžu nadväzovať a niekedy aj chcú udržiavať vzťahy s osobami opačného pohlavia z rôznych dôvodov a v rôznych situáciách. Počas pohovoru by bolo dôležité preskúmať tieto dôvody a situácie. Napríklad sexuálna orientácia žiadateľa sa mohla časom vyvinúť a rozvinúť alebo spoločenský tlak na uzavretie manželstva s osobou opačného pohlavia mohol byť v živote žiadateľa taký silný, že napriek tomu, že je gej alebo lesba, nadviazal vzťah s osobou opačného pohlavia. Takisto sa môže stať, že osoba sa zapájala do heterosexuálnych vzťahov ako mechanizmus ochrany a sebazáchovy alebo ako prostriedok na zatajenie svojej sexuálnej orientácie.

Niektorí žiadatelia mohli pracovať ako sexuálny pracovník alebo sa mohli podieľať na sexe v snahe o prežitie (výmena za sex s cieľom uspokojiť okamžité potreby, ako je prístrešie alebo jedlo). To mohlo zahŕňať aj sexuálne vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia. Žiadateľ sa mohol zapojiť aj do situačných sexuálnych aktivít s osobami rovnakého pohlavia, ku ktorým môže dôjsť v dôsledku určitých sociálnych okolností (školy, armáda, väzenie, kde je len jedno pohlavie, atď.), kde sa ľudia môžu rozhodnúť pre sexuálne interakcie s osobami rovnakého pohlavia [vymedzenie situačných sexuálnych aktivít je uvedené v dokumente [*Practical Guide on applicants with diverse sexual orientations, gender identities, gender expressions and sex characteristics – Information note*](#) (Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – Informačná poznámka), kapitola 1. Výrazy a pojmy súvisiace s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi].

Skutočnosť, že sa niekto zapojil do sexuálnych interakcií alebo vzťahov s osobami rovnakého pohlavia, sama osebe neznamenať, že je gej alebo lesba, môže však znamenať, že môže byť takto vnímaný. Tieto činnosti alebo vzťahy môžu samy osebe a bez ohľadu na to, prečo sa uskutočnili, takisto predstavovať riziko prenasledovania pri návrate.

Pri skúmaní takýchto udalostí a situácií majte na pamäti, že žiadateľ môže v dôsledku svojich zážitkov trpieť traumou. Trauma môže vážne ovplyvniť fungovanie pamäti, čím sa obmedzí schopnosť žiadateľa spomínať si na udalosti a rozprávať o nich súvislým, konzistentným a/alebo podrobným spôsobom. Predstavenie tém počas pohovoru predtým, ako sa na ne opýtate, je technika, ktorá môže pomôcť žiadateľovi sústrediť sa a vybaviť si potrebné informácie. Zvážte aj to, že žiadateľ môže nedôverovať orgánom (ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [1.3. Vplyv stigmy, hanby, nedôvery a strachu](#)).

Čo preskúmať

Ak mal žiadateľ nejaké vzťahy, je vhodné, aby ste ich preskúmali a položili otázky o okolnostiach a vývoji (niektorých) týchto skúseností. Nezabudnite, že by ste mali byť vždy flexibilní a prispôbiť sa každému prípadu. Ak mal žiadateľ veľa vzťahov, mohli by ste sa zamerať na tie, ktoré sú pre prípad najrelevantnejšie, v závislosti od prvkov, ktoré žiadateľ uviedol vo svojom rozprávaní. Krátkodobé vzťahy by mohli byť rovnako relevantné pre žiadosť ako dlhodobé vzťahy (alebo interakcie). Mali by ste byť opatrní, aby ste pri formulovaní svojich otázok neznehodnotili krátkodobé vzťahy.

Môže byť dôležité preskúmať vzťahy, ktoré sa vyvíjali nielen v krajine pôvodu, ale aj v kontexte tranzitu a v krajine azylu.

Vždy zvážte, že žiadateľ nemusel mať v živote žiadne vzťahy. V takýchto prípadoch by ste sa mohli zamerať na príťažlivosti alebo krátke interakcie, ak sa o nich zmienil.

Hoci je potrebné vyhnúť sa otázkam o podrobnostiach týkajúcich sa sexuálnych praktík, je možné preskúmať niekoľko aspektov vzťahov žiadateľa. Možno sa vám podarí získať dostatok informácií tým, že žiadateľovi položíte otvorené otázky týkajúce sa jeho vzťahov a podporíte jeho voľné rozprávanie. Medzi potenciálne relevantné aspekty patria informácie o druhej osobe (osobách) vo vzťahu, ako sa s nimi žiadateľ zoznámil, ako ich vzťah vznikol alebo sa vyvíjal, ako sa ich vzťah prejavil v ich rodinnej alebo spoločenskej sfére a akékoľvek dôsledky, ktoré mal tento vzťah pre žiadateľa z hľadiska bezpečnosti alebo odhalenia jeho SOGIESC.

Pri skúmaní vzťahov, ktoré žiadatelia tvrdia, že sú geovia alebo lesby, majú/mali s osobami opačného pohlavia, postupujte s otvorenou myslou, bez domnienok a stereotypov a neodsudzujúcim spôsobom (pozri aj oddiel [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)). Mohli by ste napríklad preskúmať, ak je to relevantné, ako vzťah vznikol, prečo žiadateľ vstúpil do vzťahu, ktorý nekorešponduje s jeho sexuálnou orientáciou (ak si ju už sám uvedomoval), ako sa vzťah vyvíjal, aké to pre neho bolo alebo je (prakticky a emocionálne) byť v tomto vzťahu, či jeho partner/-ka vedel/-a o jeho/jej sexuálnej orientácii a ako partner/-ka zvládal/-a toto poznanie a vzťah, alebo ako žiadateľ zvláda vzťah bez toho, aby partner/-ka vedel/-a o jeho/jej sexuálnej orientácii, a ako žiadateľa vnímala jeho rodina, komunita alebo spoločnosť.

Žiadne otázky týkajúce sa sexuálnych praktík!

Z dôvodu rešpektovania dôstojnosti žiadateľa a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako rozhodol SDEÚ, by sa nemali klásť otázky týkajúce sa podrobností o sexuálnych praktikách ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴⁶⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, bod 64. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA); pozri aj odôvodnenie 42 kvalifikačného nariadenia.

Ak žiadateľ spontánne uvedie podrobnosti o sexuálnych praktikách, mali by ste zachovať neutrálny neverbálny postoj a vysvetliť mu, že tieto podrobnosti nie sú potrebné. Potom by ste mohli pohovor presmerovať na iné témy alebo, ak je to relevantné, namiesto podrobností o samotných sexuálnych praktikách preskúmať okolnosti stretnutí, o ktorých žiadateľ rozpráva.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre žiadosti týkajúce sa akýchkoľvek SOGIESC, a nielen pre žiadateľov, ktorí tvrdia, že sú priťahovaní osobami rovnakého pohlavia alebo s nimi mali vzťahy. Napríklad vyhlásenia o vzťahoch, ktoré mali žiadatelia z radov transrodových alebo intersexuálnych osôb, môžu predstavovať relevantné informácie na zistenie dôveryhodnosti ich deklarovanej identity alebo sexuálnych charakteristík, ako aj na potenciálne posúdenie rizika pri návrate.

d) Odhalenie alebo neodhalenie SOGIESC žiadateľa

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Môže byť relevantné preskúmať odhalenie alebo neodhalenie SOGIESC žiadateľa iným osobám.

Majte na pamäti, že o SOGIESC žiadateľa sa môžu dozvedieť iné osoby nielen prostredníctvom dobrovoľného a priameho odhalenia zo strany žiadateľa. Môže sa o nich dozvedieť aj prostredníctvom fám alebo podozrení, alebo nedobrovoľne, ak je žiadateľ viditeľný v situácii alebo správaní, ktoré sa interpretuje ako odhaľujúce alebo naznačujúce jeho SOGIESC. Môže to byť aj preto, že niekto iný odhalí SOGIESC žiadateľa proti jeho vôli. V závislosti od toho, ako k odhaleniu dôjde, by ste mali prispôbiť postup kladenia otázok tak, aby zahŕňal najdôležitejšie aspekty.

Zvážte, že odhalenie má vnútorný rozmer (ako žiadateľ prežíval proces odhalenia vo svojom vnútri, prípadne vrátane procesu rozhodovania o odhalení týchto informácií a dôvodov, prečo tak urobil, alebo jeho reakcie na odhalenie, ak sa o to nepričinil). Má aj vonkajší rozmer (ako ho žiadateľ prežíval a zvládal so svojím okolím vrátane – v závislosti od prípadu – rodiny, priateľov, kolegov, komunity, úradov atď.).

Nezabudnite, že k odhaleniu mohlo dôjsť v krajine pôvodu žiadateľa, ako aj v tranzitných krajinách alebo v krajine azylu, v závislosti od prípadu.

V niektorých prípadoch ešte nemuselo dôjsť k odhaleniu a žiadateľ sa môže o svojich SOGIESC zmieniť prvýkrát počas pohovoru. Dôvody môžu byť rôzne a neexistuje žiadny správny alebo nesprávny dôvod ako taký. Zvážte, že v týchto situáciách môže byť pre žiadateľa obzvlášť náročné otvoriť sa a odpovedať na vaše otázky. K týmto pohovorom je potrebné pristupovať veľmi citlivo. Poskytnite žiadateľovi dostatok času a priestoru na to, aby sa s vami cítil pohodlne pri pohovore o svojich SOGIESC.

Čo preskúmať

Ak žiadateľ uvádza, že sa o jeho SOGIESC dozvedeli iní, mohlo by byť relevantné, aby ste preskúmali modalitu a kontext toho, ako sa o tom dozvedeli a aké to malo pre žiadateľa dôsledky.

Možno sa vám podarí získať dostatok informácií tým, že žiadateľovi položíte otvorené otázky týkajúce sa odhalenia jeho SOGIESC iným osobám. Potenciálne relevantné aspekty môžu zahŕňať rozhodovací proces, ktorý stál za odhalením jeho SOGIESC, dôvody, ktoré stáli za načasovaním zverejnenia, alebo okolnosti, za ktorých boli jeho SOGIESC inak odhalené alebo sa stali známe, alebo keď vznikli fámy o pripisovaných SOGIESC. Dôležité môže byť aj preskúmanie následkov a dôsledkov, ktoré malo odhalenie, ako aj reakcie žiadateľa na túto skutočnosť.

Ak žiadateľ ešte neodhalil svoje SOGIESC, mohli by ste preskúmať dôvody. Zachovajte si otvorenú myseľ a prístup.

Relevantnosť

Tento rozmer by mohol byť potenciálne relevantný pre akékoľvek žiadosti týkajúce sa SOGIESC danej osoby. V prípade žiadostí založených na pripisovaných SOGIESC žiadateľa by však otázka odhalenia SOGIESC za normálnych okolností nebola relevantná. Namiesto toho by mohlo byť relevantné preskúmať odhalenie pripísaných SOGIESC, napríklad ako sa stalo, že žiadateľ začal byť vnímaný ako osoba s daným SOGIESC, kým a či sa toto vnímanie rozšírilo alebo zdieľalo s ostatnými.

e) Dôsledky toho, že sa bude považovať za nekonformného

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Vo všetkých spoločnostiach existujú normy, ktoré sú prevládajúce alebo ich najviac akceptujú ich členovia. V rámci týchto noriem sa často neakceptujú, netolerujú alebo nezahŕňajú odlišné SOGIESC. V dôsledku toho sa žiadatelia z radov LGBTIQ často považujú za nekonformných s normami, ktoré upravujú spoločenský, náboženský alebo politický kontext, z ktorého pochádzajú alebo v ktorom žijú. Osoby s rozmanitými SOGIESC a osoby, ktoré nie sú LGBTIQ osobami a ktoré sa zapájajú do vzťahov s osobami rovnakého pohlavia, sa môžu často považovať za nekonformné. To znamená, že rodina, komunita alebo spoločnosť často netoleruje odlišné SOGIESC, ktoré nezodpovedajú prevládajúcej alebo akceptovanej norme.

Žiadatelia preto môžu uviesť skúsenosti s problémami vyplývajúcimi z nedostatočného prijatia, diskriminácie zo strany rodiny, komunity a spoločnosti alebo z kriminalizácie zo strany orgánov v krajine pôvodu.

To, že sa osoba považuje za nekonformnú, môže viesť k tomu, že sa stane obeťou škodlivých skutkov, ktoré môžu mať rôzne formy. Môžu zahŕňať fyzické alebo psychické násilie, zosmiešňovanie, obťažovanie, ponižovanie, stigmatizáciu, ostrakizmus, diskrimináciu, nútené lekárske zákroky alebo liečbu, zadržiavanie atď. Môžu sa vyskytovať v mnohých kontextoch vrátane rodinného kruhu, susedstva, v práci, vo verejných službách, páchané štátnymi orgánmi, v náboženských spoločenstvách alebo v zdravotníckych zariadeniach. Dôsledky takéhoto správania sú takisto rôzne a môže k nim patriť fyzická ujma, psychická trauma, sociálne vylúčenie, ekonomické ťažkosti a zdravotné problémy. Môžu mať konkrétny vplyv na život žiadateľa, napríklad ho nútia ukončiť svoju pracovnú činnosť, môže byť nútený opustiť svoj domov alebo byť vylúčený zo svojej rodiny alebo náboženského spoločenstva.

Počas pohovoru by ste mali byť opatrní pri formulovaní otázok týkajúcich sa toho, ako SOGIESC žiadateľa súvisí s morálnym, náboženským alebo spoločenským kódexom, ktorých sa pridrižiava. Dbajte na to, aby ste otázky formulovali tak, aby sa nemohli vnímať ako spochybnenie morálneho, etického alebo náboženského postavenia SOGIESC žiadateľa. To je obzvlášť dôležité, keď sa pristupuje k náboženskému presvedčeniu žiadateľa; v závislosti od formulácie otázky môžu otázky, v ktorých sa zisťuje nesúhlas so SOGIESC žiadateľa zo strany jeho náboženskej komunity, vyvolať dojem, že rozhodovač súhlasí s uvedeným náboženským nesúhlasom.

Venujte osobitnú pozornosť formulovaniu otázok týkajúcich sa nesúhlasu. Zvážte ich uvedenie s upozornením, že otázkami nemáte v úmysle vynášať žiadny súd. Takisto zvážte, že hoci by mohlo byť zaujímavé pochopiť, ako žiadateľ osobne vníma vzájomný vzťah medzi svojimi SOGIESC a náboženstvom, ktoré praktizuje, ako ho prežíva a ako sa s ním vyrovnáva, tento aspekt môže byť v niektorých prípadoch relevantný, ale v iných nie.

Čo preskúmať

Zaobchádzanie zo strany iných osôb alebo jednoduchá vedomosť a chápanie toho, že jeho SOGIESC iní neakceptujú alebo by ich neakceptovali, môžu mať vplyv na emócie a správanie osoby. Môže byť dôležité, aby ste preskúmali, čo pre žiadateľa znamenalo alebo znamená, že bol považovaný za nekonformného, a aký to malo vplyv na neho a jeho správanie, konanie alebo rozhodnutia.

Zároveň by mohlo byť vhodné preskúmať úvahy a myšlienky žiadateľa o tom, čo by pre neho znamenal život v tomto prostredí alebo návrat do neho, jeho vzťahy (ak nejaké má) a možnosť žiť svoj život autenticky.

Bolo by relevantné preskúmať problémy alebo skúsenosti s ujmom, ktorým žiadateľ čelil, a to nielen na účely stanovenia dôveryhodnosti jeho žiadosti, ale aj na získanie užitočných informácií na posúdenie rizík, ktoré budete musieť vykonať. Medzi potenciálne relevantné aspekty patria okolnosti a podrobnosti o udalosti (udalostiach) alebo incidentoch, zúčastnené subjekty, dôsledky pre žiadateľa a ich reakcie, ďalšie možné dôsledky, ktoré nastali, možná podpora, ktorú žiadateľ získal, atď. Ak si žiadateľ uvedomil svoje SOGIESC pred odchodom z krajiny pôvodu, môžete preskúmať, ako sa prispôbil, aby zabránil odhaleniu a/alebo predišiel problémom, ak je to v jeho prípade relevantné.

Ak je náboženský aspekt relevantný pre daný prípad, napríklad preto, že žiadateľ alebo jeho príbuzný je náboženskou osobnosťou, alebo preto, že tvrdí, že jeho SOGIESC mali dôsledky na spôsob, akým sa k nemu správala jeho náboženská komunita, nemali by ste to riešiť spochybňovaním možnosti praktizovať alebo veriť v náboženstvo a zároveň byť LGBTIQ osobou. Namiesto toho by ste mohli preskúmať, ak je to relevantné pre konkrétny prípad, sociálny aspekt náboženskej príslušnosti z hľadiska zapojenia žiadateľa do náboženských praktík alebo povinností v rámci komunity, možných obmedzení súvisiacich so SOGIESC žiadateľa pri ich vykonávaní a ich účinkov na žiadateľa. Mohli by ste takisto preskúmať vzťahy žiadateľa so spoluveriacimi, osobnú viditeľnosť a postavenie žiadateľa v komunite a jeho potenciálne úsilie o udržanie pozitívneho postavenia bez ohľadu na jeho SOGIESC.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre žiadosti týkajúce sa akýchkoľvek SOGIESC. Ak žiadateľ neodhalil svoje SOGIESC alebo nebol vnímaný ako LGBTIQ osoba, ešte sa môžete pokúsiť preskúmať, či žiadateľ rozvinul myšlienky o tom, ako by spoločnosť, komunita, rodina alebo iné osoby reagovali, keby sa o tom dozvedeli.

f) Oboznámenosť s miestnou komunitou, združeniami alebo skupinami LGBTIQ osôb

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Mnohí žiadatelia nepoznajú siete LGBTIQ. Môže to byť z viacerých dôvodov vrátane toho, že na miestnej úrovni neexistovali, že fungovali nelegálne, alebo že žiadateľ o nich nevedel alebo sa k nim nemohol dostať. Takisto sa môže stať, že sa rozhodol k nim neprístupovať, napríklad preto, že nemal záujem sa k nim priblížiť alebo sa o nich dozvedieť zo strachu alebo z iných dôvodov.

Rovnako ako v prípade mnohých iných rozmerov môže byť vhodné preskúmať túto skutočnosť v súvislosti s krajinou pôvodu a krajinou (alebo krajinami) tranzitu alebo azylu, a to v závislosti od konkrétneho prípadu.

Čo preskúmať

Ak žiadateľ nebol oboznámený so sieťami LGBTIQ, mohlo by byť vhodné, aby ste preskúmali dôvody tejto skutočnosti.

Ak je žiadateľ do určitej miery oboznámený s existujúcimi komunitami, združeniami alebo podpornými skupinami LGBTIQ v miestnom kontexte, môže byť relevantné preskúmať, prečo a ako sa s nimi zoznámil, ako sa do nich zapojil a ako to ovplyvnilo jeho a ich život.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre žiadosti týkajúce sa akýchkoľvek SOGIESC.

g) Oboznámenosť s politikami, právnymi predpismi a postupmi voči LGBTIQ osobám a skupinám

Kľúčové faktory, ktoré treba zvážiť

Nie všetci žiadatelia sú nevyhnutne oboznámení s politikami, právnymi predpismi alebo postupmi týkajúcimi sa SOGIESC. Ak aj áno, úroveň ich vedomostí a znalostí sa môže značne líšiť alebo informácie, ktoré majú, nemusia byť úplne správne. Môže to byť z rôznych dôvodov, vrátane úrovne vzdelania žiadateľa, rozsahu, v akom sa stretáva s podpornými skupinami LGBTIQ osôb, jeho veku a sebauvedomenia si svojich SOGIESC.

Čo preskúmať

Ak má žiadateľ aspoň určité znalosti o politikách, právnych predpisoch alebo postupoch týkajúcich sa SOGIESC, môžete ich preskúmať počas pohovoru. Relevantné by boli informácie o tom, ako sa dozvedel o danej politike, právnych predpisoch alebo praxi.

V tomto prípade by mohlo byť relevantné preskúmať tento rozmer vo vzťahu ku krajine pôvodu a krajine (alebo krajinám) tranzitu alebo azylu v závislosti od špecifik prípadu.

Relevantnosť

Tento rozmer môže byť potenciálne relevantný pre žiadosti týkajúce sa akýchkoľvek SOGIESC.

4.4. Ukončenie pohovoru

Obrázok 8. Fázy osobného pohovoru: ukončenie pohovoru

Pri ukončovaní pohovoru v prípade založenom na SOGIESC by ste sa mali riadiť rovnakými normami a krokmi, aké sa uplatňujú na každý osobný pohovor.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Podrobné pokyny k ukončeniu pohovoru sú uvedené v dokumente úradu EASO, [Praktická príručka úradu EASO: Osobný pohovor](#), december 2014.

Mali by ste sa uistiť, že boli zahrnuté **všetky relevantné aspekty** žiadosti, a opýtať sa žiadateľa, či chce doplniť nejaké informácie.

V prípade žiadostí súvisiacich so SOGIESC môže byť potrebné uistiť žiadateľa o **dôvernosti** pohovoru aj v jeho záverečných fázach. Okrem toho sa žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC môžu počas pohovoru zdráhať odhaliť ich. Ak ste počas pohovoru alebo v predchádzajúcich fázach konania mali akékoľvek náznaky, že žiadateľ môže mať žiadosť založenú na SOGIESC, ktoré neodhalil, zopakovanie dôvernosti pohovoru môže pomôcť uľahčiť ich odhalenie. Je kľúčové, aby sa tieto informácie poskytovali nemechanickým spôsobom, pričom sa žiadateľovi jasne a otvorene vysvetlí, čo dôvernosť znamená.

V závislosti od konkrétneho prípadu je dôležité, aby žiadateľovi boli poskytnuté informácie o lekárskejších, psychologických alebo iných **podporných službách** vrátane združení LGBTIQ osôb. V závislosti od vnútroštátnej praxe by ste mohli tieto informácie poskytnúť priamo žiadateľovi v rámci štandardného poskytovania informácií a/alebo na požiadanie. Ďalšou možnosťou je komunikovať s prijímacími orgánmi alebo inými príslušnými orgánmi alebo organizáciami, aby žiadateľovi poskytli relevantné informácie alebo ich postúpili príslušným službám na účely pomoci. V prípade potreby a len s informovaným súhlasom žiadateľa oznámte príslušným zainteresovaným stranám všetky zistené osobitné potreby v súlade s vnútroštátnymi postupmi. Medzi tieto zainteresované strany by mohli patriť subjekty zodpovedné za prijatie a ubytovanie žiadateľa, ako aj ďalšie subjekty zodpovedné za posúdenie a riešenie jeho potrieb, napríklad zodpovedný zdravotnícky personál a sociálni pracovníci.

Vždy **zaznamenajte osobitné potreby žiadateľa** v príslušných databázach alebo ich inak oznámte rozhodujúcemu orgánu, aby ich bolo možné zohľadniť pri posudzovaní žiadosti, najmä pri posudzovaní dôkazov a rozhodovacích krokoch konania o azyle.

V prípade žiadateľov z radov nebinárnych, transrodových a intersexuálnych osôb poskytnite **informácie o rode, ktorý sa použije v rozhodnutí** o ich žiadosti o medzinárodnú ochranu v súlade so zákonmi alebo inými právnymi predpismi platnými v krajine azylu.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Pripravte si pohovor tým, že sa oboznámite s informáciami dostupnými v spise k prípadu, ako aj s informáciami o krajine pôvodu.
- Počas úvodnej fázy sa snažte vytvoriť atmosféru dôvery. Poskytnite zrozumiteľným spôsobom všetky potrebné informácie týkajúce sa medzinárodnej ochrany, práv a povinností žiadateľa a účelu a štruktúry pohovoru.
- Použite lievikovitý prístup: pred začatím fázy zisťovania poskytnite žiadateľovi priestor na vyjadrenie svojej žiadosti prostredníctvom voľného rozprávania.
- Určite a použite líniu pohovoru, ktorá je vhodná pre konkrétny prípad počas fázy zisťovania, sledujúc životnú dráhu žiadateľa alebo techniku „téma po téme“.
- Použite tento flexibilný prístup.
 - Nezabudnite, že niektorí žiadatelia môžu mať problémy s rozvádzaním svojich SOGIESC alebo s verbalizáciou pocitov a emócií.
 - Uistite sa, že vaša verbálna a neverbálna komunikácia vyjadruje neutralitu, empatiu a pomáha budovať dôveru.
 - Držte sa výrazov, ktoré žiadatelia používajú, aby ste sa vyhli nálepkovaniu žiadateľov a ich skúseností.
 - Prispôbte svoje otázky príbehom a skúsenostiam, ktoré žiadateľ uvádza.
- Ďalej sú uvedené rozmery alebo témy, ktoré by v závislosti od špecifik každého prípadu mohli byť relevantné na preskúmanie.
 - Kontext života žiadateľa, napríklad rodina, bydlisko, školské vzdelanie, pracovné prostredie, spoločenský život atď.
 - Vedomosť žiadateľa o svojich vlastných SOGIESC. To, ako a kedy si niekto začne uvedomovať svoje vlastné SOGIESC, nemusí byť lineárne a u jednotlivých ľudí sa to veľmi líši. SOGIESC môžu byť premenlivé.
 - Vzťahy, ktoré žiadateľ (možno) mal alebo má. Mohlo ich byť veľa alebo žiadne, mohli obsahovať citovú alebo sexuálnu zložku, žiadatelia lesby a žiadatelia gejovia môžu (mohli) mať vzťahy s osobami opačného pohlavia a žiadatelia môžu (mohli) mať vzťahy s osobami rovnakého pohlavia bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu, napríklad pri situačných sexuálnych aktivitách.
 - Nemôžete klásť otázky o sexuálnych praktikách.
 - Možné odhalenie SOGIESC žiadateľa iným osobám alebo inými osobami. Žiadateľ ešte možno neodhalil svoje SOGIESC iným osobám a v niektorých prípadoch môžu byť relevantné vnímané SOGIESC žiadateľa.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Dôsledky toho, že sa bude považovať za nekonformného v súvislosti s prevládajúcimi normami v spoločnosti alebo kontexte referencie.
- Oboznámenosť s komunitou, združeniami alebo skupinami LGBTIQ osôb. Mnohí žiadatelia takéto organizácie nepoznajú.
- Oboznámenosť s politikami, právnymi predpismi a postupmi týkajúcimi sa LGBTIQ osôb. Rôzni žiadatelia majú odlišnú úroveň vedomostí a informovanosti.
- Počas záverečnej fázy sa uistite, že boli pokryté všetky relevantné aspekty žiadosti, v prípade potreby žiadateľovi zopakujte zásadu dôvernosti a zaznamenajte všetky osobitné potreby. V prípade žiadateľa z radov nebinárnych, transrodových alebo intersexuálnych osôb ho informujte o osobných údajoch (meno, pohlavie/rod), ktoré sa použijú pri rozhodovaní.

5. Posudzovanie dôkazov

Posudzovanie dôkazov možno stanoviť ako primárnu metódu na zistenie alebo prijatie relevantných skutočností v jednotlivom prípade prostredníctvom skúmania a porovnávania dostupných dôkazov ⁽⁴⁷⁾.

V konaní o azyle žiadatelia často nie sú schopní predložiť veľa dôkazov na podloženie svojej žiadosti okrem svojich vyhlásení. Platí to najmä pre žiadateľov so žiadosťami súvisiacimi so SOGIESC, ktoré sa svojou povahou dotýkajú súkromnej sféry života osoby, a preto ich možno len ťažko preukázať prostredníctvom listinných dôkazov.

V tejto súvislosti je prijatie štruktúrovaného prístupu k posudzovaniu dôkazov dôležité na zníženie rizika subjektívneho a zaujatého posúdenia a na uľahčenie dosiahnutia odôvodneného, spoľahlivého a konzistentného rozhodnutia.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o tom, ako vykonávať posudzovanie dôkazov v žiadostiach o azyl, sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel „Kľúčové náležitosti posudzovania dôkazov“.

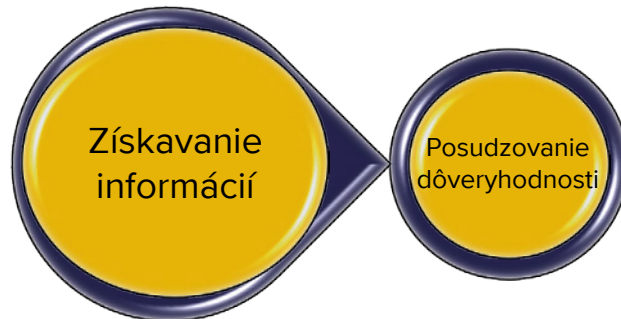
Táto kapitola poskytuje informácie o tom, ako môže rozhodovať:

- získavať dôkazy v prípadoch SOGIESC vrátane získavania výpovedí spôsobom citlivým z hľadiska SOGIESC a získavania listinných a iných druhov dôkazov v prípade žiadostí založených na SOGIESC,
- identifikovať a formulovať vecné skutočnosti v prípadoch SOGIESC:
 - pochopiť, prečo je v prípade žiadostí založených na SOGIESC dôležité, aby sa identifikácia podstatných skutočností nebrala príliš úzko,
 - ako a prečo je potrebné zohľadniť osobné okolnosti žiadateľa,
 - prečo je pri formulovaní vecných skutočností dôležité reflektovať spôsob, akým ich žiadateľ prezentoval,
- posúdiť dôveryhodnosť vyhlásení žiadateľa, listinných dôkazov a informácií o krajine pôvodu v prípadoch SOGIESC.

⁽⁴⁷⁾ EUAA, [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel „Kľúčové náležitosti posudzovania dôkazov“.

5.1. Získavanie informácií

Obrázok 9. Hlavné kroky posudzovania dôkazov: získavanie informácií

Posudzovanie dôkazov sa začína získavaním informácií. Proces získavania informácií prebieha v rôznych fázach: zhromažďovanie dôkazov, identifikácia vecných skutočností a prepojenie každého jedného dôkazu s jednou alebo viacerými vecnými skutočnosťami.

5.1.1. Zhromažďovanie dôkazov

Počas posudzovania žiadosti majú žiadateľ a azylový orgán **povinnosť spolupracovať**: žiadateľ tým, že čo najskôr **predloží všetky náležitosti** potrebné na odôvodnenie svojej žiadosti, a orgán tým, že **prešetrí** a posúdi príslušné náležitosti žiadosti.

V žiadostiach založených na SOGIESC je v rámci vašej povinnosti vyšetrovania obzvlášť dôležité, aby ste urýchlene identifikovali akékoľvek osobitné potreby pre osobitné procesné záruky vyplývajúce zo SOGIESC žiadateľa alebo z iných prelínajúcich sa potrieb a aby ste primerane reagovali na tieto potreby.

Ďalšie informácie o osobitných potrebách sú uvedené v oddiele [2.1. SOGIESC a osobitné potreby](#) a oddiele [2.2. Identifikácia osobitných potrieb](#).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o povinnosti spolupracovať sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 1.1. „Zhromaždite dôkazy“.

a) Zhromažďovanie vyhlásení

Výpovede sú zvyčajne hlavným, ak nie jediným zdrojom dôkazov v prípadoch SOGIESC. Pri príprave a vedení osobného pohovoru s cieľom zhromaždiť vyhlásenia žiadateľa postupujte podľa pokynov uvedených v kapitole [4. Osobný pohovor](#). Je obzvlášť dôležité, aby ste si boli vedomí problémov, ktoré môžu vyplývať z ťažkostí žiadateľa pri poskytovaní informácií o určitých citlivých témach. Podrobnejšie informácie o tom, ako vytvoriť priaznivú atmosféru, sú uvedené v oddiele [1.1. Význam dôvery](#). Buďte si vedomí možných predsudkov, domnienok alebo stereotypov a iných faktorov skreslenia, ktoré môžu ovplyvniť váš pohovor (ďalšie

informácie sú uvedené v oddiele [5.2.4. Faktory skreslenia](#) a v oddiele [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#). Ďalšie usmernenia o tom, ako používať komunikačné techniky na vytvorenie inkluzívneho prostredia sú uvedené v dokumente [Praktická príručka o žiadateľoch s odlišnou sexuálnou orientáciou, rodovou identitou, rodovým prejavom a pohlavnými znakmi – prierezové prvky](#), kapitola 3. Inkluzívna komunikácia a vytváranie bezpečných priestorov.

Povinnosť predložiť všetky náležitosti čo najskôr spočíva na žiadateľovi ⁽⁴⁸⁾. Napriek tomu by sa rozsah, v akom by sa od žiadateľov so žiadosťami založenými na SOGIESC malo očakávať, že splnia túto povinnosť, pokiaľ ide o odhalenie ich SOGIESC a súvisiacich skúseností, mal zväžiť s náležitým ohľadom na ich osobnú situáciu a citlivosť témy.

Okrem toho, ako pri každom preskúmaní žiadostí o medzinárodnú ochranu, by ste sa ako rozhodovateľ, ktorý zhromažďuje dôkazy, mali uistiť, že žiadateľ dostal dostatočnú príležitosť objasniť akékoľvek zjavné nezrovnalosti, problémy s hodnovernosťou alebo nedostatok informácií. Napokon sa zamerajte na identifikáciu príčiny (príčin) akýchkoľvek pretrvávajúcich nezrovnalostí alebo nedostatočných podrobností na určenie rozsahu, v akom by sa tieto nezrovnalosti mali považovať za negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti. Malo by sa to vykonať s náležitým ohľadom na osobné okolnosti žiadateľa alebo akékoľvek iné faktory, ktoré môžu ovplyvniť schopnosť žiadateľa zdôvodniť svoju žiadosť, aby mohol riadne posúdiť ich vplyv na posúdenie dôveryhodnosti.

b) Zhromažďovanie listinných a iných druhov dôkazov

V prípade žiadostí založených na SOGIESC je dôležité vziať do úvahy, že (vo väčšine prípadov) žiadatelia nemôžu poskytnúť presvedčivé listinné alebo iné dôkazy týkajúce sa ich SOGIESC.

Keď žiadateľ predloží dokumenty alebo iné dôkazy na preukázanie svojich SOGIESC, existujú osobitné aspekty týkajúce sa toho, **aký druh listinných dôkazov by sa mal prijať a posúdiť** a akú váhu možno priradiť rôznym druhom listinných dôkazov.

- **Výsledky lekárskeho vyšetrenia alebo testov** zameraných na zistenie sexuálnej orientácie nie je možné požadovať ani akceptovať ako dôkaz; takisto **psychologické posudky** poskytujúce údaje o sexuálnej orientácii žiadateľa nie je možné použiť na posúdenie dôveryhodnosti sexuálnej orientácie osoby ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁸⁾ Článok 4 ods. 1 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 4 ods. 1 kvalifikačného nariadenia a článok 28 ods. 6 nariadenia o konaní o azyle.

⁽⁴⁹⁾ V SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, v bodoch 59 až 66, Súdny dvor objasnil, že orgány nesmú používať dôkazy o sexuálnych aktivitách a testy zamerané na určenie sexuálnej orientácie. V rozsudku SDEÚ z 25. januára 2018, [F/Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal \(predtým Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal\)](#), C-473/16, EU:C:2018:36, body 71 – 72, SDEÚ podobne vylúčil použitie psychologického posudku na posúdenie dôveryhodnosti deklarovanej sexuálnej orientácie žiadateľa. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA). V oboch rozhodnutiach sa SDEÚ odvoláva na EDLP a Chartu základných práv EÚ (op. cit., pozn. č. 33), a najmä na články, ako je právo na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti (článok 1 EDLP; článok 1 Charty EÚ), právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 8 EDLP; 7 Charty EÚ) a všeobecný a absolútny zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania (článok 3 EDLP; články 3 a 4 Charty EÚ). Všimnite si aj rozsudok SDEÚ zo 7. novembra 2013, [Minister voor Immigratie en Asiel/X, Y, a Z v Minister voor Immigratie en Asiel](#), spojené veci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 76 a rozsudok bod 3. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA). V odôvodnení 42 kvalifikačného nariadenia sa uvádza, že „[...] Najmä pokiaľ ide o sexuálnu orientáciu a rodovú identitu, žiadatelia by nemali byť vystavení podrobným otázkam ani vyšetrovaniam v súvislosti so svojimi sexuálnymi praktikami“.

V prípade žiadateľov z radov transrodových osôb, ktorí tvrdia, že začali alebo ukončili svoju tranzíciu, môže ich výpoveď potvrdiť lekárske dôkazy o lekárskej zákroku na potvrdenie pohlavia alebo o hormonálnej liečbe. V týchto prípadoch môžete takéto dokumenty prijať alebo sa opýtať, či ich žiadateľ má. Ak ich predloží, môžete tieto dokumenty použiť ako dôkaz. To isté platí pre lekárske dôkazy o vrodených stavoch alebo biologických charakteristikách alebo lekárske zákroky v prípade žiadateľov z radov intersexuálnych osôb. Absencia takýchto lekárske dôkazov však sama osebe nemôže mať negatívny vplyv na posúdenie dôveryhodnosti.

- **Listinné dôkazy, ako sú fotografie alebo videá intímnych aktov alebo nahoty** (či už explicitné, alebo nie), si nemôžete vyžiadať ani akceptovať a nemožno ich použiť na posúdenie dôveryhodnosti sexuálnej orientácie osoby. Predstavovalo by to porušenie osobnej dôstojnosti. SDEÚ uviedol, že „povoliť alebo akceptovať takýto typ dôkazov by bolo podnetom pre ostatných žiadateľov a de facto by to znamenalo uložiť im povinnosť predložiť takéto dôkazy“⁽⁵⁰⁾.
- **Iné typy fotografií alebo videí** (t. j. snímky, ktoré nezobrazujú sexuálne alebo intímne akty), ktoré sú prezentované na podporu sexuálnej orientácie alebo rodovej identity žiadateľa, môžu byť akceptované, ale nepožadujú sa. Ak sa predložia, tieto materiály by sa mali zohľadniť pri posudzovaní dôveryhodnosti.
- **Príspevky alebo články** (napr. internetové alebo novinové články) môže žiadateľ predložiť aj na podporu akýchkoľvek podstatných skutočností vrátane napríklad jeho SOGIESC alebo udalostí, ktoré by mohli vyvolať riziko pri návrate.
- Prieskum **verejne dostupných zdrojov** vám môže pomôcť nájsť informácie, ktoré žiadateľ nepredložil, napríklad o manželskom/vzťahovom stave alebo histórii žiadateľa, minulých problémoch alebo činnostiach súvisiacich s LGBTIQ osobami, do ktorých sa žiadateľ zapojil. Môže vám to takisto pomôcť overiť alebo nájsť viac súvislostí, čo sa týka informácií alebo dôkazov, ktoré žiadateľ predložil.

5.1.2. Identifikácia a formulovanie vecných skutočností

Vecné skutočnosti sú (údajné) fakty a okolnosti, ktoré súvisia s jedným alebo viacerými konštitutívnymi prvkami vymedzenia pojmov utečenec⁽⁵¹⁾ alebo osoba oprávnená na doplnkovú ochranu⁽⁵²⁾ a sú podstatou žiadosti⁽⁵³⁾.

a) Identifikácia vecných skutočností

Hoci vecné skutočnosti musia byť spojené s konštitutívnymi prvkami vymedzenia pojmu utečenec alebo osoba oprávnená na doplnkovú ochranu, v prípade žiadostí založených na SOGIESC je dôležité, aby sa identifikácia vecných skutočností nebrala príliš úzko. Inými slovami, uistite sa, že **neprehliadnete skutočnosti**, ktoré sa na prvý pohľad môžu zdať pre medzinárodnú ochranu nepodstatné, zatiaľ čo pri podrobnejšom posúdení sa môžu ukázať ako vecné skutočnosti. Ak napríklad žiadateľ z radov transrodových osôb uvedie, že opustil svoju

⁽⁵⁰⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, bod 66. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

⁽⁵¹⁾ V súlade s článkom 1A ods. 2 Dohovoru o utečencoch; článkom 2 písm. d) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článkom 3 ods. 5 kvalifikačného nariadenia.

⁽⁵²⁾ V súlade s článkom 2 písm. f) a článkom 15 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článkom 3 ods. 6 a článkom 15 kvalifikačného nariadenia.

⁽⁵³⁾ Článok 4 ods. 3 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie) a článok 34 ods. 2 nariadenia o konaní o azyle.

krajinu, pretože si nemohol zarobiť na živobytie, buďte opatrní a neodmietnite túto skutočnosť príliš ľahko ako takú, ktorá nie je pre žiadosť vecná len preto, že sa na prvý pohľad nezdá, že by súvisela s kritériami oprávnenosti. Mohlo by sa stať, že žiadateľ nemá možnosť zamestnať sa alebo nemá prístup k zdravotnej starostlivosti a bývaniu, pretože je z radov transrodových osôb. V tomto prípade by aj transrodová identita, aj diskriminácia, ktorú zažili, predstavovali vecné skutočnosti⁽⁵⁴⁾. Podobne aj sexuálny vzťah (vzťahy) medzi osobami rovnakého pohlavia v minulosti môže predstavovať vecnú skutočnosť napriek tomu, že žiadateľ nie je, alebo sa neidentifikuje, ako gej, lesba alebo bisexuál. Skutočnosť, že došlo k sexuálnej aktivite osôb rovnakého pohlavia, môže sama osebe pri návrate predstavovať riziko.

Dbajte na to, aby ste **kriticky preskúmali všetky dostupné dôkazy** – vyhlásenia a dokumenty – s cieľom správne identifikovať vecnú skutočnosť a vyhnúť sa vyvodzovaniu faktov bez ich úplného preskúmania. Ak napríklad žiadateľ predloží lekársku správu, v ktorej sa potvrdzuje, že podstúpil zákroky na potvrdenie pohlavia, nemusí to vždy znamenať, že je transrodovou osobou, alebo že sa takto identifikuje. V niektorých kontextoch mohli byť žiadatelia nútení podstúpiť liečbu alebo lekárske zákroky ako „nápravné opatrenia“ (napr. nápravná tranzícia u gejev alebo intersexuálnych osôb).

Okrem toho by bolo potrebné identifikovať akúkoľvek skutočnosť, ktorá by mohla viesť alebo viedla k tomu, že by sa žiadateľovi pripísali dané SOGIESC, ako vecnú skutočnosť relevantnú pre žiadosť.

Pri identifikácii vecných skutočností zohľadnite aj **osobné pomery** žiadateľa⁽⁵⁵⁾. Ak osobné okolnosti môžu zvýšiť riziko prenasledovania alebo vážneho bezprávia, musia byť identifikované a výslovne uvedené vo formulácii vecnej skutočnosti, aby sa poukázalo na ich relevantnosť a tvorili predmet posúdenia dôveryhodnosti.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Podrobnejšie usmernenie o osobných okolnostiach pri posudzovaní dôkazov sú uvedené v dokumente agentúry EUAA, [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 1.2.1 písm. d) „Zohľadnenie osobných pomerov žiadateľa súvisiacich s vecnými skutočnosťami“.

Napokon si uvedomte, že po odchode z krajiny pôvodu sa môžu objaviť vecné skutočnosti (ktoré môžu zo žiadateľa urobiť **utečenca sur place**)⁽⁵⁶⁾. Počas spracúvania a/alebo posudzovania žiadosti o azyl sa dokonca môžu objaviť nové vecné skutočnosti. Žiadateľ môže napríklad počas konania o azyle podstúpiť zákrok na potvrdenie pohlavia alebo nadviazať vzťah s osobou rovnakého pohlavia. Preto, kým nie je posúdenie ukončené, môžu sa zistiť nové vecné skutočnosti, ktoré sa pridávajú k žiadosti a zahrnú do posúdenia.

V žiadostiach založených na SOGIESC je takisto osobitne dôležité zabezpečiť, aby sa počas osobného pohovoru preskúmali všetky (potenciálne) vecné skutočnosti žiadosti.

⁽⁵⁴⁾ Pamätajte na to, že identifikácia vecných skutočností neznamená právne posúdenie ako také. Preto je potrebné v neskoršej fáze rozhodovacieho procesu posúdiť, či je diskriminácia natoľko závažná, že predstavuje prenasledovanie.

⁽⁵⁵⁾ Článok 4 ods. 3 písm. c) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 34 ods. 2 písm. d) nariadenia o konaní o azyle.

⁽⁵⁶⁾ Článok 5 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 5 kvalifikačného nariadenia.

b) Formulovanie vecných skutočností

Pri **formulovaní vecných skutočností** je dôležité reflektovať spôsob, akým vám ich žiadateľ predložil. Inými slovami, mali by ste sa držať situácie alebo udalosti, ako ju opísal žiadateľ.

V prípadoch SOGIESC je to obzvlášť dôležité, pretože sexuálna orientácia, rodová identita, rodové prejavy a pohlavné znaky môžu byť pociťované a prežívané rôznymi spôsobmi a majú mnoho nuáns. Preto spôsob, akým žiadateľ definuje sám seba a svoje SOGIESC, nemusí patriť do konkrétnych alebo „vopred definovaných“ kategórií. Žiadateľ sa takisto nemusí výslovne identifikovať pomocou terminológie, ktorá sa nachádza v akronyme LGBTIQ. To by sa malo odraziť v spôsobe formulovania vecných skutočností, aby sa vytvoril potrebný základ pre správne posúdenie dôveryhodnosti.

Príklad

Ďalej je uvedený príklad chybanej formulácie, ktorá nie je v súlade so spôsobom, akým žiadateľ prezentoval vecnú skutočnosť, po ktorej nasledovala správna formulácia.

Zhrnutie vyhlásení žiadateľa

Mladá žena z krajiny X povedala rozhodovačovi, že mala sexuálny vzťah s inou ženou. Je to jediný vzťah, ktorý kedy mala. Žiadateľka sa v žiadnom bode pohovoru nevyjadrila k svojej sexuálnej orientácii.

Formulovanie vecnej skutočnosti

- ☐ Žiadateľka je lesba.
- ☒ Žiadateľka je žena, ktorá bola v sexuálnom vzťahu s inou ženou.

5.2. Posudzovanie dôveryhodnosti

Obrázok 10. Hlavné kroky posudzovania dôkazov: posudzovanie dôveryhodnosti

Posudzovanie dôveryhodnosti je proces **analýzy všetkých relevantných dôkazov** pomocou osobitných kritérií a ukazovateľov s cieľom individuálne, nestranne a objektívne určiť, ktoré

vecné skutočnosti možno akceptovať v žiadosti o medzinárodnú ochranu. Relevantné dôkazy tvoria najmä vyhlásenia žiadateľa, listinné dôkazy a informácie o krajine pôvodu.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o posudzovaní dôveryhodnosti vo všeobecnosti sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 2. „Krok 2. Posúdenie dôveryhodnosti“.

5.2.1. Posudzovanie vyhlásení žiadateľa

Posudzovanie dôveryhodnosti vyhlásení žiadateľa v prípadoch založených na SOGIESC sa vykonáva pomocou rovnakých **ukazovateľov dôveryhodnosti** ako v prípade akejkoľvek inej žiadosti: úroveň podrobnosti a konkrétnosti vyhlásení žiadateľa, ich vnútorná súdržnosť, konzistentnosť a hodnovernosť, ako aj súlad týchto vyhlásení so všetkými ostatnými dôkazmi súvisiacimi s danou posudzovanou vecnou skutočnosťou (vnútorná dôveryhodnosť), ako aj ich súlad s informáciami o krajine pôvodu (vonkajšia dôveryhodnosť).

Ako kritérium sa môže uplatniť aj hodnovernosť, ale mala by sa uplatňovať opatrne a v medziach jej vymedzenia. Hodnovernosť sa vzťahuje na to, čo je možné alebo čomu je možné veriť v súvislosti so všeobecne prijatými informáciami, ako sú fyzikálne zákony alebo možný priebeh udalostí. Aspekty týkajúce sa hodnovernosti by nemali byť založené na špekuláciách a subjektívnych domnienkach alebo predsudkoch. Napríklad skutočnosť, že žiadateľ sa stretol s osobou rovnakého pohlavia vo svojom rodinnom dome, nemožno považovať za nevierohodnú len preto, že toto správanie sa zdá iracionálne, pretože mohlo vystaviť žiadateľa rizikám, ak by ho jeho rodina prichytila pri skutku.

Pri uplatňovaní ukazovateľov dôveryhodnosti sa všetky **individuálne faktory a faktory súvisiace s okolnosťami**, ktoré môžu viesť k skresleniam, musia posudzovať vo vzťahu k ich možnému vplyvu na schopnosť žiadateľa odôvodniť svoju žiadosť. Musia sa takisto zväžiť, pokiaľ ide o schopnosť rozhodovateľa posúdiť žiadosť nestranným a objektívnym spôsobom. Dávajte pozor na svoje vlastné domnienky a uistite sa, že neovplyvňujú vaše očakávania, pokiaľ ide o dostatočnosť údajov, ktoré žiadateľ poskytuje, alebo ich hodnovernosť. Pozri aj oddiel [5.2.4. Faktory skreslenia](#).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Podrobnejšie usmernenie je uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 2.2. „Posúdenie vyhlásenia žiadateľa na základe ukazovateľov dôveryhodnosti“.

Vzhľadom na to však žiadosti o azyl založené na SOGIESC môžu **pri posudzovaní dôveryhodnosti vyvolať špecifické problémy**. Ďalej je uvedených niekoľko bodov, ktoré možno budete musieť zohľadniť pri analýze dôveryhodnosti.

Sebaidentifikácia

Sebaidentifikácia je údajom o SOGIESC žiadateľa. Žiadatelia, ktorí sa sami identifikujú ako LGBTIQ osoby, však budú musieť – rovnako ako pri iných typoch žiadostí – svoje tvrdenie doložiť podrobnými, ucelenými a vierohodnými vyhláseniami týkajúcimi sa ich SOGIESC a ďalšími dôkazmi, ktoré majú k dispozícii ⁽⁵⁷⁾.

Naopak, **chýbajúca sebaidentifikácia** by sa nemala nevyhnutne považovať za ukazovateľ toho, že žiadateľ nemá dané SOGIESC, alebo mu nebudú pripisované. Môžu existovať rôzne dôvody, prečo žiadateľ nedosiahol bod sebaidentifikácie, prípadne sa nemusí identifikovať s pojmami, ktoré sa bežne používajú na rozprávanie o rozmanitých SOGIESC, alebo sa nemusí sám identifikovať ako LGBTIQ osoba.

Rozmanitosť skúseností a rôznorodosť osobných okolností

V prípade žiadostí založených na SOGIESC podobne ako pri štruktúrovaní osobného pohovoru (pozri oddiel [4.3.1. Flexibilný prístup](#)) zvážte pri posudzovaní dôveryhodnosti vyhlásení žiadateľa **rozmanitosť skúseností**, ktoré môžu mať žiadatelia, a **rôznorodosť osobných okolností** v danom prípade. Každý človek vníma, prežíva a žije svoje SOGIESC osobným spôsobom, ktorý môže byť pre každého iný. Udalosti alebo situácie súvisiace so SOGIESC osoby môžu mať rôzny význam pre každého jednotlivca a môžu ich ovplyvniť na rôznych úrovniach. Žiadatelia s podobným pôvodom sa môžu identifikovať rôznymi spôsobmi, môžu mať rôzne skúsenosti a môžu sa zamerať na rôzne aspekty svojej žiadosti a rozprávania.

V prípadoch SOGIESC môže **vek žiadateľa** ovplyvniť jeho stupeň sebauvedomenia a jeho schopnosť vyjadriť myšlienky a pocity týkajúce sa jeho vlastných SOGIESC. Spôsob, akým sa v určitej kultúre diskutuje alebo nediskutuje o rode a sexualite a ako sa konceptualizuje, bude mať pravdepodobne vplyv na to, ako osoba chápe svoju vlastnú sexualitu alebo rodovú identitu. Okrem toho nevytvárajte žiadne domnienky, pokiaľ ide o vek, v ktorom by niekto mal alebo nemal mať romantické alebo sexuálne vzťahy, uvedomoval si svoje SOGIESC alebo ich odhalil. Hoci dospievanie je obdobie života, ktoré sa (v mnohých kultúrach) zvyčajne spája s objavovaním a prebúdzaním sexualitu a identity, procesy a vývoj s tým spojené môžu prebiehať už skôr, ako aj oveľa neskôr v živote. Starší žiadatelia môžu mať takisto ťažkosti s odhalením svojich SOGIESC, napríklad z dôvodu dlhšieho vystavenia diskriminácii, stigmatizácii atď. Osoby, ktoré si uvedomujú/prijmú svoje SOGIESC neskôr v živote, sa zároveň môžu obávať, že nebudú považované za dôveryhodné. Zvážte vyššie uvedené skutočnosti pri posudzovaní dôveryhodnosti.

Vecné skutočnosti, ktoré určíte a v súvislosti s ktorými vykonáte analýzu dôveryhodnosti, sa budú v rôznych prípadoch líšiť. Na základe profilu žiadateľa, ktorý je pred vami, môžete predpokladať, že určitý rozmer je pre daný prípad relevantný. Ak však nie je pre prípad žiadateľa relevantný a žiadateľ ho nepredloží na podporu svojej žiadosti, nie je to samo osebe negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti. Ak napríklad žiadateľ, ktorý je gejom, uvádza, že nikdy nemal homosexuálny vzťah, samo osebe to nie je negatívnym ukazovateľom dôveryhodnosti jeho sexuálnej orientácie. Na posúdenie dôveryhodnosti skutočnosti, že je gej, budete musieť analyzovať ďalšie relevantné vyhlásenia na základe obvyklých kritérií dôveryhodnosti, ktorými

⁽⁵⁷⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, bod 49. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

sú vnútorná a vonkajšia dôveryhodnosť a hodnovernosť, ak je to relevantné. Ak chcete identifikovať relevantné vyhlásenia o vecnej skutočnosti, odvolajte sa na rozmery, ktoré sa objavili počas pohovoru, ako napríklad zistenie alebo odhalenie jeho SOGIESC. Ďalšie informácie o možných relevantných rozmeroch sú uvedené v oddiele [4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie](#).

Posúdenie dôveryhodnosti individualizovaným a citlivým spôsobom

Ako už bolo uvedené, na to, aby žiadateľ zdôvodnil svoju žiadosť o azyl na základe SOGIESC, sa od neho často vyžaduje, aby odhalil niektoré svoje najintímnejšie súkromné skúsenosti a rozprával o nich. Majte to na pamäti pri vykonávaní posúdenia dôveryhodnosti a uplatňovaní ukazovateľov dôveryhodnosti. V prípadoch SOGIESC je obzvlášť dôležité zdôrazniť, že posudzovanie dôveryhodnosti sa musí vykonávať „**individualizovaným a citlivým spôsobom**“⁽⁵⁸⁾.

Neskoré odhalenie

Neskoré odhalenie v prípadoch SOGIESC by samo osebe nemalo mať negatívny vplyv na zistenia o dôveryhodnosti sexuálnej orientácie deklarovanej žiadateľom.

SDEÚ, 2014, A, B, C ⁽⁵⁹⁾

...vzhľadom na citlivosť otázok dotýkajúcich sa osobnej sféry určitej osoby a najmä jej sexuality nemožno dospieť k záveru o jej nedôveryhodnosti len na základe toho, že z dôvodu svojej zdržanlivosti pri odhaľovaní intímnych aspektov svojho života táto osoba ihneď neoznámila svoju homosexualitu.

V kvalifikačnom nariadení sa rieši aj otázka neskorého odhalenia sexuálnej orientácie žiadateľa a súvisiace závery o dôveryhodnosti.

Odôvodnenie 28 kvalifikačného nariadenia

Rozhodujúci orgán by nemal dospieť k záveru, že žiadateľ je nedôveryhodný iba preto, že pri prvej príležitosti, ktorú žiadateľ dostal, aby uviedol dôvod svojho prenasledovania, nepoukázal na svoju sexuálnu orientáciu, pokiaľ nie je zrejmé, že žiadateľ chce iba oddialiť alebo zmariť výkon rozhodnutia o jeho návrate.

Žiadatelia z radov LGBTIQ osôb, ktorí nespĺňajú cis-normatívne alebo heteronormatívne normy svojej spoločnosti, majú často dlhodobú skúsenosť s marginalizáciou, diskrimináciou, stigmatizáciou, násilím alebo žijú v neustálom strachu, že budú „odhalení“, alebo neustále potláčajú určité časti svojej identity.

⁽⁵⁸⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, op. cit., pozn. č. 33, bod 62.

⁽⁵⁹⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, bod 69. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

Uvedenie si a objavenie svojich SOGIESC zo strany žiadateľa

To, ako žiadateľ prežíval uvedenie si alebo objavenie svojich SOGIESC, sa môže líšiť od skúseností iného žiadateľa, aj keď majú podobný pôvod (pozri oddiel [4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie](#)). Neexistencia vnútorného boja alebo neuvedenie jedného konkrétneho momentu alebo situácie, v ktorej si žiadateľ uvedomil svoje SOGIESC, nie sú dôkazom nedostatočnej dôveryhodnosti.

Vedomosti o situácii iných osôb s rovnakými SOGIESC, právnych ustanoveniach a podporných sieťach pre LGBTIQ osoby

Úroveň poznania žiadateľov o situácii osôb s ich (alebo inými rozmanitými) SOGIESC, o súvisiacich právnych ustanoveniach a o existujúcich podporných sieťach pre LGBTIQ osoby sa môže líšiť. Ak chcete určiť úroveň informácií, ktoré môžete očakávať, zvážte špecifiká konkrétneho prípadu. Niektorí žiadatelia môžu napríklad poznať situáciu osôb s rozmanitými SOGIESC len vo svojej komunite, zatiaľ čo iní môžu poznať aj situáciu v celej krajine. Iným príkladom je, že žiadatelia, ktorí sú aktivistami LGBTIQ, budú mať pravdepodobne viac vedomostí ako žiadatelia, ktorí nikdy neoslovili žiadnu organizáciu LGBTIQ. Vplyv na vedomosti žiadateľa a pochopenie uvedených prvkov môžu mať aj osobné okolnosti žiadateľa, napríklad úroveň jeho vzdelania.

Nedostatočná alebo obmedzená oboznámenosť alebo angažovanosť žiadateľa v sieťach alebo skupinách LGBTIQ alebo znalosť (trestnoprávných) právnych ustanovení by sa nemala nevyhnutne považovať za negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti, pokiaľ profil a skúsenosti žiadateľa neumožňujú odôvodnene predpokladať, že má určitú úroveň znalostí o jednom alebo druhom (napr. skúsený a vzdelaný aktivista LGBTIQ, ktorý to uvádza ako jeden z prvkov svojej žiadosti). Mali by ste posúdiť vyhlásenia žiadateľa na základe ukazovateľov dôveryhodnosti.

Vzťahy s osobami opačného pohlavia

Žiadatelia, ktorí sú gejovia alebo lesby, môžu (mohli) mať vzťahy s osobami opačného pohlavia. Môže sa tak stať z rôznych dôvodov (ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [4.3.2. Rozmery, ktoré môžu byť relevantné na preskúmanie](#)). To, že osoba je alebo bola vo vzťahu s opačným pohlavím, v manželstve (manželstvách) alebo má deti a zároveň je lesbou alebo gejom, by sa nemalo považovať za nezrovnalosť. Vyhlásenia týkajúce sa takýchto vzťahov sú však zvyčajne relevantné pri posudzovaní dôveryhodnosti a mali by sa posudzovať vo svetle vyhlásení týkajúcich sa sexuálnej orientácie. Preto môže byť potrebné posúdiť, či existujú nejaké nezrovnalosti alebo rozpory vo výpovedi žiadateľa k týmto témam a súvisiacim vecným skutočnostiam.

Podrobné vyhlásenia o sexuálnych aktivitách a praktikách

Podrobné vyhlásenia o sexuálnych aktivitách a praktikách by sa nemali zohľadňovať pri posudzovaní dôveryhodnosti. Môže sa stať, že žiadateľ sa sám zameriava viac alebo výlučne na sexuálne aspekty svojich vzťahov alebo na sexuálnu oblasť svojich SOGIESC, alebo že sa skôr zameriava viac alebo výlučne na romantickú oblasť. V každom prípade vysvetlenie, prečo nemá alebo pociťuje menší záujem o jednu alebo druhú oblasť, prečo a akým spôsobom sú

preňho sexuálne praktiky alebo emócie dôležité, či to bolo v minulosti inak a aká je jeho vízia do budúcnosti, pokiaľ ide o vzťahy, môže byť dôležité pri posudzovaní dôveryhodnosti.

Praktizovanie náboženstva

Náboženstvá alebo náboženské autority môžu zaujať stanovisko ku konkrétnym SOGIESC. Informácie o tom môžete získať prostredníctvom informácií o krajine pôvodu. Uvedomte si svoje vlastné domnienky týkajúce sa príslušného náboženstva, jeho učenia a noriem týkajúcich sa rozmanitých SOGIESC.

Upozorňujeme, že ak žiadateľ deklaruje, že vyznáva alebo praktizuje náboženstvo, ktoré vo všeobecnosti nepodporuje alebo netoleruje SOGIESC žiadateľa, nemalo by sa to považovať za nesúlad ako taký. Museli by ste posúdiť, či existujú nejaké nezrovnalosti alebo rozpory v opise relevantných vecných skutočností žiadateľom pri zohľadnení všeobecných zásad analýzy dôveryhodnosti.

Zároveň si uvedomte, že oficiálny postoj, ktorý náboženstvo zastáva k niektorým SOGIESC, sa nemusí nevyhnutne (plne) uplatňovať v praxi konkrétneho spoločenstva. Mali by ste posúdiť dostupné informácie o danej téme ako relevantné pre konkrétny prípad.

Schopnosť vyjadrovať myšlienky a pocity

Pri vykonávaní posúdenia dôveryhodnosti zvážte, že niektorí žiadatelia sa môžu cítiť príjemnejšie a môžu byť lepšie schopní opísať svoje skúsenosti a vyjadriť myšlienky a pocity týkajúce sa intímnych a osobných záležitostí než iní žiadatelia. Pri určovaní úrovne podrobnosti, zrozumiteľnosti, konzistentnosti a hĺbky, ktorú možno odôvodnene očakávať od vyhlásení žiadateľa, je dôležité uvedomiť si osobné a kontextuálne okolnosti žiadateľa a ďalšie faktory, ktoré môžu určiť skreslenie pozri oddiel [5.2.4. Faktory skreslenia](#) a oddiel [1.2. Vplyv kultúrneho, sociálneho a jazykového prostredia](#)). Všimnite si, že pri skúmaní osobných a kontextuálnych okolností žiadateľa nemusia faktory, ako sú vzdelanie alebo spoločenské postavenie, nevyhnutne naznačovať schopnosť žiadateľa hovoriť o (romantických) pocitoch a emóciách. Napríklad nie každý, kto má vysokoškolské vzdelanie, musí byť dobrý vo vyjadrovaní svojich emócií.

5.2.2. Posúdenie listinných dôkazov

Hlavným zdrojom dôkazov v prípadoch SOGIESC sú vyhlásenia žiadateľa (ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [5.2.1. Posudzovanie vyhlásení žiadateľa](#)). Žiadateľ však môže predložiť listinné dôkazy, ako sú fotografie, členské preukazy organizácií na podporu LGBTIQ osôb alebo písomné vyhlásenia tretích strán.

Všetky predložené listinné dôkazy sa budú musieť preskúmať z hľadiska ich **dôkaznej hodnoty**, t. j. do akej miery sú tieto dôkazy schopné podporiť vecnú skutočnosť (skutočností), na ktorú (ktoré) sa vzťahujú, a to na základe súboru kritérií. Upozorňujeme, že v každom prípade samotný listinný dôkaz nebude rozhodujúci pri dôveryhodnosti vecnej skutočnosti, ale bude potrebné ho analyzovať v súvislosti s inými dôkazmi (vrátane vyhlásení žiadateľa a informácií o krajine pôvodu).

Zistenia o dôkaznej hodnote listinných dôkazov môžete vyvodiť posúdením viacerých prvkov v predmetnom dokumente vrátane:

- **relevantnosti** (či a ako veľmi súvisí s vecnou skutočnosťou),
- **existencie** (možnosť, že dokument vydal uvedený autor),
- **obsahu** (napr. rozpory v dokumente, rozpory s vyhláseniami žiadateľa, presnosť, pokrytie podstatných alebo okrajových prvkov, zdroj),
- **povahy** (napr. originál/kópia, stav),
- **autora** (napr. kto, v akej funkcii, objektivita),
- **formy** (napr. formálne komponenty a ich štruktúra).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o posudzovaní listinných a iných dôkazov sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 2.1. „Posúďte listinné a iné dôkazy“.

Nasledujúce odseky sú zamerané na otázky týkajúce sa posudzovania listinných a iných dôkazov, ktoré sú osobitne relevantné v prípadoch SOGIESC.

a) Svedectvá tretej strany

Niekedy môžu tretie strany vrátane rodinných príslušníkov, partnerov, záujmových skupín, svedkov, organizácií občianskej spoločnosti a odborníkov, ako sú sociálni pracovníci, predložiť vyhlásenia na podporu žiadosti žiadateľa. Rovnako ako v prípade vyhlásení samotného žiadateľa (a všetkých ostatných dôkazov relevantných pre vecné skutočnosti), aj vyhlásenia tretej strany sa musia výslovne a riadne zohľadniť. Na základe uvedených kritérií je potrebné vyvodiť záver o dôkaznej hodnote každého z týchto dokumentov.

Je obzvlášť dôležité posúdiť, **v akej funkcii** autor poskytuje svoje svedectvo, a posúdiť jeho objektivnosť. Preto by sa mal zvážiť autor vyhlásenia tretej strany, motív (-y), ktoré stoja za vydaním vyhlásenia, a obsah dokumentu. V tejto súvislosti môžu byť relevantné ďalej uvedené aspekty.

- Vyhlásenia (pozitívne alebo negatívne) z **neznámych alebo anonymných zdrojov** majú zvyčajne obmedzenú váhu, pretože nie je možné určiť autora (a teda ani jeho spoľahlivosť, objektivnosť, motív atď.).
- Svedectvám poskytujúcim **informácie z prvej ruky** by sa mala prikladať väčšia váha ako vyhláseniam založeným na informáciách z druhej ruky.

Ak napríklad člen podpornej skupiny LGBTIQ osôb uvedie, že videl žiadateľa zúčastňovať sa na rôznych podujatiach organizovaných touto podpornou skupinou LGBTIQ osôb, takéto vyhlásenie bude mať vo všeobecnosti väčšiu váhu, ako keby niekto uviedol, že mu bolo povedané (žiadateľom alebo niekým iným), že sa žiadateľ zúčastnil na týchto podujatiach. Dôkazy v každom prípade nemajú rozhodujúcu váhu a mali by sa analyzovať spolu so všetkými ostatnými dostupnými a relevantnými dôkazmi, ktoré môžu súvisieť s vecnou skutočnosťou.

- Vyhlásenia tretích strán, ktoré sú **len vyjadrením podpory alebo tvrdením o SOGIESC žiadateľa**, bez akýchkoľvek faktických informácií, by vo všeobecnosti mali malú alebo by nemali žiadnu váhu.

Ak však svedectvá obsahujú ďalšie alebo nové faktické informácie, tieto náležitosti bude potrebné ďalej preskúmať a stále by sa museli posúdiť spolu s vyhláseniami žiadateľa.

Vyhlásenia tretích strán, aj keď sú rozsiahle a pochádzajú zo spoľahlivého a nezávislého zdroja, nezbavujú žiadateľa povinnosti poskytnúť zdôvodnenie žiadosti prostredníctvom (ústnych) vyhlásení.

b) Obsah sociálnych médií

Uvedomte si, že obsah, ktorý ste zozbierali vy, alebo ktorý žiadateľ predložil prostredníctvom **sociálnych médií**, predstavuje osobitné výzvy. Sociálne médiá môžu zahŕňať platformy sociálnych sietí, online zoznamovacie aplikácie, blogy a platformy na zdieľanie videí. Obsah, ktorý je k dispozícii na účtoch sociálnych médií, sa zvyčajne nevytvára podľa rovnakých výskumných a redakčných postupov ako v iných médiách. Takýto obsah často tvoria aj používatelia. Majte na pamäti, že identitu autora príspevku a súkromné účty na sociálnych sieťach možno ľahko ukradnúť. Informácie na sociálnych sieťach môžu podliehať rýchlym zmenám, vrátane ich obsahu a nastavenia súkromia, t. j. či sú verejné alebo súkromné.

Uvedomte si, že žiadatelia môžu zatajiť alebo neodhaľovať svoje SOGIESC na sociálnych sieťach a dokonca môžu používať profily na sociálnych sieťach na vykreslenie „konformných“ SOGIESC. Preto môže existovať vyššie riziko ako pri iných zdrojoch informácií, že obsah je nepresný, neobjektívny, zámerne zavádzajúci alebo pochybný. Zohľadnite to pri posudzovaní dôkaznej hodnoty takéhoto materiálu a jeho používání vo vašom posúdení dôveryhodnosti. Ako vo všetkých prípadoch, ak sa objavia nezrovnalosti medzi informáciami získanými prostredníctvom sociálnych médií alebo prostredníctvom prieskumu verejne dostupných zdrojov, žiadateľ musí dostať príležitosť objasniť svoje vyhlásenia.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 2.1.4 písm. c) „Obsah získaný prostredníctvom sociálnych médií“.

c) Lekárske správy

Ako je uvedené vyššie v oddiele [5.1.1.b\) Zhromažďovanie listinných a iných druhov dôkazov](#), žiadatelia môžu predložiť lekárske správy potvrdzujúce liečbu alebo lekárske zákroky, ktoré podstúpili, vrátane napríklad operácií na potvrdenie pohlavia.

Takéto lekárske správy možno zohľadniť pri posudzovaní dôveryhodnosti vecnej skutočnosti, s ktorou súvisia v danom prípade pozri oddiel [5.1.2.a\) Identifikácia vecných skutočností](#). Vecná skutočnosť, s ktorou možno tieto dôkazy spájať, by sa líšila v závislosti od toho, ako sa žiadateľ sám identifikuje, alebo v závislosti od tvrdenia, na podporu ktorého tieto dokumenty predložil. Napríklad v prípade, keď žiadateľ tvrdí, že je gej a bol donútený podstúpiť „korekčný“

chirurgický zákrok, by sa pri posudzovaní dôveryhodnosti skutočnosti, že podstúpil takýto zákrok, mohla zohľadniť lekárska správa potvrdzujúca zákrok na potvrdenie pohlavia. V inom prípade by lekárska správa potvrdzujúca zákrok na potvrdenie pohlavia mohla podporiť tvrdenie žiadateľa, že je transrodovou ženou. Pamätajte na to, že lekárske vyšetrenia alebo výsledky testov zamerané na stanovenie sexuálnej orientácie osoby vrátane psychologických posúdení nemožno použiť na posúdenie dôveryhodnosti sexuálnej orientácie osoby ⁽⁶⁰⁾.

Upozorňujeme, že žiadatelia z radov transrodových osôb nemusia podstúpiť (alebo začať) liečbu alebo procedúru na potvrdenie svojho pohlavia. Môže to byť z osobného rozhodnutia alebo z iných dôvodov. Môže sa preto stať, že nepredložia žiadne lekárske správy. Nemá sa to považovať za negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti, pokiaľ ide o ich rodovú identitu.

d) Nedostatok listinných dôkazov

Vo všeobecnosti by **absencia listinných dôkazov** týkajúcich sa SOGIESC určitej osoby nemala nevyhnutne viesť k negatívnym zisteniam o dôveryhodnosti ⁽⁶¹⁾. Ako sa uvádza na začiatku tejto kapitoly, žiadatelia v konaní o azyle často nie sú schopní predložiť na odôvodnenie svojej žiadosti veľa iných dôkazov, než sú ich vyhlásenia. Platí to najmä pre žiadateľov so žiadosťami súvisiacimi so SOGIESC.

Rozhodovač by však mal posúdiť, či žiadateľ splnil svoju povinnosť odôvodniť svoju žiadosť. Ďalšie informácie sú uvedené v oddiele [5.1.1. Zhromažďovanie dôkazov](#).

5.2.3. Posudzovanie informácií o krajine pôvodu

Hoci sú informácie o krajine pôvodu často rozhodujúce pre posúdenie dôveryhodnosti vecných skutočností žiadosti o medzinárodnú ochranu, rozsah, v akom môžu podporiť posúdenie konkrétneho prípadu, závisí od rôznych faktorov vrátane rozsahu, v akom je žiadosť založená na osobných okolnostiach a udalostiach, ktoré sa týkajú výlučne osobnej sféry, alebo do akej miery sú informácie o konkrétnej téme zdokumentované v konkrétnej krajine pôvodu. Obmedzenia alebo ťažkosti pri vypracovaní správ v krajine pôvodu môžu **obmedziť dostupnosť** informácií o konkrétnej veci, a malo by sa teda vždy zohľadniť.

V prípadoch SOGIESC upozorňujeme, že marginalizácia LGBTIQ osôb v krajinách pôvodu môže viesť k **nedostatočnému vypracovaniu správ**, ako sa podrobne uvádza v oddiele [4.1. Príprava na pohovor](#). Rozsah, v akom sú medzinárodné a iné organizácie a skupiny schopné monitorovať a dokumentovať zneužívanie LGBTIQ osôb, je v mnohých krajinách stále obmedzený. Informácie o krajine pôvodu preto nemusia byť vôbec k dispozícii, alebo môžu byť rozsahom obmedzené, napríklad ak sa v nich informuje o situácii len niektorých skupín osôb označovaných strešným pojmom LGBTIQ alebo niektorých regiónov krajiny (zvyčajne hlavného mesta), ale nie iných.

Preto je na účely posúdenia dôveryhodnosti dôležité mať na pamäti, že **nedostatok informácií o krajine pôvodu** nemusí nevyhnutne znamenať, že udalosť, záležitosť alebo osoby, ktoré žiadateľ uvádza, sa nestali alebo neexistujú. Z tohto dôvodu by nedostatok informácií o krajine

⁽⁶⁰⁾ SDEÚ, 2014, [A, B, C](#), op. cit., pozn. č. 19, body 59 – 66; CJEU, rozsudok SDEÚ z 25. januára 2018, [F/Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal \(predtým Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal\)](#), C-473/16, EU:C:2018:36.

⁽⁶¹⁾ Článok 4 ods. 5 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie), článok 4 ods. 5 kvalifikačného nariadenia.

pôvodu sám osebe nemal viesť k negatívnym zisteniam týkajúcim sa dôveryhodnosti, alebo by sa nevyhnutne nemal považovať za negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti. Pred vyvodením akýchkoľvek záverov by ste mali zvážiť, aká je pravdepodobnosť, že budú k dispozícii relevantné informácie o krajine pôvodu týkajúce sa náležitostí, ktoré v týchto informáciách o krajine pôvodu hľadáte.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Všeobecné informácie o používaní informácií o krajine pôvodu sú uvedené v dokumente úradu EASO [Practical guide on the use of country of origin information by case officers for the examination of asylum applications](#) (Praktická príručka o využívaní informácií o krajine pôvodu rozhodovateľmi na preskúmanie žiadostí o azyl), december 2020.

5.2.4. Faktory skreslenia

Ako rozhodovateľ si musíte uvedomiť, že schopnosť žiadateľa poskytnúť vyhlásenia alebo spôsob, akým to robí, môžu ovplyvniť rôzne faktory. Niektoré faktory môžu ovplyvniť aj spôsob, akým vy ako úradník vytvárate, prijímate a interpretujete správy.

Faktory skreslenia môžu súvisieť so samotným **žiadateľom**, s **interpretáciou a situáciou pri pohovore**, ako aj s vami, **rozhodovateľom**. Faktory, ktoré môžu viesť k skresleniam, budú existovať vždy a nie je možné sa im úplne vyhnúť. Je však potrebné si ich uvedomiť počas jednotlivých krokov procesu posudzovania dôkazov, aby bolo možné minimalizovať ich vplyv na výsledok konania ⁽⁶²⁾.

Mnohé faktory skreslenia sa môžu uplatňovať v rovnakom čase a môžu byť vzájomne prepojené. V prípadoch SOGIESC existujú určité faktory skreslenia, ktoré sú osobitne relevantné. Patrí k nim sociálne, kultúrne a jazykové zázemie (pozri oddiel [1.2. Vplyv kultúrneho, sociálneho a jazykového prostredia](#)), hanba, nedôvera a strach zo strany žiadateľa (pozri oddiel [1.3. Vplyv stigmy, hanby, nedôvery a strachu](#)), stereotypy, domnienky a predsudky (pozri oddiel [1.4. Vplyv stereotypov, domnienok a predsudkov](#)).

Ako rozhodovateľ si musíte byť vedomí aj toho, že skutočnosť, že ste rozprávania s podobnými príbehmi počuli a čítali mnohokrát, môže spôsobiť „**únavu z dôveryhodnosti**“ alebo „**otupenie prípadmi**“. To môže spôsobiť, že sa počas pohovoru budete radšej vyhýbať hlbším výpovediam, aby ste sa vyhli ďalšiemu vypočutiu traumatických zážitkov. Môže vás to takisto prinútiť neprimerane zvýšiť prah dôveryhodnosti, ktorý uplatňujete. Namiesto toho budete musieť každý prípad analyzovať individuálne, bez zaujatosti.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie informácie o faktoroch skreslenia sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 2.3. „Zohľadnite individuálne faktory a faktory súvisiace s okolnosťami, ktoré môžu viesť k skresleniam“.

⁽⁶²⁾ Článok 10 ods. 3 písm. a) a článok 15 ods. 3 písm. a) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 13 ods. 7 písm. a) a článok 34 ods. 2 nariadenia o konaní o azyle.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Často sú jediným dostupným dôkazom vyhlásenia žiadateľa.
- Niektoré typy dokumentov nemožno použiť ako dôkaz v prípadoch SOGIESC, ako sú lekárske vyšetrenia alebo výsledky testov – vrátane psychologických posudkov – zamerané na stanovenie sexuálnej orientácie, ako aj dôkazy v podobe intímnych aktov alebo nahoty vo forme fotografií a videí.
- Pri identifikácii vecných skutočností neprehliadnite relevantné náležitosti, zvážte osobné pomery žiadateľa, nezabudnite, že vnímanie žiadateľa ako osoby s danými SOGIESC by bolo relevantnou vecnou skutočnosťou, a zvážte skutočnosti, ktoré sa vyskytli *sur place*.
- Pri formulovaní vecných skutočností sa držte situácie alebo udalostí, ako ich opísal žiadateľ.
- Pri posudzovaní dôveryhodnosti vyhlásení žiadateľa musíte okrem všeobecných kritérií zohľadniť aj tieto skutočnosti:
 - Uvedomte si možné domnienky a stereotypy a vyhnite sa (pokiaľ možno) ich vplyvu na vaše posudzovanie.
 - Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC nie sú homogénnou skupinou. Zohľadnite rôznorodosť ich skúseností a ich osobnú situáciu.
 - Vecné skutočnosti, pre ktoré budete vykonávať analýzu dôveryhodnosti, sa budú líšiť. Odvolajte sa na rozmery, ktoré sa objavili počas pohovoru, a identifikujte príslušné vyhlásenia. Ak by ste na základe profilu žiadateľa predpokladali, že určitý rozmer je relevantný, ale v skutočnosti nie je relevantný v konkrétnom prípade, samo osebe to nie je negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti.
 - Vykonajte posúdenie dôveryhodnosti „individualizovaným a citlivým spôsobom“ ⁽⁶³⁾.
 - Chýbajúca sebaidentifikácia nie je sama o sebe negatívnym ukazovateľom dôveryhodnosti.
 - Neskoré odhalenie SOGIESC by samo osebe nemalo byť zohľadnené proti dôveryhodnosti.
 - Úroveň vedomostí o právnych ustanoveniach, ktoré sa týkajú LGBTIQ osôb, alebo oboznámenosť s podpornými skupinami LGBTIQ osôb sa môže líšiť, a preto sa líšia aj informácie, ktoré môžete od žiadateľa očakávať.
 - Osoby, ktoré sú gejmami alebo lesbami, môžu (mohli) mať vzťahy s osobami opačného pohlavia. To samo o sebe nie je negatívny ukazovateľ dôveryhodnosti. Zároveň posúdte, či existujú nejaké nezrovnalosti vo výpovedi žiadateľa k týmto témam a súvisiacim vecným skutočnostiam.

⁽⁶³⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, op. cit., pozn. č. 33, bod 62.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Ak žiadateľ deklaruje, že vyznáva alebo praktizuje náboženstvo, ktoré vo všeobecnosti nepodporuje alebo netoleruje jeho SOGIESC, nejde o nesúlad ako taký. Posúďte, či vo výpovedi žiadateľa nie sú nejaké nezrovnalosti vzhľadom na všeobecné zásady analýzy dôveryhodnosti.
- Neberte do úvahy podrobné vyhlásenia o sexuálnych aktivitách a praktikách.
- Vždy si uvedomte možné faktory, ktoré majú vplyv na schopnosť žiadateľa prezentovať fakty vrátane jeho schopnosti vyjadrovať myšlienky a pocity.
- Pri posudzovaní listinných dôkazov:
 - venujte osobitnú pozornosť zdroju/autorovi výpovedí tretích strán,
 - zohľadnite špecifiká obsahu sociálnych médií,
 - buďte obzvlášť pozorní pri posudzovaní lekárskeho správ, spojte ich so správnou vecnou skutočnosťou a nezabudnite, že niektoré správy nemožno použiť na posúdenie dôveryhodnosti,
 - pamätajte na to, že nedostatok listinných dôkazov v prípadoch SOGIESC by nemal nevyhnutne viesť k negatívnemu záveru o dôveryhodnosti.
- Pri posudzovaní informácií o krajine pôvodu pamätajte na to, že v prípade niektorých krajín alebo profilov môžu byť obmedzené z viacerých dôvodov vrátane nedostatočného vypracovania správ. Majte na pamäti, že nedostatok informácií o krajine pôvodu nemusí nevyhnutne znamenať, že udalosť, problém alebo osoby, ktoré uviedol žiadateľ, sa nevyskytli alebo sa nestali, alebo neexistujú.
- Myslíte na to, že faktory skreslenia môžu ovplyvniť proces posudzovania dôkazov, a snažte sa minimalizovať ich vplyv.

6. Posudzovanie rizík

Táto kapitola je zameraná na:

- podrobný opis prvkov a aspektov, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní rizika pri návrate v prípadoch,
- objasnenie úlohy, ktorú môžu zohrávať vyhlásenia a listinné dôkazy, spolu s informáciami o krajine pôvodu a osobnými okolnosťami,
- zdôraznenie aspektov týkajúcich sa prenasledovania v minulosti a rôznych možných žiadostí týkajúcich sa SOGIESC, s osobitným zameraním na žiadosti *sur place* a žiadosti žiadateľov z krajín, ktorých zákony kriminalizujú konkrétne SOGIESC alebo sexuálne aktivity osôb rovnakého pohlavia,
- poskytnutie usmernení k pojmu „diskrétnosť“,
- predstavenie aspektov v súvislosti s pôvodcami prenasledovania pri žiadostiach založených na SOGIESC a vnútroštátnymi zákonmi, ktoré kriminalizujú SOGIESC.

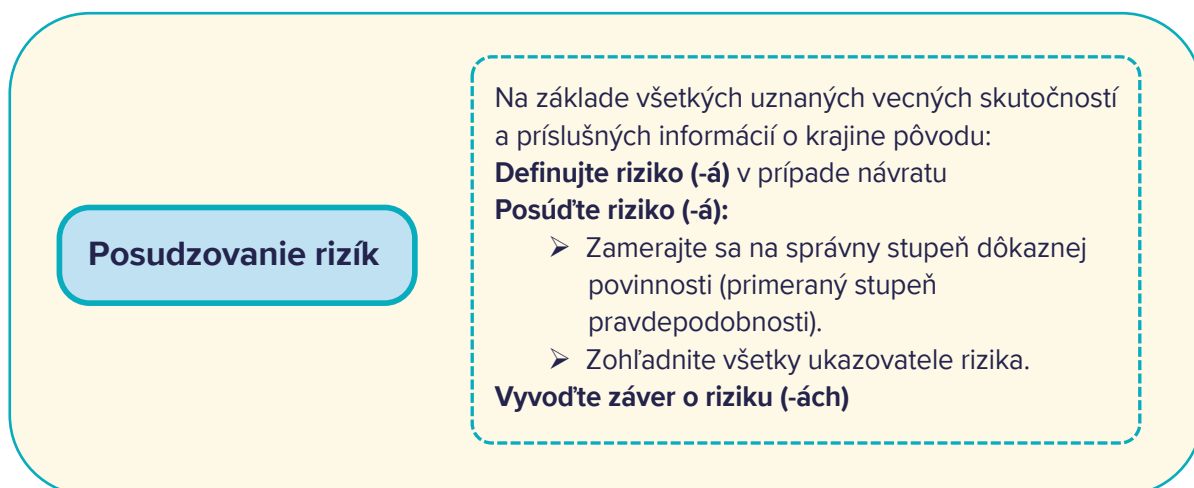
Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o ďalších náležitostiach posudzovania rizík sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), kapitola 3. „Krok 3: Posúdenie rizík“.

6.1. Náležitosti, ktoré treba zvážiť

Posudzovanie rizík je faktická a výhľadová analýza na posúdenie pravdepodobnosti, že žiadateľ bude prenasledovaný, ak sa vráti do svojej domovskej krajiny. V tejto analýze sa zohľadňujú uznané vecné skutočnosti a dostupné informácie o krajine pôvodu v čase rozhodnutia.

Obrázok 11. Posudzovanie rizík

Posudzovanie rizík v súvislosti so žiadosťou založenou na SOGIESC, rovnako ako v prípade všetkých ostatných žiadostí, by sa malo vykonať individuálne. Pri vykonávaní posudzovania rizík najmä v prípadoch SOGIESC by ste mali zohľadniť tieto body.

- **Uznané vecné skutočnosti.** Posudzovanie rizík bude okrem iného založené na príslušných vyhláseniach a dokumentácii o uznaných vecných skutočnostiach, ktoré predložil žiadateľ, ak existujú, a pokiaľ sú relevantné pre zdôvodnenie možného budúceho rizika.

Aj keď boli uznané len niektoré vecné skutočnosti a nie všetky, stále musíte vykonať posudzovanie rizík na ich základe. Ak bola napríklad zistená sexuálna orientácia žiadateľa, ale jeho minulé skúsenosti v krajine pôvodu nie, stále budete analyzovať riziko návratu vzhľadom na uznanú skutočnosť.

- **Relevantné informácie o krajine pôvodu.** Dostupné informácie o krajine pôvodu nemusia byť rozsiahle – ako sa uvádza v oddiele [5.2.3. Posudzovanie informácií o krajine pôvodu](#). Ak neexistujú spoľahlivé informácie o krajine pôvodu týkajúce sa SOGIESC, nemalo by to ihneď viesť k záveru, že situácia je bezpečná. Aj keď to tak v niektorých prípadoch môže byť, na nedostatok informácií by sa malo nazerať v širšom kontexte, pretože by mohol, naopak, potenciálne poukazovať na vážnosť situácie v krajine pôvodu pre komunity so SOGIESC.

V závislosti od žiadosti by ste museli vyhľadať informácie o existencii zákonov a predpisov týkajúcich sa SOGIESC, prípadne vrátane kriminalizácie určitých SOGIESC a/alebo sexuálnych aktivít osôb rovnakého pohlavia. Vyhľadajte si informácie o uplatňovaní týchto zákonov v praxi, ktoré sa môžu v rôznych častiach krajiny líšiť, alebo sa mohli časom zmeniť. Dôležité sú aj informácie o sociálnej klíme a postojoch rôznych subjektov spoločnosti k príslušným SOGIESC.

- **Osobné okolnosti žiadateľa.** Osobné okolnosti vrátane faktorov, ako je zázemie, pohlavie, vek, ekonomické a sociálne postavenie a miesto pobytu, môžu prispieť k zvýšeniu alebo minimalizácii rizika pre konkrétneho žiadateľa. Napríklad situácia pre ľudí s rozmanitými SOGIESC sa môže – v niektorých krajinách – líšiť, ak sú v meste alebo na vidieku.
- **Riziko prenasledovania v budúcnosti.** Hoci by sa pri posudzovaní rizík pri návrate malo brať do úvahy prenasledovanie v minulosti, treba si uvedomiť, že mnoho LGBTIQ osôb alebo osôb, ktoré sa venujú sexuálnym aktivitám osôb rovnakého pohlavia, o tom neinformuje zo strachu z možného prenasledovania v krajine pôvodu. Z tohto dôvodu nemuseli byť v minulosti obeťami (hrozieb) prenasledovania. To však neznamená, že by v budúcnosti neboli vystavení riziku; na určenie budúceho rizika je potrebné vykonať vhodnú analýzu ⁽⁶⁴⁾. Neznamená to ani to, že by sa od nich dalo očakávať, že budú (naďalej) diskrétni, pokiaľ ide o ich SOGIESC (pozri oddiel [6.4. Problematika diskrétnosti](#)).

Na základe zhromaždených informácií a uvedených náležitostí identifikujte bezprávie, ktorému môže žiadateľ čeliť po návrate, a určite pravdepodobnosť (opätovného) vzniku tohto bezprávia.

⁽⁶⁴⁾ EUAA, [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 3.3.2 písm. a) „Ukazovatele rizika – udalosti, ktoré žiadateľ zažil v minulosti“.

6.2. Žiadosti založené na sexuálnych aktivitách osôb rovnakého pohlavia

Ako už bolo zdôraznené, neexistuje žiadny jednotný štandardný profil alebo žiadosť založený/-ú na SOGIESC, ale skôr rôzne žiadosti. Niektoré žiadosti sú založené na skutočnosti, že osoba bez toho, aby sa identifikovala ako LGBTIQ osoba, sa zapojila alebo sa zapája do sexuálnych aktivít osôb rovnakého pohlavia.

Skutočnosť, že sexuálne vzťahy medzi mužmi a ženami nie sú povolené z dôvodu spoločenských, „morálnych“ alebo náboženských noriem (česť, cudzoložstvo atď.), alebo nie sú možné z dôvodu okolností (škola, armáda, väzenie, kde je len jedno pohlavie, atď.), môže viesť k sexuálnym interakciám medzi osobami rovnakého pohlavia z „nutnosti“, len ako sexuálne uspokojenie a/alebo ako náhrada heterosexuálnych vzťahov. V takýchto situáciách je sexuálna prax odlišná od osobnosti a identity. **Situačné sexuálne aktivity** sú prechodného charakteru a často sa vyskytujú v osobitných kontextoch. Zároveň sa môže stať, že vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia sú voľbou na základe iných faktorov, napríklad v prípade sexuálnej práce. Za všetkých týchto okolností tieto sexuálne akty nezodpovedajú sexuálnej orientácii.

Je potrebné zvážiť, či by sa osoba mohla vzdať situačných sexuálnych aktivít alebo takéto aktivity v budúcnosti neopakovať. Je dôležité mať na pamäti, že aj v prípadoch vzťahov medzi osobami rovnakého pohlavia, ktoré sú výsledkom voľby vedenej inými faktormi, než je sexuálna orientácia, môže byť žiadateľovi napriek tomu pripísaná príslušnosť k LGBTIQ. Preto by ste mali zvážiť vnímanie pôvodcu (-ov) prenasledovania alebo vážneho bezprávia. Muži, ktorí majú sex s mužmi, a ženy, ktoré majú sex so ženami, môžu byť v prípade návratu do svojej krajiny vystavení riziku bezprávia. Ako rozhodovač musíte vykonať analýzu posudzovania rizík.

6.3. Žiadosti *sur place*

Nezabudnite, že situácia alebo skutočnosti vedúce k riziku prenasledovania mohli vzniknúť alebo sa objavili **po tom, ako žiadateľ opustil svoju krajinu pôvodu**. Tieto prípady sa často označujú ako žiadosti *sur place* ⁽⁶⁵⁾.

V prípade žiadostí založených na SOGIESC by to bol prípad, keď si žiadateľ uvedomil svoje SOGIESC napríklad po odchode z krajiny pôvodu. Medzi ďalšie príklady patria prípady, keď k sexuálnym aktom osôb rovnakého pohlavia došlo po ich odchode, alebo keď žiadateľ po odchode podstúpil tranzíciu na iné pohlavie.

Dôvodom môže byť napríklad skutočnosť, že žiadateľ vyrastal alebo žil v nepriateľskom a obmedzujúcom prostredí. Majte na pamäti, že SOGIESC môžu byť premenlivé a môžu sa v priebehu času meniť. Hoci sa odlišné SOGIESC žiadateľa mohli prejavovať alebo mať určitý efekt až po jeho odchode z krajiny pôvodu, obavy z prenasledovania môžu byť v budúcnosti opodstatnené.

⁽⁶⁵⁾ Článok 5 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 5 kvalifikačného nariadenia.

Môže sa stať, že žiadateľ si bol vedomý svojich SOGIESC v krajine pôvodu a opustil krajinu bez úmyslu požiadať o medzinárodnú ochranu, ale o jeho SOGIESC sa dozvedela rodina, komunita alebo iné subjekty v krajine pôvodu. Takisto sa môže stať, že počas neprítomnosti žiadateľa v krajine pôvodu sa môže zvýšiť sociálne nepriateľstvo voči komunitám so SOGIESC, alebo sa môžu zaviesť právne predpisy proti komunitám so SOGIESC. To môže viesť k riziku prenasledovania.

6.4. Problematika diskretnosti

Žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC sa často (snažia) utajiť niektoré aspekty a niekedy aj veľké časti svojho života. Mnohí z nich potláčajú svoje SOGIESC, aby sa vyhli vážnym dôsledkom odhalenia. Mnohí z nich nežili otvorene ako LGBTIQ osoby v krajine pôvodu, dokonca ani v krajinách tranzitu a v krajine azylu. Niektorí možno nemali žiadne intímne vzťahy.

Je nesmierne dôležité, aby ste si uvedomili, že **nemožno očakávať, že osoba bude skrývať svoje SOGIESC alebo bude v súvislosti s nimi diskretná, aby sa vyhla riziku** prenasledovania v prípade návratu do svojej krajiny. Nevhodnosť uvažovania o „diskretnosti“ sa vzťahuje aj na bisexuálnych jednotlivcov, v prípade ktorých by sa nemalo očakávať, že budú nadväzovať vzťahy len s opačným pohlavím.

SDEÚ, 2013, X, Y a Z ⁽⁶⁶⁾

Pri posudzovaní žiadosti o získanie postavenia utečenca príslušné orgány nemôžu primerane očakávať, že na predídenie nebezpečenstvu prenasledovania žiadateľ o azyl skryje vo svojej krajine pôvodu svoju homosexualitu, alebo bude zdržanlivý v prejavovaní svojej sexuálnej orientácie.

Článok 10 ods. 3 kvalifikačného nariadenia

Pri posudzovaní, či žiadateľ má opodstatnenú obavu z prenasledovania, rozhodujúci orgán nemôže odôvodnene očakávať, že žiadateľ sa prispôsobí alebo zmení svoje správanie, presvedčenie alebo identitu, alebo sa zdrží určitého konania, ak takéto správanie, presvedčenie alebo konanie je príznačné pre jeho identitu, aby sa vyhol riziku prenasledovania vo svojej krajine pôvodu.

⁽⁶⁶⁾ SDEÚ, rozsudok zo 7. novembra 2013, [Minister voor Immigratie en Asiel/X, Y a Z/Minister voor Immigratie en Asiel](#), spojené veci C199/12 až C201/12, EU:C:2013:720, bod 76 a bod 3 rozsudku. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA).

Poznámka k prístupu UNHCR

UNHCR uvádza ďalšie dôležité aspekty, ktoré je potrebné zohľadniť.

32. [...] Otázkou nie je, či by žiadateľ mohol žiť v tejto krajine bez toho, aby to malo nepriaznivé následky, ak by bol diskretný. Je dôležité poznamenať, že aj keď sa žiadateľom doteraz darilo vyhýbať sa bezpráviu utajením, ich situácia sa môže časom zmeniť a utajenie nemusí byť možné počas celého ich života. Riziko odhalenia sa takisto nemusí nevyhnutne obmedzovať na ich vlastné správanie. Takmer vždy existuje možnosť odhalenia proti vôli osoby, napríklad náhodou, fámami alebo rastúcim podozrením. Zároveň je dôležité si uvedomiť, že aj keď LGBTI osoby skrývajú svoju sexuálnu orientáciu alebo rodovú identitu, stále môžu byť vystavené riziku odhalenia a súvisiaceho bezprávia za to, že nedodržiavajú očakávané spoločenské normy (napríklad uzatváranie manželstva a rodenie detí). Absenciou určitých očakávaných činností a správania sa identifikuje rozdiel medzi nimi a inými ľuďmi, čo ich môže vystaviť riziku bezprávia ⁽⁶⁷⁾.

6.5. Zákony kriminalizujúce SOGIESC

Mnohí žiadatelia so žiadosťami založenými na SOGIESC pochádzajú z krajín, ktoré majú **zákony kriminalizujúce** ich SOGIESC alebo určité správanie či činy súvisiace so SOGIESC, alebo kde sa na stíhanie osôb s rozmanitými SOGIESC využíva uplatňovanie niektorých iných zákonov, t. j. zákonov o morálke.

Je možné, že tieto zákony sa uplatňujú vždy, alebo sa uplatňujú zriedkavo, alebo sa dlho neuplatňovali, alebo sa tieto zákony neuplatňujú nikdy.

Pri vykonávaní posudzovania rizík, rovnako ako pri akomkoľvek inom riziku bezprávia, budete musieť uplatniť stupeň dôkaznej povinnosti pri posudzovaní opodstatnenosti obáv z prenasledovania, ktorého hraničnou mierou je „primeraná miera pravdepodobnosti“. Uplatniteľná dôkazná povinnosť je preto nižšia ako „bez dôvodných pochybností“ ⁽⁶⁸⁾.

Existencia zákona kriminalizujúceho dané SOGIESC alebo súvisiace činy a správanie je **závažným ukazovateľom rizika**. Ak sa v informáciách o krajine pôvodu uvádza, že zákon sa neuplatňuje úplne alebo vždy, budete musieť skontrolovať rozsah vykonávania zákona v praxi [v celej krajine alebo len v niektorých regiónoch, vo všetkých skupinách alebo v niektorých

⁽⁶⁷⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, op. cit., pozn. č. 33, bod 32 s odkazom na rozsudok Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva zo 7. júla 2010, [HJ \(Iran\) and HT \(Cameroon\)/Secretary of State for the Home Department](#) [HJ (Irán) a HT (Kamerun)], UKSC 31, bod 53: Základným dôvodom dohovoru je ... že ľudia by mali mať možnosť žiť slobodne bez obáv, že by mohli utpieť bezprávie potrebnej intenzity alebo trvania, pretože sú napríklad čierni, potomkovia nejakého bývalého diktátora alebo gejovia. Keďže neexistuje žiaden náznak opaku, vyplýva z toho, že musia mať možnosť žiť otvorene týmto spôsobom bez strachu z prenasledovania. Tým, že prijímajúci štát im umožní žiť otvorene a bez strachu, poskytuje im ochranu, ktorá je náhradou za ochranu, ktorú im mal poskytnúť ich domovský štát.

A Druhostupňový súd (oddelenie pre imigračné a azylové veci), 24. júna 2011, [SW \(lesbians – HJ and HT applied\) Jamaica/Secretary of State for the Home Department](#) [SW (lesby – HJ a HT) Jamajka/ministerstvo vnútra], Spojené kráľovstvo, CG [2011] UKUT 00251(IAC).

⁽⁶⁸⁾ EUAA, [Praktická príručka o posudzovaní dôkazov a rizík](#), január 2024, oddiel 3.3.1. Stupeň pravdepodobnosti pre odôvodnený strach a reálne riziko (stupeň dôkaznej povinnosti).

osobitných profiloch, ak sa stále uplatňuje, zriedka alebo sa neuplatňuje, pričom sa zohľadní stabilita (ne)vykonávania v priebehu času] s perspektívou orientovanou na budúcnosť.

Mali by ste si však uvedomiť, že v súvislosti s prípadmi SOGIESC by bolo dôležité preskúmať **dalšie riziká spojené s existenciou kriminalizujúceho zákona** a širší rozmer. V rámci zákona, ktorý sa uplatňuje zriedkavo alebo sa neuplatňuje vôbec, sa môže stále podporovať prenasledovanie, škodlivé alebo diskriminačné konanie zo strany orgánov presadzovania práva, správnych orgánov a inštitúcií, ako aj neštátnych subjektov, alebo sa môže použiť na ospravedlnenie takého konania a môže zabrániť tomu, aby osoba našla zmysluplnú ochranu.

Takisto je dôležité preskúmať **individuálny profil a osobné okolnosti** žiadateľa, keďže zákon sa nemusí uplatňovať rovnakým spôsobom na všetky osoby v krajine. Preto by ste sa mali zaoberať aj tým, ako by osobné okolnosti (napr. etnický alebo náboženský pôvod, sociálne postavenie, povolanie atď.) mohli ovplyvniť uplatňovanie zákona na konkrétného jednotlivca.

6.6. Pôvodcovia prenasledovania

Pri identifikácii možných rizík a vykonávaní posudzovania rizík sa musíte pozrieť aj na pôvodcu (-ov) obávaného bezprávia. Majte na pamäti, že štátne aj neštátne subjekty môžu byť páchatelmi prenasledovania založeného na SOGIESC ⁽⁶⁹⁾.

Úloha **štátu** ako pôvodcu prenasledovania založeného na SOGIESC môže mať rôzne formy. Štáty môžu aktívne stíhať alebo kriminalizovať určité činy súvisiace so SOGIESC, ako sú sexuálne aktivity osôb rovnakého pohlavia, zmena pohlavia alebo cross-dressing (nosenie oblečenia, ktoré je spojené s iným pohlavím). Môžu takisto zaviesť zákony, ktoré priamo alebo nepriamo diskriminujú ľudí s rozmanitými SOGIESC, a to z hľadiska identity aj správania. Môžu aj podnecovať alebo tolerovať prenasledovanie zo strany spoločnosti.

Medzi **neštátne** subjekty môžu patriť rodinní príslušníci, susedia, klany a kmene, neštátne ozbrojené skupiny alebo širšia komunita. Môžu byť priamo alebo nepriamo zapojené do škodlivých činov vrátane zastrašovania, obťažovania, domáceho násillia alebo iných foriem fyzického, psychického alebo sexuálneho násillia.

V situáciách, keď hrozba bezprávia pochádza od neštátnych subjektov, zvážte aj to, či je štát schopný a ochotný poskytnúť ochranu pred takýmto bezprávím (pozri oddiel [7.3.1. Aktéri ochrany](#)).

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie usmernenie je uvedené v dokumente úradu EASO [Praktická príručka: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu](#) (Praktická príručka úradu EASO: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu), apríl 2018, oddiel „Aktéri prenasledovania alebo vážneho bezprávia“.

⁽⁶⁹⁾ Článok 6 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 6 kvalifikačného nariadenia.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Žiadatelia môžu pri návrate čeliť rizikám, pretože sa zapojili do sexuálnych aktivít osôb rovnakého pohlavia, bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu.
- Žiadatelia môžu byť ohrození z dôvodu svojich vnímaných SOGIESC.
- Riziko pri návrate môže vyplývať zo skutočností, ktoré nastali po tom, ako žiadateľ opustil svoju krajinu.
- Uvedomte si, že od osoby nemožno očakávať, že bude skrývať svoje SOGIESC alebo bude v súvislosti s nimi diskretná, aby sa vyhla riziku prenasledovania v prípade návratu do svojej krajiny
- V prípadoch SOGIESC môže byť pôvodcom prenasledovania štát, ale aj neštátne subjekty vrátane rodiny, členov, susedov, klanov a kmeňov, neštátnych ozbrojených skupín alebo širšej komunity.
- Existencia zákonov kriminalizujúcich dané SOGIESC alebo určité správanie, alebo činy súvisiace so SOGIESC je závažným ukazovateľom rizika. To isté platí aj pre existenciu iných zákonov, ako sú napríklad zákony o morálke, ktoré sa používajú na stíhanie osôb s rozmanitými SOGIESC. Aj keď sa zákony uplatňujú len zriedka, môžu sa použiť na ospravedlnenie prenasledovania alebo na zabránenie žiadateľovi nájsť ochranu.

7. Právna analýza

Po fáze posudzovania dôkazov a rizík pokračuje rozhodovací proces právnym posúdením toho, či sú splnené vecné podmienky na udelenie medzinárodnej ochrany ⁽⁷⁰⁾.

V tejto analýze musíte ako rozhodovač najprv zvážiť, či **identifikované riziko (-á) predstavuje (-ú) prenasledovanie**. V takom prípade musíte zvážiť **existenciu spojitosti** aspoň s jedným z piatich dôvodov prenasledovania stanovených v Ženevskom dohovore o právnom postavení utečencov ⁽⁷¹⁾ a v kvalifikačnej smernici (prepracované znenie)/kvalifikačnom nariadení. Ak sa preukáže spojitosť s jedným z piatich dôvodov, ďalším krokom by bolo posúdenie **dostupnosti ochrany** a **alternatívy vnútroštátnej ochrany** ⁽⁷²⁾.

Na základe výsledku právnej analýzy sa určí, či žiadateľ spĺňa podmienky na medzinárodnú ochranu.

Táto kapitola obsahuje náležitosti, ktoré treba zvážiť, pokiaľ ide o:

- zaobchádzanie predstavujúce prenasledovanie,
- spojitosť s jedným (alebo viacerými) dôvodmi prenasledovania,
- možní aktéri ochrany a
- uplatnenie alternatívy vnútroštátnej ochrany.

7.1. Zaobchádzania predstavujúce prenasledovanie

Nie je možné vymenovať všetky formy zlého zaobchádzania a bezprávia, ktoré predstavujú prenasledovanie, a ktoré by preto mohli legitímne oprávňovať osobu na medzinárodnú ochranu na základe jej SOGIESC.

⁽⁷⁰⁾ Podmienky sú stanovené v kvalifikačnej smernici (prepracované znenie) a v kvalifikačnom nariadení.

⁽⁷¹⁾ Valné zhromaždenie OSN, [Convention relating to the status of refugees](#) (Dohovor o právnom postavení utečencov), 1951, *op. cit.*, pozn. č. 15.

⁽⁷²⁾ Posudzovanie alternatívy vnútroštátnej ochrany v súlade s ustanoveniami kvalifikačnej smernice (prepracované znenie) závisí od vnútroštátnych právnych predpisov a praxe. Posudzovanie alternatívy vnútroštátnej ochrany je však požiadavkou podľa kvalifikačného nariadenia.

Článok 9 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)

1. Aby sa čin považoval za čin prenasledovania v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru, musí:

a) byť svojou povahou dostatočne vážny alebo opakovaný tak, aby predstavoval vážne porušovanie základných ľudských práv [...], alebo

b) byť zoskupením rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú dostatočne vážne na to, aby mali na jednotlivca rovnaký vplyv ako je uvedený v písmene a).

Článok 9 kvalifikačného nariadenia

1. Čin sa považuje za čin prenasledovanie v zmysle článku 1 bodu A Ženevského dohovoru, keď je:

a) svojou povahou dostatočne vážny alebo opakovaný tak, aby predstavoval vážne porušovanie základných ľudských práv, [...]; alebo

b) zoskupením rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú dostatočne závažné nato, aby mali na jednotlivca podobný vplyv ako čin v písmene a).

Preto budete musieť zvážiť, že čin môže byť závažný v zmysle tohto ustanovenia len z dôvodu jeho povahy, a to aj v prípade, že k nemu nedôjde viac ako raz. Ak sa čin opakuje alebo dôjde k nahromadeniu rôznych činov (alebo opomenutí), môže sa stať dostatočne závažným na to, aby predstavoval prenasledovanie. Inými slovami, **závažnosť je vymedzená buď povahou činov, alebo opakujúcou sa povahou činov voči žiadateľovi.**

SDEÚ, 2013, X, Y a Z ⁽⁷³⁾

2. Článok 9 ods. 1 smernice 2004/83 v spojení s jej článkom 9 ods. 2 písm. c) sa má vykladať v tom zmysle, že kriminalizácia homosexuálnych činov sama osebe nepredstavuje čin prenasledovania. Naopak trest odňatia slobody, ktorým sa trestajú homosexuálne činy a ktorý sa skutočne uplatňuje v krajine pôvodu, ktorá prijala takúto legislatívu, treba považovať za neúmerné alebo diskriminačné potrestanie, a teda predstavuje čin prenasledovania.

⁽⁷³⁾ SDEÚ, 2013, X, Y a Z, op. cit., pozn. č. 66, bod 2 rozhodnutia. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUA).

Zatiaľ čo činy fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia môžu byť najčastejšie uznávanými činmi prenasledovania (aj) v prípadoch SOGIESC, je dôležité si uvedomiť, že sa môžu uplatniť aj iné činy, ktoré môžu mať rôzne formy.

Ďalej je uvedený neúplný zoznam zaobchádzania, ktoré by samo o sebe mohlo predstavovať prenasledovanie, s príkladmi zaobchádzania bežného v prípadoch SOGIESC.

- **Činy fyzického alebo duševného násillia.**

Napríklad činy sexuálneho násillia, ako je lesba, ktorá je vystavená „nápravnému“ znásilneniu; transrodový muž, ktorý je len na základe svojej rodovej identity násillne hospitalizovaný v psychiatrickom zariadení.

- **Zákonné, správne, policajné a/alebo súdne opatrenia,** ktoré sú samotné diskriminačné alebo ktoré sú vykonávané diskriminačným spôsobom.

Príklady takýchto opatrení zahŕňajú vnútroštátne zákony a/alebo postupy, ktoré poskytujú horšie podmienky vo väzniciach pre LGBTIQ osoby v porovnaní s ostatnými väzňami (napr. izolácia/samoväzba), alebo ich nechránia pred násillím vo väznici; polícia uplatňuje zákon zameraný konkrétne na SOGIESC (napr. LGBTIQ osoby stíhané za prostitúciu); odmietnutie zdravotnej starostlivosti v život ohrozujúcich situáciách pre LGBTIQ osoby.

- **Neprimerané alebo diskriminačné trestné stíhanie alebo odopretie súdnej nápravy, ktorého dôsledkom je neúmerné alebo diskriminačné trestania.**

Napríklad trest smrti, prísne telesné tresty vrátane bičovania, odsúdenie na prísnejší trest z dôvodu SOGIESC danej osoby.

- **Činy rodovo motivovanej povahy.**

Napríklad lesba, ktorá sa stala obeťou násillia založeného na cti kvôli svojej sexuálnej orientácii, nútenie geja, aby sa oženil so ženou; nútenie jednotlivca, aby podstúpil operáciu alebo zákrok na zmenu pohlavia, alebo hormonálnu liečbu.

Obmedzenia výkonu určitých práv menej závažnej povahy alebo (výlučne) diskriminačné opatrenia môžu predstavovať prenasledovanie z dôvodu závažnosti a/alebo opakovanosti takýchto činov alebo preto, že sa vyskytujú ako súhrn rôznych opatrení. Hoci **diskriminačné zaobchádzanie** samo o sebe nepredstavuje prenasledovanie v zmysle kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)/kvalifikačného nariadenia, môže byť napriek tomu takej povahy, že problémy, ktorých sa obáva, sú také závažné, že majú vplyv na základné ľudské práva ⁽⁷⁴⁾.

Napríklad (pripisované) LGBTIQ osoby môžu čeliť ostrakizmu zo strany rôznych zložiek svojej komunity alebo spoločnosti a mať ťažkosti s prístupom k prostriedkom na zabezpečenie svojich základných životných potrieb a základných služieb, ako sú práca, bývanie a prístrešie, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť.

⁽⁷⁴⁾ Pozri aj UNHCR, [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) (Príručka o postupoch a kritériách pri priznávaní postavenia utečenca podľa Dohovoru z roku 1951 a Protokolu o právnom postavení utečencov z roku 1967), body 54 – 55; UNHCR, [Guidelines on International Protection No. 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, op. cit., pozn. č. 33, body 17 a 20 – 25; Medzinárodná komisia právnikov (ICJ), [Refugee Status Claims Based on Sexual Orientation and Gender Identity – A Practitioners' Guide](#) (Žiadosti o priznanie postavenia utečenca na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity – príručka odborníkov z praxe), č. 11, február 2016, s. 159 – 170.

Kumulácia alebo opakovanie týchto druhov diskriminácie alebo činov z dôvodu SOGIESC môže znamenať prenasledovanie. Posúdenie, či kumulatívny účinok takejto diskriminácie dosahuje úroveň prenasledovania, sa opiera o relevantné a aktuálne informácie o krajine pôvodu ⁽⁷⁵⁾.

Vo všeobecnosti nie je nezvyčajné, že sa tieto rôzne formy diskriminácie kumulujú, jedna vyplýva z druhej a dostávajú žiadateľa do situácie, ktorá predstavuje prenasledovanie.

7.2. Spojitosť s dôvodom na prenasledovanie

Činy prenasledovania ako také osobu ako utečenca neopravňujú, pokiaľ sa nepáchajú z jedného (alebo viacerých) z piatich dôvodov uvedených v článku 10 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)/článku 10 kvalifikačného nariadenia. Medzi **dôvodom a prenasledovaním** musí existovať príčinná súvislosť alebo **nedostatočná ochrana** pred takýmto prenasledovaním.

Tak ako pri iných typoch žiadostí, prenasledovanie v žiadostiach založených na SOGIESC môže súvisieť s jedným alebo viacerými dôvodmi prenasledovania.

Mali by ste mať na pamäti, že žiadateľ sám nemusí byť schopný povedať, či bol prenasledovaný z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo z iného z piatich možných dôvodov prenasledovania. Je vašou úlohou určiť, ktoré dôvody prenasledovania sú relevantné. Môže existovať len jeden dôvod alebo sa v jednom prípade môže prekrývať viacero dôvodov prenasledovania.

Pamätajte na to, že jednotlivci môžu byť vystavení prenasledovaniu z dôvodu ich **skutočných** alebo **pripisovaných** SOGIESC.

K niektorým príkladom pripisovaných SOGIESC ⁽⁷⁶⁾ môže/môžu patriť:

- ženy a muži, ktorí nezodpovedajú stereotypným predstavám o svojom rode a rolách s ním spojených,
- sexuálna orientácia transrodových osôb,
- partneri transrodových osôb, pretože sú vnímaní ako gejovia alebo lesby, alebo jednoducho ako osoby, ktoré nezodpovedajú akceptovaným rodovým rolám a správaniu,
- muži, ktorí majú sex s mužmi, alebo ženy, ktoré majú sex so ženami,
- osoby, ktoré mali situačný sex s osobami rovnakého pohlavia,
- aktivisti v oblasti LGBTIQ osôb.

⁽⁷⁵⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, op. cit., pozn. č. 33, bod 17.

⁽⁷⁶⁾ ICJ, [Refugee Status Claims Based on Sexual Orientation and Gender Identity – A Practitioners' Guide](#) (Žiadosti o priznanie postavenia utečenca na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity – príručka odborníkov z praxe), č. 11, február 2016, s. 19 – 20.

7.2.1. Príslušnosť k určitej sociálnej skupine

Zatiaľ čo v Ženevskom dohovore o právnom postavení utečencov ⁽⁷⁷⁾ sa ako dôvod, na základe ktorého sa utečenec môže obávať prenasledovania, uvádza „príslušnosť k určitej sociálnej skupine“ bez akéhokoľvek ďalšieho vysvetlenia pojmu „určitá sociálna skupina“, v kvalifikačnej smernici (prepracované znenie)/kvalifikačnom nariadení ⁽⁷⁸⁾ sa výslovne uvádzajú **aspekty súvisiace so sexuálnou orientáciou a rodom** vrátane rodovej identity ako charakteristiky, ktoré môžu predstavovať základ pre identifikáciu konkrétnej sociálnej skupiny.

Článok 10 ods. 1 písm. b) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie) – Dôvody prenasledovania

1. Členské štáty zohľadnia pri posudzovaní dôvodov pre prenasledovanie tieto náležitosti: [...]

d) skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä v prípade, že:

- príslušníci tejto skupiny majú prirodzenú charakteristiku alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo vieru, ktorá je taká základná alebo presvedčenie, ktoré je také zásadné pre identitu alebo vedomie [svedomie], že osoba by nemala byť nútená, aby sa [ich] zriekla, a
- táto skupina má jednoznačnú identitu v príslušnej krajine, pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti.

V závislosti od okolností v krajine pôvodu môže určitá sociálna skupina zahŕňať skupinu vychádzajúcu zo spoločnej charakteristiky sexuálnej orientácie. Sexuálna orientácia sa nemôže chápať ako orientácia zahŕňajúca činy považované za trestné v súlade s vnútroštátnym právom členských štátov. Na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny sa venuje náležitá pozornosť aspektom – týkajúcim sa rodu vrátane rodovej identity;

⁽⁷⁷⁾ Článok 1A ods. 2 Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov.

⁽⁷⁸⁾ Článok 10 ods. 1 písm. d) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 10 ods. 1 písm. d) kvalifikačného nariadenia.

Článok 10 ods. 1 písm. d) kvalifikačného nariadenia – Dôvody prenasledovania

1. Pri posudzovaní dôvodov prenasledovania sa zohľadňujú tieto náležitosti:

[...]

d) pojem príslušnosti k určitej sociálnej skupine zahŕňa najmä príslušnosť ku skupine:

- i. ktorej príslušníci majú alebo sú vnímaní, že majú vrodenu charakteristiku alebo spoločné zázemie, ktoré sa nedajú zmeniť, alebo charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú také zásadné pre identitu alebo svedomie, že osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla; a
- ii. ktorá má jednoznačnú identitu v príslušnej krajine, pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti;

[...]

V závislosti od okolností v krajine pôvodu zahŕňa pojem príslušnosti k určitej sociálnej skupine uvedený v písm. d) prvého pododseku príslušnosť ku skupine založenej na spoločnej charakteristike sexuálnej orientácie. Na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny sa venuje náležitá pozornosť aspektom týkajúcim sa rodovej príslušnosti vrátane rodovej identity a rodového vyjadrenia.

SDEÚ, 2013, X, Y a Z ⁽⁷⁹⁾

Článok 10 ods. 1 písm. d) smernice [2004/83/ES] sa má vykladať v tom zmysle, že existencia trestnoprávnej legislatívy, akou sú právne úpravy v každom z konaní vo veci samej, ktorá sa týka špecificky homosexuálnych osôb, umožňuje konštatovať, že tieto osoby treba považovať za určitú sociálnu skupinu.

V prípadoch založených na SOGIESC by bolo často splnené kritérium príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Členovia skupiny zdieľajú charakteristiku alebo vieru, ktorá je taká základná pre ich identitu, že by nemali byť nútení, aby sa jej zriekli. Okrem toho ich okolitá spoločnosť vníma ako odlišných na základe ich odlišnej identity v krajine pôvodu ⁽⁸⁰⁾. Aj keď sa žiadatelia sami neidentifikujú ako LGBTIQ osoby, okolnosti ich žiadostí môžu napriek tomu preukázať, že ich obavy z prenasledovania vyplývajú z toho, že im prenasledovatelia prisudzujú alebo pripisujú konkrétne SOGIESC. **Pripisovaná príslušnosť k určitej sociálnej skupine** je dostatočná na preukázanie príčinnej súvislosti.

⁽⁷⁹⁾ SDEÚ, 2013, X, Y a Z, op. cit., pozn. č. 66, bod 49 a bod 1 rozhodnutia. Zhrnutie je k dispozícii v [EUAA Case Law Database](#) (databáza judikatúry agentúry EUAA). Prípád sa týka článku 10 ods. 1 písm. d) pôvodnej kvalifikačnej smernice z roku 2004: [smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004](#) o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 30.9.2004).

⁽⁸⁰⁾ Článok 10 ods. 1 písm. d) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 10 ods. 1 písm. d) kvalifikačného nariadenia.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o preskúmaní žiadostí o azyl na základe príslušnosti k určitej sociálnej skupine sú uvedené v dokumente úradu EASO [Usmernenie k príslušnosti k určitej sociálnej skupine](#), marec 2020.

7.2.2. Iné dôvody prenasledovania v žiadostiach založených na SOGIESC

Hoci príslušnosť k určitej sociálnej skupine je dôvodom prenasledovania, ktorý pri riešení žiadostí založených na SOGIESC najčastejšie prichádza do úvahy, relevantné môžu byť aj iné dôvody prenasledovania, ktoré sú uvedené ďalej.

- **Náboženstvo**

Náboženstvo môže byť dôvodom prenasledovania v prípadoch žiadateľov, ktorí pochádzajú z krajín alebo prostredí, kde ich SOGIESC odsudzuje alebo netoleruje prevládajúce náboženstvo alebo náboženstvo pôvodcov prenasledovania. Osoby, ktoré sa neidentifikujú ako LGBTIQ osoby, ale sú za ne považované, alebo sa zapájajú do aktivít medzi osobami rovnakého pohlavia, môžu tiež čeliť prenasledovaniu na základe náboženských dôvodov. To isté platí pre aktivistov organizácií na podporu LGBTIQ osôb.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o posudzovaní žiadostí o azyl na základe náboženstva sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Pohovory so žiadateľmi o azyl na základe náboženského vyznania](#), november 2022.

- **Politický názor**

Politický názor môže byť dôvodom prenasledovania v prípadoch SOGIESC. Platí to v prípadoch, keď dané SOGIESC a nekonformné správanie je kriminalizované alebo nie je tolerované, alebo je inak spochybňované štátnymi orgánmi, alebo je vnímané ako také, ktoré odporuje hodnotám, na ktorých je štát postavený. Okrem toho môžu z tohto dôvodu čeliť prenasledovaniu aktivisti skupín na podporu LGBTIQ osôb.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o posudzovaní žiadostí o azyl na základe politického názoru sú uvedené v dokumente agentúry EUAA [Practical Guide on Political Opinion](#) (Praktická príručka o politickom názore), december 2022.

7.3. Ochrana v krajine pôvodu

Ďalším krokom, ktorý je potrebné vykonať v právnej analýze, je preskúmať dostupnosť ochrany v krajine pôvodu. Ak ochranu nemôžu poskytnúť aktéri ochrany v oblasti prenasledovania, preskúma sa možnosť alternatívy vnútroštátnej ochrany.

7.3.1. Aktéri ochrany

Odôvodnenie 27 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)

... Keď sú pôvodcami prenasledovania alebo vážneho bezprávia štát alebo verejné subjekty, malo by sa predpokladať, že účinná ochrana nie je žiadateľovi dostupná.

Odôvodnenie 35 kvalifikačného nariadenia

Keď sú aktérmi prenasledovania alebo vážneho bezprávia štát alebo zástupcovia štátu, malo by sa predpokladať, že účinná ochrana nie je žiadateľovi dostupná, a rozhodujúci orgán nepotrebuje skúmať, či existuje alternatíva vnútroštátnej ochrany.

V prípadoch, keď je prenasledovanie spôsobené uplatňovaním zákonov kriminalizujúcich SOGIESC, sa za pôvodcu prenasledovania zvyčajne považuje **štát**. V týchto prípadoch sa ochrana v zásade neposkytuje.

Ak sú pôvodcami prenasledovania **neštátne subjekty**, ako napríklad rodinní príslušníci, susedia, klany a kmene, neštátne ozbrojené skupiny alebo širšia komunita, je potrebné posúdiť ochotu a schopnosť štátu alebo iných príslušných strán alebo organizácií poskytnúť žiadateľovi účinnú, trvalú a dostupnú ochranu ⁽⁸¹⁾.

V tomto ohľade je kapacita a schopnosť reakcie systému presadzovania práva, ako aj kapacita a nezávislosť súdnictva odhaľovať, stíhať a trestať takéto činy neštátnych subjektov dôležitým faktorom pri posudzovaní, či štát alebo iné príslušné strany alebo organizácie spĺňajú požiadavky článku 7 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)/článku 7 kvalifikačného nariadenia.

Majte na pamäti, že samotná existencia právnych predpisov na ochranu SOGIESC by sama osebe nebola dostatočná na vyvodenie záveru, že ochrana je dostupná. Je možné, že tieto zákony sa v praxi uplatňujú len zriedka alebo nikdy. Zohľadniť by sa mali aj prípadné nahlásené diskriminačné postupy voči osobám so SOGIESC, pokiaľ ide o dostupnosť ochrany. Žiadatelia z radov LGBTIQ osôb môžu napríklad čeliť osobitným ťažkostiam pri prístupe k spravodlivosti v ich krajine pôvodu v dôsledku diskriminačných postojov polície a vládných úradníkov voči nim. Môže sa im takisto brániť alebo môžu byť obťažovaní, keď nahlasujú

⁽⁸¹⁾ Článok 7 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 7 kvalifikačného nariadenia.

prípady násilia voči nim, alebo štátne orgány nemusia všeobecne reagovať na prípady násilia voči LGBTIQ osobám.

V niektorých prípadoch môže byť schopnosť štátu poskytovať ochranu v určitých častiach krajiny obmedzená alebo dokonca nedostupná, a to najmä v oblastiach postihnutých násilím, konfliktom a obzvlášť vysokou úrovňou všeobecnej trestnej činnosti.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o subjektoch ochrany sú uvedené v dokumente úradu EASO [Praktická príručka: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu](#), apríl 2018.

7.3.2. Alternatíva vnútroštátnej ochrany

Ďalším krokom je posúdiť, či sa žiadateľ môže vyhnúť prenasledovaniu na základe SOGIESC tým, že sa usadí v inej časti krajiny pôvodu ⁽⁸²⁾. Nezabudnite, že treba posúdiť všetky kritériá alternatívy vnútroštátnej ochrany uvedené v článku 8 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)/článku 8 kvalifikačného nariadenia.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Informácie o uplatňovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany sú uvedené v dokumente úradu EASO [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#) (Praktická príručka o uplatňovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany), máj 2021.

Ak je pôvodcom prenasledovania štát, predpokladá sa, že alternatíva vnútroštátnej ochrany nebude k dispozícii, keďže štáty vo všeobecnosti kontrolujú celé územie. Ak sa dospeje k záveru, že dosah štátneho pôvodcu sa jednoznačne obmedzuje na určitú geografickú oblasť, alebo prenasledovateľ je súkromným pôvodcom, môže sa uplatniť alternatíva vnútroštátnej ochrany.

Ako je podrobne uvedené v oddiele [6.4. Problematika diskrétnosti](#), SOGIESC sú tak zásadné pre identitu alebo svedomie, že človek by nemal byť nútený sa ich zrieknuť. Nemalo by sa od neho ani očakávať, že bude svoje vyjadrovanie skrývať alebo v ňom bude zdržanlivý. Pri posudzovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany teda majte na pamäti, že od žiadateľa nemožno očakávať, že bude skrývať svoje SOGIESC, aby sa vyhol prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany.

Môžu sa vyskytnúť prípady, keď žiadatelia neutiekli zo svojej krajiny a miesta pôvodu z dôvodu svojich SOGIESC, ale v navrhovanej lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany môžu čeliť **marginalizácii** z dôvodu svojich SOGIESC. To by mohlo predstavovať pre žiadateľa takú veľkú záťaž, že by sa od neho nemohlo rozumne požadovať, aby sa tam usadil ⁽⁸³⁾.

⁽⁸²⁾ Článok 8 kvalifikačnej smernice (prepracované znenie); článok 8 kvalifikačného nariadenia.

⁽⁸³⁾ EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#) (Praktická príručka úradu EASO o uplatňovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany), máj 2021, s. 32.

Mali by ste venovať pozornosť posúdeniu situácie v lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany nad rámec oficiálneho stanoviska štátu, a to na základe dostupných informácií o krajine pôvodu a v súlade s príslušným **právnym rámcom a jeho uplatňovaním** v praxi. Ak dotknutá krajina kriminalizuje SOGIESC alebo vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia a takéto právne predpisy sa uplatňujú na celom území, zohľadnenie alternatívy vnútroštátnej ochrany by nebolo relevantné.

Zákony, ktoré neumožňujú transrodovým alebo intersexuálnym osobám prístup k príslušnej lekárskej starostlivosti a jej poskytnutie, ak o ňu požiadajú, alebo zmenu ukazovateľov rodovej rovnosti v dokladoch, by sa zvyčajne uplatňovali na celom území krajiny. Mali by sa zohľadniť pri posudzovaní navrhovaného miesta premiestnenia ⁽⁸⁴⁾.

Rozhodovači by mali preskúmať aj také aspekty, ako sú **sociálne postoje**, súčasná situácia a prenasledovanie porušovateľov príslušného právneho rámca v praxi ⁽⁸⁵⁾.

Okrem toho **intolerancia voči ľuďom s rozmanitými SOGIESC** má v mnohých krajinách tendenciu existovať na celoštátnej úrovni a v takýchto prípadoch alternatíva vnútroštátnej ochrany často nebude k dispozícii. Niektoré krajiny však zaznamenali **sociálny a politický pokrok**, ktorý je niekedy lokalizovaný do mestských oblastí. Tieto miesta môžu za určitých okolností predstavovať alternatívu premiestnenia ⁽⁸⁶⁾. V niektorých krajinách môžu byť sociálne normy a postoje existujúce vo veľkých mestách odlišné od tých, ktoré existujú na vidieku. Preto žiadateľ z dediny alebo malého mesta, kde čelil prenasledovaniu, môže nájsť bezpečie a primerane sa usadiť vo veľkom meste ⁽⁸⁷⁾.

Pri posudzovaní uplatňovania alternatívy vnútroštátnej ochrany venujte pozornosť všeobecnej situácii v lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany, aby ste posúdili, či v nej žiadateľ neutrpí **neprimerané ťažkosti** z dôvodu svojich SOGIESC.

⁽⁸⁴⁾ Pozri aj UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, *op. cit.*, pozn. č. 33, bod 53.

⁽⁸⁵⁾ EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#) (Praktická príručka úradu EASO o uplatňovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany), máj 2021, s. 32.

⁽⁸⁶⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No 9](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 9), 2012, *op. cit.*, pozn. č. 33.

⁽⁸⁷⁾ EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#) (Praktická príručka úradu EASO o uplatňovaní alternatívy vnútroštátnej ochrany), máj 2021, s. 32.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- Počas právnej analýzy posúďte, či by zaobchádzanie, ktoré by žiadateľovi hrozilo, predstavovalo prenasledovanie, či existuje spojitosť s jedným z piatich dôvodov, ak je k dispozícii ochrana a či sa uplatňuje alternatíva vnútroštátnej ochrany.
- Činy prenasledovania v prípade žiadostí založených na SOGIESC môžu mať rôzne formy. Môžu zahŕňať činy fyzického alebo psychického násillia; zákonné, správne, policajné a/alebo súdne opatrenia, ktoré sú samotné diskriminačné alebo ktoré sú vykonávané diskriminačným spôsobom; neprimerané alebo diskriminačné trestné stíhanie alebo odopretia súdnej nápravy, ktorého dôsledkom je neúmerné alebo diskriminačné trestanie; alebo činy rodovo motivovanej povahy.
- Kumulácia alebo opakovanie diskriminačných opatrení alebo činov z dôvodu SOGIESC môže predstavovať prenasledovanie.
- V prípadoch založených na SOGIESC by bolo často splnené kritérium príslušnosti k určitej sociálnej skupine.
- Aj keď sa žiadatelia sami neidentifikujú ako LGBTIQ osoby, okolnosti ich žiadostí môžu napriek tomu preukázať, že ich obavy z prenasledovania vyplývajú z toho, že im prenasledovatelia pripisujú konkrétne SOGIESC, čo je postačujúce na preukázanie príčinnej súvislosti.
- Iné dôvody prenasledovania sa môžu prekrývať s príslušnosťou k určitej sociálnej skupine, napríklad náboženstvo alebo politické názory.
- Samotná existencia právnych predpisov na ochranu SOGIESC by sama osebe nebola dostatočná na vyvodenie záveru, že ochrana je dostupná.
- Pri posudzovaní uplatniteľnosti alternatívy vnútroštátnej ochrany pamätajte na to, že od žiadateľa nemožno očakávať, že bude skrývať svoje SOGIESC, aby sa vyhol prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany.
- Venujte pozornosť všeobecnej situácii v lokalite alternatívy vnútroštátnej ochrany, aby ste posúdili, či v nej žiadateľ neutrpí neprimerané ťažkosti z dôvodu svojich SOGIESC.

8. Následné žiadosti

Nie je nezvyčajné, že žiadosti založené na SOGIESC sa podávajú v rámci následnej žiadosti ⁽⁸⁸⁾. V tomto prípade je potrebné predbežné preskúmanie ⁽⁸⁹⁾, aby sa rozhodlo o jej prípustnosti ⁽⁹⁰⁾. V tejto fáze sa skúma, či sú náležitosti predložené žiadateľom v následnej žiadosti nové a či významne zvyšujú pravdepodobnosť, že žiadateľ môže mať nárok na medzinárodnú ochranu.

V tejto kapitole sú zahrnuté náležitosti, ktoré môžu byť relevantné pre posúdenie prípustnosti následných žiadostí založených na SOGIESC, a to konkrétne v prípade, že:

- SOGIESC predstavujú novú žiadosť predloženú v rámci následnej žiadosti, alebo
- SOGIESC boli základom predchádzajúcej žiadosti a v následnej žiadosti sa predkladajú nové náležitosti.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Ďalšie usmernenie o preskúmaní následných žiadostí je uvedené v dokumente úradu EASO [Practical Guide on Subsequent Applications](#) (Praktická príručka o následných žiadostiach), december 2021.

8.1. Nová žiadosť predložená v rámci následnej žiadosti na základe SOGIESC

V tomto prípade žiadateľ nezakladal svoju predchádzajúcu žiadosť (žiadosti) na svojich (pripísaných) SOGIESC a predtým nebola zvažovaná ani posudzovaná. Môže ísť o prípad, keď sa po konečnom rozhodnutí o predchádzajúcej žiadosti **objavia nové skutočnosti**. Žiadateľ si napríklad nemusel byť predtým vedomý svojich SOGIESC a dozvedel sa to až po konečnom rozhodnutí o svojej predchádzajúcej žiadosti. V inom prípade sa žiadateľ mohol zúčastniť na podujatí LGBTIQ pride v hostiteľskej krajine, z ktorého boli na internete zverejnené fotografie, na ktorých je aj žiadateľ. Na tieto snímky potom upozornili orgány krajiny pôvodu žiadateľa, v dôsledku čoho bol žiadateľ v krajine pôvodu vnímaný ako gej. Nové náležitosti môžu súvisieť aj s náležitosťami, ktoré existovali predtým, ale žiadateľ ich nepredložil v predchádzajúcom konaní, ani ich rozhodujúci orgán nezohľadnil. Žiadateľ si napríklad mohol byť vedomý svojich SOGIESC už pri podávaní predchádzajúcej žiadosti (žiadostiach), ale neuviedol ich. Môžu na to existovať rôzne dôvody. Žiadateľ si napríklad možno neuvedomil, že by SOGIESC mohli byť dôvodom pre medzinárodnú ochranu, alebo sa obával ich odhalenia v predchádzajúcej žiadosti.

⁽⁸⁸⁾ Článok 2 písm. q) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 3 ods. 19 nariadenia o konaní o azyle.

⁽⁸⁹⁾ Článok 40 procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 55 nariadenia o konaní o azyle.

⁽⁹⁰⁾ Článok 33 ods. 2 písm. d) procedurálnej smernice (prepracované znenie); článok 38 ods. 2 nariadenia o konaní o azyle.

Ako sa podrobne uvádza v tejto praktickej príručke, žiadosti založené na SOGIESC sa dotýkajú veľmi intímnych otázok žiadateľa. Negatívne vnímanie osôb s rozmanitými SOGIESC a zaobchádzanie s nimi v krajine pôvodu, tranzitu a/alebo azylu žiadateľa a/alebo pocity hanby, strachu, stigmy a traumy môžu žiadateľovi brániť v tom, aby svoje SOGIESC odhalil už od začiatku konania o azyle. Následná žiadosť by sa nemala považovať za neprípustnú z dôvodu neskorého odhalenia zo strany žiadateľa, ak sú splnené požiadavky článku 40 ods. 4 procedurálnej smernice (prepracované znenie)/ článku 55 ods. 5 nariadenia o konaní o azyle, ktoré sa týkajú toho, ktoré náležitosti predložené žiadateľom sa môžu považovať za nové (ďalšie informácie o neskorom odhalení sú uvedené aj v oddieloch [SDEÚ, 2014, A, B, C](#) a [Odôvodnenie 28 kvalifikačného nariadenia](#)).

8.2. SOGIESC ako základ predchádzajúcej žiadosti opätovne predloženej s novými náležitosťami

V tomto prípade žiadateľ už predtým podal žiadosť na základe svojej obavy z prenasledovania z dôvodu (vnímaných) SOGIESC. Jeho žiadosť bola zamietnutá, pravdepodobne z dôvodu nedostatočnej dôveryhodnosti, ale žiadateľ predloží nové náležitosti, na ktorých je následná žiadosť založená. Takéto **nové náležitosti sa môžu týkať predtým posudzovaných vecných skutočností**. Žiadateľ teraz napríklad predložil lekársku dokumentáciu, ktorou sa preukazuje, že jeho schopnosť ústne odôvodniť svoju žiadosť týkajúcu sa SOGIESC bola počas predchádzajúcej žiadosti (žiadosti) ohrozená v dôsledku posttraumatickej stresovej poruchy alebo iných zdravotných a/alebo psychologických problémov. V inom prípade žiadateľ uvádza, že v čase podania predchádzajúcej žiadosti bola jeho schopnosť ústne zdôvodniť svoju žiadosť týkajúcu sa SOGIESC obmedzená z dôvodu jeho nízkeho veku (bol dieťaťom alebo mladým dospelým). V ďalšom prípade žiadateľ uvádza, že je teraz po prvýkrát vo vzťahu s osobou rovnakého pohlavia.

V iných prípadoch sa nové náležitosti môžu týkať nových vecných skutočností. Napríklad v predchádzajúcej žiadosti žiadateľ tvrdil, že je gej, a teraz tvrdí, že je aj transrodovou osobou. Nové náležitosti môžu súvisieť aj s posudzovaním rizík. Napríklad z nových informácií o krajine pôvodu vyplýva, že v krajine pôvodu boli zavedené nové právne predpisy kriminalizujúce vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia.

Aj v prípadoch, keď boli SOGIESC žiadateľa posudzované v predchádzajúcej žiadosti, by sa **predbežné preskúmanie** následnej žiadosti malo vykonať s náležitou opatrnosťou. Treba vziať do úvahy, že existuje možnosť, že došlo k ďalšiemu vývoju v sebauvedomení žiadateľa, pokiaľ ide o jeho SOGIESC [ďalšie podrobnosti o sebauvedomení sú uvedené v oddiele [4.3.2.b\) Vedomosť žiadateľa o svojich vlastných SOGIESC](#)], alebo k inému vývoju.

Niektoré náležitosti, ktoré sa majú zohľadniť v predbežnom posúdení, by mohli zahŕňať:

- čas, ktorý uplynul od predchádzajúceho osobného pohovoru, ktorý sa týkal témy SOGIESC žiadateľa a jeho obsahu,
- vek žiadateľa v čase podania predchádzajúcej žiadosti,
- duševné zdravie žiadateľa počas preskúmania predchádzajúcej žiadosti,
- jeho účasť na (romantickom alebo sexuálnom) vzťahu od predchádzajúcej žiadosti,

- jeho účasť na aktivitách podporných skupín LGBTIQ osôb a zviditeľnenie týchto aktivít v jeho krajine pôvodu.

Súvisiaca publikácia agentúry EUAA

Všeobecné usmernenie o preskúmaní následných žiadostí je uvedené v dokumente úradu EASO [*Practical Guide on Subsequent Applications*](#) (Praktická príručka o následných žiadostiach), december 2021.

Hlavné body, na ktoré treba pamätať

- V následných žiadostiach založených na SOGIESC je možné, že SOGIESC sú novou žiadosťou predloženou v rámci následnej žiadosti, alebo že SOGIESC boli základom predchádzajúcej žiadosti a v následnej žiadosti sa predkladajú nové náležitosti.
- Následná žiadosť by sa nemala považovať za neprípustnú z dôvodu neskorého odhalenia zo strany žiadateľa, ak sú splnené požiadavky článku 40 ods. 4 procedurálnej smernice (prepracované znenie)/článku 55 ods. 5 nariadenia o konaní o azyle.
- V prípadoch, keď boli SOGIESC žiadateľa posudzované v predchádzajúcej žiadosti, by sa pri predbežnom preskúmaní následnej žiadosti mal zohľadniť akýkoľvek vývoj, ktorý žiadateľ predložil, vrátane akéhokoľvek ďalšieho vývoja, pokiaľ ide o sebauvedomenie žiadateľa.

Naskenovaním tohto kódu získate
prístup ku všetkým častiam tejto
praktickej príručky

Úrad pre vydávanie publiká
Európskej únie

